Evaluatie beleidsplan B2B

‘Back to Basics: de Nieuwe Koers’

Integraal welzijns- en onderwijsbeleid gemeente Goirle 2012 – 2017

Versie: 28 juli 2016

Onderzoeker: Frits van Vugt

Inhoudsopgave

1. Context van het onderzoek naar Back to Basics
- 1.1 Aanleiding van Back to Basics en doorontwikkeling van het sociaal domein
- 1.2 Plan van aanpak voor evaluatie B2B

2. Onderzoeksvragen en aanpak onderzoek
- 2.1 De onderzoeksscope
- 2.2 De onderzoeksvragen
- 2.3 De onderzoeksaanpak

3. Back to Basics: de kern

4. Preventie
- 4.1 Het verbeteren van de toegankelijkheid
- 4.2 Het voorkomen van gezondheidsproblemen
- 4.3 Preventief jeugdbeleid
- 4.4 Het voorkomen van (taal)ontwikkelingsachterstanden en schooluitval

5. Eigen kracht
- 5.1 Brede schoolontwikkeling
- 5.2 Cultuureducatie
- 5.3 Sporten door jongeren
- 5.4 Educatie en beroepsonderwijs; startkwalificatie
- 5.5 Het bieden van toegang tot, en omgaan met informatie
- 5.6 Het bieden van informatie, advies en cliëntondersteuning
- 5.7 Het bieden van ondersteuning aan kwetsbare groepen (huiselijk geweld, statushouders)

6. Sociaal netwerk
- 6.1 Versterken sociale samenhang
- 6.2 Ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers

7. Algemene voorzieningen
- 7.1 Ketenzorg
- 7.2 Inzet op de veerkracht van de samenleving
- 7.3 Accommodaties: sociaal-cultureel, onderwijs en sport

8. Ervaringen en veranderingen subsidiesystematiek verenigingen

9. Conclusies
- 9.1 De doelen blijken amper meetbaar, het resultaat is zelden vast te stellen
- 9.2 B2B heeft geleid tot meer samenhang in beleid en uitvoering
- 9.3 B2B heeft de kanteling gestimuleerd

Bijlagen: Verslagen van de gehouden interviews

1. Context van het onderzoek naar Back to Basics

1.1 Aanleiding van Back to Basics en doorontwikkeling van het sociaal domein

In september 2009 vroeg de gemeenteraad aan het college van B&W om, op basis van de inhoud van de beleidsterreinen welzijn (inclusief de Wet maatschappelijke ondersteuning), onderwijs, sport en kunst & cultuur, te komen tot een integraal beleid en een efficiënte inzet van middelen. Dit met de destijds noodzakelijke bezuinigingen in het achterhoofd.
'Het oude denken', waarbij een voorzieningsgerichte benadering centraal stond, werd hierbij losgelaten. In plaats hiervan werd een gemeentelijke visie ontwikkeld, neergelegd in drie hoofddoelen, waarbij de eigen kracht en mogelijkheden van burgers centraal stonden. Het beleidsplan 'Back to Basics: De Nieuwe Koers' was het resultaat. Bij de totstandkoming van dit beleidsplan waren vele burgers en organisaties actief betrokken, door middel van themabijeenkomsten. Ook de gemeenteraad was in dit proces meegenomen door raadsinformatiebrieven en informele bijeenkomsten. Het beleidsplan Back to Basics (verder te noemen: B2B) werd uiteindelijk door de raad op 15 maart 2011 vastgesteld en werd in januari 2012 van kracht.

Tijdens een 'offerteproces' konden professionele instellingen en verenigingen vervolgens subsidie aanvragen aan de hand van criteria die onderdeel uitmaakten van de in B2B opgenomen doelstellingen.

Hoewel aanvankelijk bedoeld voor het gesubsidieerde veld, kreeg B2B allengs een bredere lading. Dat kwam mede doordat eind 2012 vanuit het Rijk de drie decentralisaties in het sociaal domein werden aangekondigd. Met als uitgangspunt 'een gezin, een plan, een regisseur', moesten de kwaliteit van hulp, ondersteuning en participatie omhoog en de kosten omlaag.
Deze omslag in denken en de aanstaande transities van taken van Rijk, provincie en zorgkantoren naar gemeenten leidden ook in Goirle tot een fundamenteel andere benadering van zorg- en hulpvragers enerzijds en (aansturing van) van welzijnsinstellingen en zorgaanbieders anderzijds: van probleemgericht en aanbodgestuurd, naar resultaatgericht en vraaggestuurd.

Per 1 januari 2015 werden de nieuwe wetten in het sociaal domein van kracht waarmee de decentralisatie naar gemeenten werd bezegeld: de Jeugdwet, de Wmo 2015 en de Participatiewet. 't Loket ging vanaf dat moment dé toegang vormen tot hulp en ondersteuning voor inwoners die het niet op eigen kracht redden. Verwijzing naar maatwerkvoorzieningen Wmo en individuele voorzieningen jeugdhulp zou voortaan via 't Loket verlopen.
De gemeente Goirle heeft in het kader van deze decentralisaties een aanbestedingstraject doorgelopen voor deze maatwerkvoorzieningen (Wmo) c.q. lichte individuele voorzieningen jeugdhulp waarbij geen producten zijn ingekocht, maar (gewenste) resultaten.

Door deze verbreding van het sociaal domein per 2015 is het begrip B2B enigszins diffuus geworden. Had B2B vóór 2015 vooral betrekking op het zogenaamde 'voorliggend veld' van algemene voorzieningen, voor een belangrijk deel bekostigd met subsidies van de gemeente, vanaf 2015 kwamen daar de gedecentraliseerde nieuwe Wmo- en jeugdhulptaken (maatwerkvoorzieningen en specialistische jeugdhulp) bij, die bekostigd zouden worden via (regionale of lokale) inkoop.

Voor deze gedecentraliseerde taken zou op onderdelen dus een ander regime gaan gelden dan voor de oorspronkelijke B2B-voorzieningen.

Zo kwam er voor de regionale inkoop van jeugdhulp een apart regionaal beleidskader[1], met daarbij regionale uitvoeringsdocumenten.[2] Ook werd hiervoor een specifieke monitor ontwikkeld.[3] De aansturing geschiedt vanuit een bestuurscommissie Jeugd, onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Hart van Brabant.
Voor de inkoop van maatwerkvoorzieningen Wmo werd samengewerkt met een drietal regiogemeenten; hiertoe werd een gezamenlijk inkoopregime afgesproken.[4]

Deze evaluatie zal primair betrekking hebben op het oorspronkelijk B2B, en dus niet op de maatwerk- en gespecialiseerde voorzieningen die in (sub-)regionaal verband zijn georganiseerd.

Overigens is er ten behoeve van de decentralisatie van de jeugdhulptaken een 'Aanvullend beleidsplan jeugd gemeente Goirle' (Back to Basics Jeugd) gemaakt (okt. 2014), waarmee de raad op 9 december 2014 heeft ingestemd. De doelen van dit beleidsplan worden meegenomen in deze evaluatie (paragraaf 4.3).

1.2 Plan van aanpak voor evaluatie B2B

Aangezien het beleidsplan B2B tot en met 2015 liep, zou normaliter al eerder (in 2014) de evaluatie ervan zijn geweest. Toen wist de gemeente echter nog niet welke effecten de transformatie binnen het sociaal domein zou hebben op:

- de belasting van algemene voorzieningen, de lichte en de zware (maatwerk)voorzieningen;
- de toeloop naar hulp waarvoor de gemeente verantwoordelijk zou worden;
- de maatschappelijke effecten van de transities en transformatie;
- de mogelijk overlap tussen de nieuwe taken en bestaande lokale taken;
- de mogelijke rolverandering van partijen in het voorliggend veld;
- de verhouding tussen subsidiering en contractering;
- de financiële houdbaarheid van het sociale domein.

Een evaluatie en herijking in 2014/15 zouden daarom niet representatief geweest zijn voor de nieuwe periode van het te formuleren beleidsplan 2016-2019. Daarom heeft de raad besloten om 'Back to Basics: De Nieuwe Koers' met twee jaar te verlengen tot en met 2017.

Om het huidige beleidsplan B2B te kunnen evalueren is gekeken naar de mate waarin de doelstellingen zijn behaald, en in hoeverre dat (niet) komt door het gevoerde beleid. Belangrijk punt van aandacht is dat in het beleidsplan B2B staat dat de doelstellingen niet (allemaal) concreet zijn geformuleerd zodanig dat deze specifiek en meetbaar zijn. Monitoring (en evaluatie) is dan dus lastig. Dat is onderkend in de onderzoeksaanpak[5], waarmee de raad op 29 september 2015 instemde. In dit plan van aanpak wordt vooral gefocust op de beleidsmaatregelen die in de loop der jaren zijn genomen, en de mate waarin deze invloed hebben gehad op de vele doelstellingen van B2B.

Daarnaast is onderkend dat er tegelijkertijd een proces van herijking van B2B plaats zou gaan vinden. Dat hield in dat evaluatie en beleidsontwikkeling deels gelijk op zouden gaan lopen.

---

[1] *Regionaal beleidskader jeugdhulp Hart van Brabant*, 2015 – 2018, maart 2014
[2] O.a. het *Uitvoeringsplan Jeugdhulp regio Hart van Brabant*, 2015 en de *Regionale Uitvoeringsagenda Jeugdhulp 2016*.
[3] *Monitor Jeugdhulp Regio Hart van Brabant*, uitgevoerd door de GGD Hart voor Brabant.
[4] Gemeenten Goirle, Dongen en Hilvarenbeek, *Inkoopplan; het sociaal domein in 3D*, maart 2014; Goirle, Dongen, Hilvarenbeek en Oisterwijk, *concept Raamovereenkomst sociaal domein*, 5 september 2014.
[5] *Plan van aanpak evaluatie beleidsplan B2B*, 18 augustus 2015.

Dat is ook gebeurd. Dat betekent onder meer dat enkele toekomstgerichte vraagpunten die zijn opgeworpen in het plan van aanpak, zoals de wijze van bekostiging (subsidiëren of inkoop?), de mogelijkheden van een consortium in het voorliggend veld, clustervorming, en de relatie met beleidsissues (als woonvisie en burgerinitiatieven) meegenomen worden bij de herijking. De herijking zal leiden tot een nieuw beleidsplan B2B 2.0 (werktitel).

2. Onderzoeksvragen en aanpak onderzoek

2.1 De onderzoeksscope

Zoals al is aangegeven in paragraaf 1.1 zal deze evaluatie primair betrekking hebben op het oorspronkelijk B2B, en dus niet op de maatwerk- en gespecialiseerde voorzieningen die in (sub-)regionaal verband zijn ingekocht.
Daarnaast moet beseft worden dat er een apart traject loopt van verantwoording over de nieuwe taken in het kader van de jeugdhulp en de Wmo. Dat heeft onder andere vorm gekregen door de rol van de raadswerkgroep Transformatie Sociaal Domein, en de presentaties aan deze raadswerkgroep over o.a. de Monitor Sociaal Domein (diverse malen), de evaluatie van de regionale inkoop van maatwerkvoorzieningen (op de 'avond van de transformatie', 21 maart 2016).
De evaluatie van de transformatie van dit deel van het sociaal domein, meer specifiek de maatwerkvoorzieningen, zal dus maar zeer beperkt aan de orde komen in deze evaluatie van B2B. Opgemerkt zij dat voor de individuele Wmo-voorzieningen de gemeente al jarenlang (jaarlijks) tevredenheidsonderzoek laat doen.

Het aspect gezondheidszorg maakt onderdeel uit van deze evaluatie. Hoewel ook daar deels een regionale component aan zit. De jeugdgezondheidszorg wordt voor het grootste deel regionaal (door de gemeenschappelijke regeling GGD Hart voor Brabant) aangestuurd en voor een kleine deel (lokale accenten) door de afzonderlijke gemeenten. Het onderdeel publieke gezondheidszorg wordt ontwikkeld en gemonitord vanuit de gezamenlijke gemeenten in de regio. De regionale beleidsnota[6] kent ook een lokale paragraaf van elke gemeente afzonderlijk, die - in het geval van Goirle - parallel loopt met de doelen op het gebied van (jeugd)gezondheidszorg in B2B.

2.2 De onderzoeksvragen

Het beleidsplan B2B kent drie hoofddoelstellingen, te weten:
- bevorderen van maatschappelijke participatie;
- vergroten van de zelfredzaamheid;
- versterken van de kracht van de samenleving.

Deze drie hoofddoelstellingen zijn vervolgens per domein (waarover meer in hoofdstuk 3) in veel (namelijk 62) doelstellingen vertaald.
Bij de start van Back to Basics is door instellingen en verenigingen 'geoffreerd'. De gemeente heeft subsidie toegekend op basis van deze doelstellingen .

Op basis van deze systematiek zijn in het plan van aanpak voor deze evaluatie de volgende hoofdvragen geformuleerd:
1. *In welke mate zijn de doelen van Back to Basics bereikt?*
2. *In welke mate zijn de beleidsmaatregelen van Back to Basics (en latere beleidsdocumenten) geïmplementeerd, en wat waren daarbij de succesfactoren en knelpunten?*
3. *Hebben deze beleidsmaatregelen bijgedragen aan de doelstellingen? Zo ja, in welke mate waren ze effectief? Zo nee, waarom niet?*

[6] *Pilotnota Regionaal gezondheidsbeleid 2014-2015*, en de *nota Publieke Gezondheid Midden-Brabant 2016 - 2019*, 3 november 2015

2.3 De onderzoeksaanpak

In het beleidsplan B2B staan doelen genoemd, maar dat zijn voor het overgrote deel geen outcomegerichte doelen, waarbij de gewenste maatschappelijke effecten centraal staan. En als er al maatschappelijke effecten in staan, wordt niet duidelijk wat uiteindelijk bereikt moet worden (welk streefniveau?). Met andere woorden, ze dienen ook SMART te zijn.

Soms betreft het wensbeelden (bijv. 'betrouwbare informatie is toegankelijk'), maar ook wel maatregelen (bijv. 'het aanbieden van één centraal loket' of 'het bieden van professionele ondersteuning') of een bepaalde aanpak ('uitvoerders werken volgens de methode 1 gezin 1 plan' of 'de inzet van het gedwongen kader is korter'). Bedacht moet worden dat het hier om middeleninzet gaat en niet om doelen.

Dat levert dus een beperking op in deze evaluatie: daar waar doelen niet outcomegericht zijn geformuleerd, is daaruit niet af te leiden of het beleid effectief was. Er valt dan alleen vast te stellen of de maatregel genomen is, dan wel de bewuste methode is gehanteerd.

Wel kan gekeken worden of er in de uitvoeringspraktijk resultaten worden gemeten. Daar waar dat kon, is deze check uitgevoerd.

Voor zover er wel sprake is van (outcomegerichte) doelen in het beleidsplan B2B zijn er soms indicatoren bij vermeld, maar meestal niet. Slechts op een paar plaatsen staan er meetbare indicatoren, waarvan ook de meetinstrumenten daadwerkelijk beschikbaar zijn.

Dat betekent dat nader gezocht is moeten worden naar adequate indicatoren. Deze zijn (meestal) gevonden in de combinatie van kwantitatieve gegevens en kwalitatieve terugblikgesprekken over ontwikkelingen, werkwijzen en ervaren resultaten.

Het is dus een mengeling van 'tellen' en 'vertellen' geworden.

Om te inventariseren in welke mate de doelstellingenzijn behaald, dan wel of de ontwikkelingen de goede kant op gaan, is gebruik gemaakt van bestaand (kwantitatief en kwalitatief) onderzoeksmateriaal.

Het kwantitatief onderzoek betreft:

- Dimensus, *Evaluatie 'Back to Basics: De Nieuwe Koers'* (2012); gericht op de implementatie van B2B;
- GGD Hart voor Brabant, *Jeugdmonitor 0 t/m 11 jaar* (2013);
- GGD Hart voor Brabant, *Jongerenmonitor 12 t/m 18 jaar* (2011 en 2016);
- GGD Hart voor Brabant, *Resultaten screening 2VO*[7] (2013/14 en 2014/15);
- GGD Hart voor Brabant, *Gezondheidsmonitor Volwassenen* (2012);
- GGD Hart voor Brabant, *Gezondheidsmonitor Ouderen* (2012);
- GGD Hart voor Brabant, *Monitor regionaal beleidskader jeugdhulp Hart van Brabant*;
- PON, *Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl* (gemeente Goirle, 2016).[8]
- PON, *Cliëntervaringsonderzoek maatschappelijke ondersteuning 2016* (juni 2016)

[7] Betreft leerlingen van de 2e klas van het voortgezet onderwijs.
[8] Hierbij wordt soms vergeleken met referentiegemeenten; dat zijn andere gemeenten die mee hebben gedaan aan deze burgerpeiling met 25.000 inwoners of minder.

Gebruik is gemaakt van voorhanden evaluatieonderzoek op deelterreinen, zoals:

- gemeente Goirle, *Evaluatie van de pilot Preventieve Basiszorgstructuur Jeugd* (nov. 2015);
- PON, deelrapportage *Opvoeden en veerkracht ouders/verzorgers Hart van Brabant 2015* (maart 2016);
- Vilans, *Sturen op resultaat* (evaluatie inkoopbeleid in Dongen, Goirle, Hilvarenbeek en Oisterwijk (maart 2016);
- KplusV, *Back to Basics: Uitkomsten accommodatieonderzoek gemeente Goirle* (okt. 2011)
- gemeente Goirle, *Onderzoek sociaal-culturele accommodaties* (juli 2016).

Verder is input gehaald uit tussentijdse rapportages en jaarverantwoordingen van en evaluatiegesprekken met gesubsidieerde instellingen en verenigingen.
Tenslotte zijn er (groeps)gesprekken gevoerd met diverse inwoners, deskundigen en professionals, gekoppeld aan bepaalde deelthema's. Van deze gesprekken zijn verslagen gemaakt, die gebundeld zijn in bijlage 1.
In de beginfase van het onderzoek is een werkgroep van de Participatieraad geconsulteerd, die suggesties heeft gedaan voor het onderzoek.

In de hoofdstukken 4 tot en met 7 worden de doelstellingen, die van de hoofddoelstellingen zijn afgeleid, per thematiek behandeld (net zoals in B2B is gedaan). Daarbij zijn teksten van sommige overlappende doelstellingen (die overigens niet altijd als doelstellingen zijn geformuleerd) geclusterd met daarop gelijkende doelen.

De doelen van het aanvullend beleidsplan Back to Basics Jeugd zijn in paragraaf 4.3 geïntegreerd met de 'oudere' B2B-doelen over 'preventief jeugdbeleid', gelet op de samenhang daartussen.

3. Back to Basics: de kern

De gemeentelijke visie die ten grondslag ligt aan Back to Basics is gebaseerd op drie hoofddoelen:

1. bevorderen van maatschappelijke participatie:

- de gemeente Goirle vindt het van belang om mensen, indien nodig, te ondersteunen in hun bijdrage aan de samenleving en hen in staat te stellen om maatschappelijk te participeren;
- de gemeente heeft als taak om vanuit haar rol goede initiatieven te steunen en inwoners te stimuleren eigen verantwoordelijkheid te nemen.

2. vergroten van de zelfredzaamheid:

- lichamelijke en sociale zelfredzaamheid zijn van belang om volwaardig in de samenleving te kunnen participeren en dragen bij aan een positief gevoel van welbevinden;
- het zich ontwikkelen van mensen. Door vorming en opleiding kunnen mensen zich ontplooien en het beste uit zichzelf halen. Het zelfregulerend vermogen wordt hiermee ook vergroot.

3. versterken van de kracht van de samenleving:

- de gemeente Goirle kan en wil niet meer alleen de oplosser zijn van alle problemen, maar zal uitgaan van de (organisatie)kracht van de samenleving, die in de gemeente Goirle aanwezig is;
- vrijwillige inzet is de hefboom om hiertoe te komen.

Om deze drie hoofddoelstellingen te realiseren is aan de hand van de *verantwoordelijkheidsladder* een vijftal domeinen onderscheiden, die (per thematiek) voorzien zijn van (algemene) doelstellingen. Dat zijn:

a) Preventie (zie hoofdstuk 4)
b) Eigen kracht (zie hoofdstuk 5)
c) Sociaal netwerk (zie hoofdstuk 6)
d) Algemene voorzieningen (zie hoofdstuk 7)
e) Individuele (maatwerk)voorzieningen

In de uitvoering van de doelstellingen van 'Back to Basics: De Nieuwe Koers ' staat het gedachtegoed achter ‘de Kanteling’ centraal, waarbij de verantwoordelijkheid primair bij de burger ligt en niet bij de overheid. Dit betekent dat er een sterker appèl gedaan wordt op de potenties van burgers (‘eigen kracht’) en dat van hun sociale omgeving (‘samenkracht’), waar nodig ondersteund door algemene voorzieningen: het voorliggende veld. Een belangrijke rol voor dit voorliggend veld is ook om eventuele problemen te voorkomen, door burgers goed te informeren en te ondersteunen voordat zich problemen aandienen (preventie).

Belangrijk is dat het voorliggend veld wordt versterkt. Indien nodig, worden hulp en ondersteuning zo snel mogelijk, zo kort mogelijk, zo dichtbij mogelijk en zo licht mogelijk georganiseerd (het zo-zo-zo-zo beleid).
Dit betekent dat hulp en ondersteuning in toenemende mate worden gezocht in de eigen sociale (en financiële) draagkracht, daarna in (algemene) voorliggende oplossingen en vervolgens pas in lichte en zware individuele maatwerkvoorzieningen.

Schematisch ziet dat er zo uit:

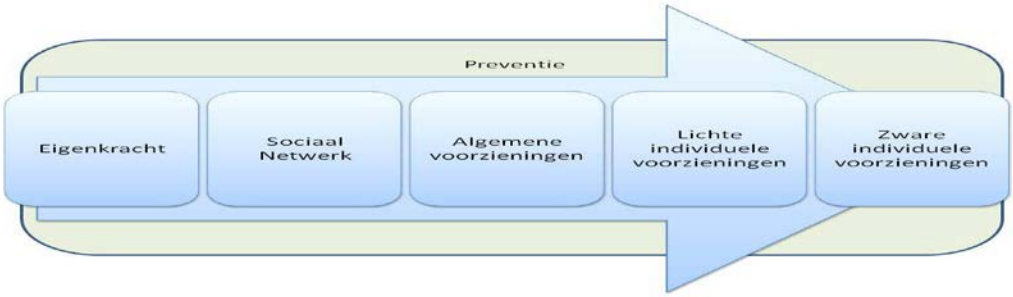

Zoals in paragraaf 2.1 al is gesteld, zullen de individuele (maatwerk)voorzieningen (ad e.) maar zeer beperkt aan de orde komen in deze evaluatie van B2B.

4. Preventie

Doel van preventie volgens B2B:
"Het voorkomen van gezondheids-, opvoedings- en ontwikkelingsproblemen en het wegnemen van barrières opdat inwoners van de gemeente Goirle op eigen kracht kunnen participeren in de samenleving. "

4.1 Het verbeteren van de toegankelijkheid

Toelichting in B2B:
Het gaat hier om de fysieke en sociale toegankelijkheid van voorzieningen en activiteiten. De sociale toegankelijkheid heeft in belangrijke mate te maken met het 'welkom' voelen, maar ook met het vermogen van verenigingen en maatschappelijke organisaties om voldoende aantrekkelijk te zijn voor kwetsbare groepen. Ook wordt hier de financiële toegankelijkheid bedoeld, al komt deze niet terug in een doelstelling.

Doelstellingen:

a) Verenigingen en maatschappelijke organisaties voelen zich verantwoordelijk voor het verbeteren van de algehele toegankelijkheid van hun diensten en activiteiten.
b) Het bieden van ondersteuning aan verenigingen en maatschappelijke organisaties in het omgaan met kwetsbare doelgroepen.
c) Het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid van gemeentelijke accommodaties.
d) Het verbeteren van de informatievoorziening met betrekking tot activiteiten en voorzieningen voor mensen met een beperking.

Sociale toegankelijkheid (ad a)
Op diverse manieren heeft de gemeente gestimuleerd dat voorzieningen (sociaal) toegankelijk zijn voor met name kwetsbare groepen.
Dat gebeurt onder meer door de burgerinitiatieven - die ontstaan zijn om activiteiten te organiseren voor kwetsbare ouderen, licht dementerende en eenzame mensen - financieel mogelijk te maken via de incidentele subsidieregeling. Op deze wijze zijn o.a. het Braoipanneke, Potpourri, de Verhalenkamer, Samen Zondag Vieren en Zingen en Zo gestimuleerd. Deze worden georganiseerd door de Werkgroep Wmo van de Deel/ de Wildacker (ook deelname vanuit de Leybron).[9]

Er zit momenteel ook een (kleine) financiële prikkel in de subsidieregels voor sport- en muziekverenigingen. In B2B bestond tot 2016 geen (financiële) prikkel voor verenigingen om meer toegankelijk te zijn voor mensen met een fysieke of mentale handicap. De subsidie was louter gerelateerd aan aantallen jeugdleden. Sinds de nieuwe subsidieregeling [10] vorig jaar is vastgesteld, is die prikkel er wel, zij het bescheiden van omvang (2% extra punten bij redelijk toegankelijk of 5%

[9] Een signaal dat deze incidentele subsidiering op den duur de continuïteit van deze activiteiten bedreigt is afgegeven door de Werkgroep Wmo (zie bijlage 1, verslag 1), maar ook – in het kader van het accommodatieonderzoek sociaal-culturele centra (juli 2016) – door de besturen van de genoemde drie centra. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft het college van B&W op 12 juli 2016 besloten om de optie om deze Wmo-activiteiten in de toekomst adequaat (dus structureel) te blijven bekostigen, als ontwikkelrichting mee te nemen bij de herijking van B2B.
[10] De component 'kwetsbare doelgroepen' maakt deel uit van de huidige subsidiëring: besluit college van B&W van 10 maart 2015 (subsidiëring verenigingen 2016 en 2017).

extra punten bij zeer toegankelijk). Daarbij worden de plannen van de vereniging getoetst. Voor het subsidiejaar 2016 is dat voor het eerst gedaan. De uitkomst van de toets voor 2017 was als volgt:

Toegankelijkheid verenigingen	**zeer toegankelijk *)**	**toegankelijk *)**	**niet specifiek toegankelijk**
sportverenigingen	6 verenigingen (35%)	11 verenigingen (65%)	0
muziekverenigingen	0	3 verenigingen (100%)	0

*) blijkend uit hun beleid, dat overlegd wordt bij de subsidieaanvraag.
Bron: gemeente Goirle, afdeling ONT

Verder zijn voor Goirlese gehandicapten aangepaste mogelijkheden om hun sport te bedrijven. Dat geldt bijvoorbeeld voor: manage Zandeind, rolstoeltennis in de Pelikaanhal, voetbal voor G-kids bij GSBW, zwemmen bij LACO en handboogschieten bij St. Sebastiaan.[11] Daarnaast subsidieert de gemeente de stichting Sportgroep Gehandicapten, die daarmee een sportsoos organiseert in de sporthal.

De algemene voorzieningen op het gebied van welzijn en ondersteuning , zoals ContourdeTwern (CdT) en Stichting Jong, richten zich vanuit hun subsidieafspraken in het bijzonder op kwetsbare groepen, zoals zorgbehoeftigen, statushouders en kansarme jongeren. Daarnaast zijn er veel vrijwilligers actief die zich juist richten op kwetsbare burgers, zoals ouderen en zij die in financiële zorgen verkeren (bijv. vrijwilligers als ouderenadviseur, cliëntondersteuner en belastinginvuller van KBO Goirle/Riel, vrijwilliger bij de Stichting Leergeld of bij de Formulierenbrigade). Zie verder paragrafen 5.6 en 6.2.

Ondersteuning aan verenigingen m.b.t. sociale toegankelijkheid (ad b)
CdT ondersteunt de platforms Minima, Gehandicapten, de Werkgroep Opvang Statushouders, en de Participatieraad. Deze gremia houden zich (onder meer) bezig met de sociale, fysieke en financiële toegankelijkheid van voorzieningen. De ondersteuning vanuit CdT wordt in zijn algemeenheid als goed ervaren.

Fysieke toegankelijkheid (ad c)
Uit de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl blijkt dat van de volwassenen 16% een lichte fysieke belemmering ondervindt die hen beperkt om aan het maatschappelijk leven deel te nemen, 12 % een matige en 4% een ernstige belemmering. In totaal heeft dus bijna een derde deel van de Goirlese bevolking maatschappelijk last van zijn of haar fysieke beperkingen.
Vanuit het Platform Gehandicapten komt het signaal dat diverse gebouwen fysiek minder goed toegankelijk zijn, zoals de Deel en de Wildacker (bovenverdieping niet bereikbaar voor minder validen), ontoereikende liften in CC Jan van Besouw en het gemeentehuis, en moeilijke toegankelijkheid van basisschool 't Schrijverke.[12] Bovendien zijn er diverse trottoirs en straatovergangen in de gemeente die het voor slechtzienden en rolstoelers moeilijk maken om voorzieningen veilig te bereiken. Zie bijlage 1, verslag 5.

[11] Voor een volledig overzicht, incl. de aard van de handicap waarvoor aanpassingen getroffen zijn, zie de Sport- en beweegwijzer. Aangepaste sport in Midden-Brabant, https://issuu.com/cameloth-public/docs/sport-beweegwijzer-16

[12] De toegankelijkheid van CC Jan van Besouw en de bibliotheek is ook gemeten door de organisatie Zet, op diverse aspecten. Zie www.toegankelijkbrabant.nl. Overigens is de toegankelijkheid tevens aan de orde geweest in het recente onderzoek van de vijf sociaal-culturele centra dat de gemeente onlangs uitvoerde. Daaruit bleek dat naast de genoemde drie centra ook de 1e verdieping van Mainframe en de Leybron slecht toegankelijk zijn voor minder validen. Zie: Goirle, *Onderzoek sociaal-culturele accommodaties* (juli 2016).

Ondanks de vele inspanningen die gemeente en particuliere organisaties de laatste jaren hebben gedaan om gebouwen beter toegankelijk te maken, zijn er dus nog een paar minpunten.

Financiële toegankelijkheid

Volgens de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl ervaart 17% van de volwassenen een lichte financiële belemmering die hen beperkt om aan het maatschappelijk leven deel te nemen, 8% een matige en 2% een ernstige belemmering. In totaal dus meer dan een kwart van de (volwassen) bevolking in Goirle die financiële problemen ondervindt.

Vanuit de gemeente, maar ook door maatschappelijk organisaties, zijn er de afgelopen jaren inspanningen gepleegd voor de groep minder draagkrachtigen.
De gemeente gebruikt diverse instrumenten om minima financieel tegemoet te komen, teneinde financiële beperkingen voor maatschappelijk functioneren zoveel mogelijk te verminderen.[13]
De financiële middelen die hiermee gemoeid zijn, zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Het bedrag dat jaarlijks uitgegeven wordt aan bijzondere bijstand (waaronder de participatieregeling voor kinderen, de computerregeling, de startersregeling schoolgaande kinderen, de solidariteitsregeling voor ouderen/chronisch zieken/gehandicapten, de collectieve zorgverzekering voor minima en de individuele inkomenstoeslag) ging vergeleken met 2012 (€ 282.246,-) met zo'n 59% omhoog in 2015 (€ 449,517,-). Dit is exclusief de middelen die ingezet worden voor schuldhulpverlening (zie paragraaf 5.6).

Enkele cijfers over het gebruik van voorzieningen voor minima:

Voorzieningen voor minima	**aantal 2013**	**bedrag 2013**	**aantal 2014**	**bedrag 2014**	**aantal 2015**	**bedrag 2015**
participatieregeling kinderen	114	22.686	176	30.242	151	29.864
computerregeling	5	4.273	15	13.122	10	8.840
regeling schoolgaande kinderen	5	1.200	9	3.224	7	1.655
regeling ouderen, chron. zieken, gehandic.	114	18.152	106	16.072	84	13.621
collectieve zorgverzekering[14]	225	29.669	229	44.472	262	70.935
individuele inkomenstoeslag[15]	132	54.757	144	62.551	141	60.560

Bron: gemeente Goirle, afdeling MDV

De raad heeft met ingang van 1 januari 2015 het nieuwe minimabeleid vastgesteld. Daarin is de inkomensgrens verruimd naar 120% van de bijstandsnorm. Alleen voor de individuele inkomenstoeslag is dit op 110% van de bijstandsnorm gebleven.

Het aantal personen dat gebruik maakt van de regeling ouderen, chronisch zieken en gehandicapten is de laatste jaren gestaag afgenomen. Deze regeling is overigens per januari 2015 beëindigd.[16]

[13] Gemeente Goirle, Nota minimabeleid 2015 – 2018, januari 2015

[14] De Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Compensatie eigen risico (CER) waren bedoeld om de meerkosten van chronisch zieken en gehandicapten (deels) te compenseren. De regelingen zijn in 2014 opgeheven, waarbij de middelen structureel aan gemeenten zijn overgeheveld. De gemeente Goirle besloot de doelgroep voor de collectieve aanvullende zorgverzekering te verruimen en de gemeentelijke bijdrage in de premie te verhogen. Per 2015 is de doelgroep voor deelname aan de collectieve aanvullende zorgverzekering verruimd naar 130% (het collectiviteitsvoordeel is 6%). Mensen met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm kunnen in Goirle een gemeentelijke bijdrage in de premie krijgen. Deze bijdrage was in 2014 verhoogd van €11 naar €16, en in 2015 naar €23 p.p.p.m.

[15] Dit was tot de wetswijziging per 1 januari 2015 de langdurigheidstoeslag.

Het aantal minima dat gebruikt maakt van (de bijdrage voor) de collectieve zorgverzekering is licht gestegen naar 262. De doelstelling was een forse stijging naar 450, dit is echter niet haalbaar gebleken.
De deelname aan de participatieregeling voor kinderen is in een paar jaar tijd wel flink gestegen.
Het aantal toekenningen voor de individuele inkomenstoeslag is iets toegenomen.

Ook andere organisaties ondersteunen financieel minder draagkrachtigen. Te denken valt bijvoorbeeld aan de vrijwilligers van de Formulierenbrigade, die per jaar zo'n 55 personen helpen met de thuisadministratie en zo'n 100 mensen bij het invullen van formulieren. Maar ook de vrijwilligers van de KBO (belastinginvullers) en de Stichting Leergeld (begin 2016: 105 cliënten ingeschreven [17]).

Ondanks de inspanningen om minima te helpen en financieel te ondersteunen, wordt er vanuit het Platform Minima (zie bijlage 1, verslag 6) opgemerkt dat er nog diverse problemen zijn, zoals:

- veel minima kennen de mogelijkheden niet of hebben schroom hier gebruik van te maken;
- doelgroep kinderen: er is weinig gebruik gemaakt van de pilot 'Kinderen vooruit' [18] en er dreigen financiële problemen bij de scouting;
- veel ouderen hebben te maken met een stapeling van kostenverhogingen (korting op pensioen, hogere ziektekosten) en moeten daarom beknibbelen op de dagelijkse uitgaven, zodat sociaal-culturele activiteiten in de knel komen.

Verbeteren van de informatievoorziening voor mensen met een beperking (ad d)
Uit de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl valt af te leiden dat van de personen die een of andere belemmering ervaren (fysiek, geestelijk, financieel, sociaal, e.d.) om aan het maatschappelijk leven deel te nemen, zo'n 16% van mening is dat men onvoldoende op de hoogte is van voorzieningen om (weer) aan maatschappelijke activiteiten deel te kunnen nemen. Van deze groep 'belemmerden' heeft 17% behoefte aan meer informatie over deze voorzieningen.
Hier ligt dus nog een opgave voor gemeente en maatschappelijk initiatief. Ondanks het feit dat gemeente en diverse maatschappelijke organisaties informatie verstrekken aan burgers, lijkt deze niet overal 'binnen te komen'.

4.2 Het voorkomen van gezondheidsproblemen

Toelichting in B2B:
Aanvullend op de wettelijk voorgeschreven taken van de Wet publieke gezondheid, wil de gemeente investeren in de preventie. In Goirle blijkt er met name behoefte te zijn aan preventie op het gebied van middelengebruik, overgewicht en depressie, waarbij de aandacht vooral uitgaat naar de doelgroep jeugd.

Doelstellingen:

a) Het verminderen van het percentage kinderen van 2 t/m 11 jaar en het percentage jongeren van 12 t/m 17 jaar met overgewicht.

[16] 2015 was een overgangsjaar voor bestaande klanten (tot 110% van de norm). Vanaf 2016 wordt dit dus niet meer toegekend.
[17] Hieronder vallen overigens ook de deelnemers aan de Participatieregeling.
[18] Volgens de Raadsinformatie van 18 febr. 2016 zijn er in 2014/2015 negen toekenningen gedaan om kinderen die opgroeien in een arm gezin laagdrempelig te ondersteunen. De pilot is inmiddels gestopt, maar de mogelijkheid voor deze ondersteuning is blijven bestaan binnen de bijzondere bijstand (als onderdeel van het kindpakket).

b) Het verminderen van het percentage jongeren tot 18 jaar dat overmatig alcohol gebruikt.
c) Het verminderen van het percentage ouderen boven de 65 jaar dat eenzaam is. Het, zoveel als mogelijk, voorkomen van eenzaamheid onder ouderen.
d) Het, zoveel als mogelijk, voorkomen van gezondheidsproblemen onder ouderen boven de 65 jaar.

Voor deze eerste vier doelstellingen geldt dat gestreefd wordt naar een afname (op termijn) van 10%.

e) Het, zoveel als mogelijk, voorkomen van geestelijke gezondheidsproblemen. Het verbeteren van vroegsignalering van psychische en psychosociale problemen en het toeleiden naar een hulpverleningsaanbod.

Overgewicht bij de jeugd (ad a)
Blijkens de Jeugdmonitor 0- 11 jaar is het percentage van jonge kinderen (vanaf 2 jaar) met overgewicht niet verontrustend hoog: 7% (tegenover 9% in de regio Hart voor Brabant), waarvan 0,3% met ernstig overgewicht (regio: 2%).
Vanuit de GGD is er de nodige aandacht voor deze problematiek. Daar wordt – indien dat wordt geconstateerd bij de reguliere contactmomenten met kind en ouder op het consultatiebureau – over gesproken en waar mogelijk ouders in geadviseerd. Toch lijkt het signaleren van (beginnend) overgewicht dan wel het zetten van stappen om vervolgens hier wat aan te doen, nog niet voldoende adequaat te gebeuren.
Op verzoek van de gemeente Goirle wordt daarom op dit moment de (medische en zorg-)keten rondom overgewicht nader geanalyseerd, mede omdat de toename van te zwaarlijvige jeugdigen na de basisschool (op 13/14-jarige leeftijd) verontrustend is.[19]
Uit de screening van Goirlese leerlingen uit de 2e klas van het voortgezet onderwijs (2VO) blijkt namelijk dat het percentage jongeren met overgewicht is toegenomen van 13% (schooljaar 2013/14) naar 19% (schooljaar 2014/15), en met ernstig overgewicht (obesitas) van 2% naar 3%. Daarmee is dat laatste schooljaar veel méér overgewicht geconstateerd (22%) dan gemiddeld in de rest van de regio: (ernstig) overgewicht is daar 16%.

Recent zijn de cijfers beschikbaar gekomen van de Jongerenmonitor 12 – 18 jaar (2016). Vergelijken we die cijfers met het onderzoek uit 2011 dan zien we de volgende percentages:

Overgewicht jongeren	**2011**		**2016**	
	Goirle	**regio**	**Goirle**	**regio**
overgewicht (incl. obesitas)	11	11	9	10
obesitas	2	2	3	2

Bron: Jongerenmonitor 12- 18 jaar

Hieruit blijkt dat de cijfers voor overgewicht (excl. obesitas) in de Jongerenmonitor 2016 véél lager liggen dan de cijfers uit de screening VO van het schooljaar 2014/15. Bij de GGD is navraag gedaan naar deze discrepantie. Naast het feit dat de leeftijdscategorie verschilt (2VO betreft alleen 13- en 14-jarigen), zijn de belangrijke verschillen:

- bij 2VO zijn vrijwel alle jongeren gemeten en gewogen; bij de Jongerenmonitor een steekproef van 333 jongeren (42% respons);
- 2VO betreft objectieve cijfers (op de weegschaal gezet); de Jongerenmonitor is een zelfrapportage ('hoeveel kilo weeg je?; 'hoe lang ben je?').

[19] GGD, Ketenaanpak overgewicht gemeente Goirle; uitwerking trap I, mei 2016.

Op basis van deze verschillen is méér gewicht toe te kennen aan het alarmerende cijfer van de screening VO2 (22% overgewicht) dan aan het veel lagere cijfer van de Jongerenmonitor 12 – 18 jaar (9% overgewicht).
Zoals hiervoor al is aangegeven, is de GGD thans bezig met een onderzoek naar de ketenzorg rondom overgewicht. Eind 2016 zal de rapportage met aanbevelingen komen voor de verdere aanpak. Pas op dat moment, zouden er wellicht conclusies getrokken kunnen worden, over het al dan niet effectief zijn van de huidige preventieve en curatieve aanpak. Op dit moment kan daaraan getwijfeld worden.

Overmatig alcoholgebruik (ad b)
Er is de afgelopen jaren ook zorg geuit over het alcoholgebruik onder jongeren. Vandaar dat er zowel in B2B als in de latere regionale nota's over gezondheidszorg [20] maatregelen staan om alcoholgebruik onder jongeren te ontmoedigen (o.a. regionale voorlichting aan leerlingen voortgezet onderwijs en ouders, regionale campagne, gezonde school methode op Mill Hill). De effectiviteit van deze maatregelen is echter nog niet onderzocht. Regionaal zijn afspraken gemaakt om daar in het najaar van 2016 mee te beginnen (voortouw: GGD HvB).

Vergelijken we de percentages van de Jongerenmonitor uit 2016 met die uit 2011 dan zien we de volgende cijfers voor overmatig alcoholgebruik[21] :

Overmatig alcoholgebruik jongeren	**2011**		**2016**	
	Goirle	**regio**	**Goirle**	**regio**
alcohol gedronken laatste 4 weken	46	44	38	33
binge drinker [22]	37	31	30	23
was afgelopen 4 weken dronken/aangeschoten	23	21	21	17

Bron: Jongerenmonitor 12 – 18 jaar

Op basis van deze cijfers kan geconcludeerd worden dat het streefcijfer om 10% minder overmatig alcoholgebruik onder jongeren te bereiken bijna is gerealiseerd.
Of dit te danken valt aan lokale en regionale inspanningen is echter kwestieus. Er is namelijk, onder invloed van het per 1 januari 2014 ingevoerde verbod om nog alcohol te verkopen aan jongeren onder de 18 (en die zelfs ook beboet kunnen worden als ze alcohol bij zich hebben), landelijk een forse daling van het alcoholgebruik onder jongeren merkbaar. Het percentage binge drinkers is onder invloed van het wettelijk verbod en de daarmee gepaard gaande NIX-campagne onder jongeren van 15 en 16 jaar gedaald van 51% (2011) naar 39% (2015).[23] In die zin is de dalende trend in Goirle (-7%) gelijk aan die in de regio, maar blijft achter bij de landelijke (-14%). Niettemin is een positieve ontwikkeling ingezet en is het lokale doel van B2B nagenoeg bereikt.

Voorkomen eenzaamheid onder ouderen (ad c)
Eenzaamheidsproblematiek onder ouderen wordt onderkend in de gevoerde gesprekken met werkgroep Wmo en KBO (bijlage 1, verslagen 1, 2 en 10).
Volgens de Gezondheidsmonitor Ouderen was in 2012 40% van de ouderen eenzaam (regio: 46%, Nederland: 45%), waarvan 5% (zeer) ernstig eenzaam (regio: 9%). Hoe hoog dit percentage thans ligt is niet bekend, omdat het onderzoek onder ouderen pas eind van dit jaar herhaald wordt.

[20] Laatst: nota Publieke Gezondheid Midden-Brabant 2016 - 2019, 3 november 2015
[21] De term 'overmatig alcoholgebruik' was in B2B niet nader gespecificeerd; vandaar dat thans voor deze 3 indicatoren is gekozen.
[22] Onder 'binge drinken' verstaan we: in de afgelopen 4 weken bij een gelegenheid 5 glazen of meer gedronken.
[23] Trimbos Instituut, Ontwikkelingen in alcohol- en drugsgebruik onder 15- en 16-jarige scholieren, 2011 - 2015, 15 maart 2016.

Er worden allerlei activiteiten georganiseerd om eenzame ouderen sociale contacten te laten hebben. Erg actief zijn de beide KBO's die activiteiten organiseren, voornamelijk in de sociaal-culturele centra. In deze centra vinden ook diverse activiteiten plaats, die speciaal worden georganiseerd door de Werkgroep Wmo (zie ook paragraaf 4.1, onder sociale toegankelijkheid). Ook worden er in de Guldenakker activiteiten georganiseerd, al dan niet voor de inwoners van het woonzorgcentrum.
Hoe hoog het bereik onder eenzame ouderen is van deze activiteiten is niet altijd bekend.
De vrijwillige ouderenadviseurs van de KBO's hebben mede een signalerende functie als het om eenzaamheid gaat.

Voorkomen van gezondheidsproblemen onder ouderen (ad d)
Ouderen in Goirle kampen met uiteenlopende gezondheidsproblemen. Zo heeft 75% één of meer chronische ziekten, en is daarvoor onder behandeling van een arts (regio: 78%), en kan 23% één of meerdere huishoudelijke taken niet meer uitvoeren (regio: 29%). Van de ouderen heeft 56% (waaronder ernstig) overgewicht (regio: 61%). Alle cijfers komen uit de Gezondheidsmonitor Ouderen, 2012. Herhaalonderzoek is er (nog) niet.

Ouderengezondheidszorg is een relatief nieuw thema binnen de Wet publieke gezondheid, maar er gebeurt al geruime tijd veel op dit vlak, vooral vanuit het welzijnswerk en de Wmo. Zo ontwikkelt ook de gemeente Goirle activiteiten als dementievriendelijke gemeenschap, en zijn er o.a. dementieconsulentes werkzaam. Ook zijn er huisbezoeken door ouderenadviseurs (van de KBO), onder meer om de behoefte aan lichte ondersteuning in kaart te brengen.
Preventief beleid op het gebied van ouderengezondheid loopt dus parallel aan het ondersteuningsbeleid (B2B, Wmo) van de gemeente. Van groot belang zijn op dit vlak de zorgvrijwilligers en de ondersteuning van de mantelzorgers (zie verder paragraaf 6.2).

Opgemerkt zij dat in mei 2016 in Goirle (als eerste gemeente) een pilot is gestart (Persoonlijke Gezondheidscheck) die erop gericht is tijdig gezondheidsproblemen op te sporen. Het geeft deelnemers van 25 jaar en ouder inzicht in hun eigen gezondheid en een persoonlijk advies om hier zelf mee aan de slag te gaan.

Voorkomen geestelijke gezondheidsproblemen (ad e)
Geestelijke gezondheidsproblemen komen in allerlei hoedanigheden voor. De onderstaande tabel geeft daarvoor een indicatie (in percentages):

Psychische problematiek volwassenen	**Volwassenen (19 t/m 64 jaar)**		**Ouderen (> 65 jaar)**	
	Goirle	**regio**	**Goirle**	**regio**
voelt zich psychisch ongezond	15	19	15	20
-- waarvan psychisch ernstig ongezond	3	2	3	2
heeft matig/hoog risico op angststoornis/depressie	36	40	38	40
is psychisch kwetsbaar	nvt	nvt	24	28
is niet zo gelukkig	16	17	20	23

Bronnen: Volwassenenmonitor (2012) en Ouderenmonitor (2012)

Net als bij het voorkomen van gezondheidsproblemen van ouderen (ad d) is beschreven, vindt de preventie van geestelijke problemen voor een deel plaats binnen het lokale welzijns- en zorgveld. 't Loket, waar veel kwetsbare inwoners zich melden, kan een signalerende functie hebben op het gebied van geestelijke problematiek. De mate dat het lukt mensen te laten participeren in de samenleving, en tijdig hulp te geven als sociale problemen zich aandienen, maakt de kans op

geestelijke problemen des te kleiner. Niet onvermeld mag blijven het belang van schuldhulpverlening en hulp bij aanverwante problemen (dreigende huisuitzetting e.d.) ter voorkoming van psychisch 'doordraaien'.

Een causale relatie tussen het voorkomen van en tijdig ondersteunen bij sociale problematiek en enerzijds en het psychisch in de put raken anderzijds, is echter moeilijk hard te maken.

4.3 Preventief jeugdbeleid

Toelichting in B2B:
't Loket (toen: Centrum voor jeugd en gezin) is dé plek waar ouders/opvoeders terecht kunnen voor advies en ondersteuning.
Aanvullend beleidsplan jeugd: om te voorkomen dat er inzet nodig is van zwaardere jeugdzorg, zullen er meer investeringen nodig zijn op het gebied van preventieve jeugdhulp.

Doelstellingen:

a) Het verbeteren van vroegsignalering van opvoedproblemen en het toeleiden naar het juiste hulpaanbod. Uitvoerders werken volgens de methode 1 gezin 1 plan.
b) Het vergroten van de pedagogische competenties en vaardigheden van ouders/ het versterken van de eigen kracht van opvoeders.
c) Het vergroten van competenties en vaardigheden van jeugdigen van 12 jaar en ouder gericht op de ontwikkeling naar volwassenheid/ het versterken van de eigen kracht bij jeugdigen en jongeren.
d) Het bieden van ondersteuning op maat aan basisscholen bij begeleiding van zorgleerlingen. Op alle reguliere basisscholen worden per 1.6.2015 de ondersteuningsplannen onderwijs & zorg voor zorgleerlingen op elkaar afgestemd.
e) Het stimuleren van een zinvolle vrijetijdsbesteding met aandacht voor gedrag en omgang voor jongeren die geen aansluiting vinden bij het reguliere aanbod. Instellingen en organisaties die zich richten op jeugdigen in de leeftijd van 0 tot en met 23 jaar werken samen en er is sprake van samenhang in het aanbod. Het vergroten van het aanbod van algemene voorzieningen t.b.v. jeugdigen.[24]
f) Er komen minder kinderen in het gedwongen kader. De inzet van gedwongen kader is korter, binnen de kaders van Justitie.
g) Uitvoerders werken volgens de methode 1 Gezin 1 Plan

Verbeteren van vroegsignalering opvoedproblemen; toeleiden naar het juiste hulpaanbod (ad a)
Op verschillende manieren vindt vroegsignalering plaats. Enerzijds op school, waar schoolmaatschappelijk werkers samen met ouders en leerkrachten problemen signaleren en adviseren bij de aanpak daarvan. Maar ook op andere plaatsen (consultatiebureau GGD en bij medewerkers van 't Loket) kunnen signalen komen die nopen tot alertheid, advisering of ingrijpen. Afgaande op het gesprek met professionals die zich bezig houden met opvoedingsproblemen (bijlage 1, verslag 4) kan gesteld worden dat de samenwerking in het veld goed loopt. Er wordt

[24] Met als concrete toevoeging in het Aanvullend beleidsplan jeugd: Vóór 31.12.2015 heeft 25% van de aanbieders van vrijetijdsactiviteiten activiteiten ontwikkeld of aangepast voor jongeren die specialistische hulp ontvangen. Per 1.1.2016 is in beeld hoeveel van deze jongeren gebruik zouden kunnen maken van reguliere aanbod vrijetijdsbesteding. Op 1.6.2016 is 5% van deze jeugd toe geleid naar dit reguliere aanbod.

sneller informatie gedeeld en beter afgestemd over de problematiek van gezinnen. Opgemerkt werd wel dat leerkrachten soms eerder signalen kunnen afgeven dat er iets 'niet pluis' is met een kind of binnen een gezin. Ook wijzen de professionals op het probleem dat niet altijd duidelijk is wie de regie heeft. Daar bestaan geen duidelijke afspraken over, zodat meestal de organisatie/professionals die al betrokken is bij het gezin, ook de regie voert. Zie ook over regie: paragraaf 5.6, ad a, en paragraaf 7.1)

Nieuwe methoden voor vroegsignalering voor 0- 6 jarigen zijn via een pilot toegepast. In oktober 2013 is deze pilot Werkwijze Preventieve Basiszorgstructuur Jeugd gestart (en eind 2015 geëvalueerd[25]). Hierbij is de expertise van specialistisch pedagogisch medewerkers (SPM'ers) van Kompaan en de Bocht gekoppeld aan een aantal voor- en vroegschoolse voorzieningen. Via een evaluatie per locatie en een vragenlijst onder (betrokken) ouders is nagegaan wat de effecten waren.
Het bleek dat op alle locaties de weerbaarheid van kinderen was gestegen en dat de signalering van opvallend gedrag (of kindproblemen) was verbeterd. De medewerkers op de locaties gaven aan dat de werkwijze meerwaarde had voor hun kennis en vaardigheden. Er was echter nog geen duidelijke daling te zien van de instroom van kinderen in de geïndiceerde jeugdhulp.
De evaluatie gaf nog geen inzicht in de specifieke resultaten op kindniveau. De werkwijze krijgt daarom een doorontwikkeling in 2016, waarbij ook de kindresultaten zullen worden gemeten.

Vergroten van de pedagogische competenties en vaardigheden van ouders (ad b)
Een groot aantal ouders in Goirle ervaart problemen bij de opvoeding. Dat blijkt uit onderstaande tabel (in percentages):

Opvoedingsproblemen ouders	**Goirle**	**regio**
ouder ervaart bovengemiddeld veel stress bij de opvoeding	29	26
ouder heeft afgelopen 12 maanden hulp gezocht bij hulpverlener(s)	35	36
ouder heeft momenteel behoefte aan ondersteuning bij het opvoeden	5	5

Bron: Jeugdmonitor 0 – 11 jaar (2013)

Uit een onderzoek van het PON over opvoedingsondersteuning [26] blijkt dat 50% van de ouders het afgelopen jaar hulp had gevraagd (regio: 44%), waarvan 20% bij een professional (idem in regio) en 39% bij familie/vrienden (regio: 34%).

Door verschillende instanties wordt in Goirle advies en ondersteuning bij opvoeding gegeven aan ouders/opvoeders. Meestal gebeurt dit met de Triple P-methode die op diverse niveaus kan worden ingezet door GGD (TP 2 en 3), Maatschappelijk Werk (IMW) (TP 3 en 4) en Kompaan de Bocht (TP 5).
Er worden geen resultaatmetingen gehouden na afloop van de ondersteuning. Wel zien we in het voornoemde onderzoek van het PON dat in 73% van de gevallen dat men hulp had gevraagd (dat was dus in de minderheid van de gevallen bij een professional) de problemen opgelost of verminderd waren (regio: 74%).

Vergroten van competenties en vaardigheden van jeugdigen (ad c)
Naast scholen, zijn er nog enkele instanties waar jongeren geholpen worden bij het vergroten van competenties. Een deel van het jongerenwerk van Stichting Jong is hierop gericht.

[25] Gemeente Goirle, *Evaluatie van de pilot Preventieve Basiszorgstructuur Jeugd* (nov. 2015); Raadsinformatie van 8 maart 2016.
[26] PON, deelrapportage *Opvoeden en veerkracht ouders/verzorgers Hart van Brabant 2015* (maart 2016).

Ook het schoolmaatschappelijk werk (van het IMW) begeleidt jongeren. En tenslotte zijn er diverse trainingen die kunnen worden ingezet, bijvoorbeeld de KIES training om kinderen te leren om te gaan met een echtscheidingsituatie.
Er zijn geen exacte gegevens over aantallen bereikte jongeren bekend, noch over de resultaten daarmee.

Bieden van ondersteuning op maat aan basisscholen bij begeleiding van zorgleerlingen (ad d)
Sinds de invoering van de Wet Passend onderwijs hebben scholen een zorgplicht voor leerlingen. Dat betekent dat zij er sinds 1 augustus 2014 voor verantwoordelijk zijn om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een goede onderwijsplek te bieden. Daarvoor werken reguliere en speciale scholen samen in regionale samenwerkingsverbanden. Deze samenwerkingsverbanden ontvangen geld voor extra ondersteuning. Plein 013 is het samenwerkingsverband voor de regio Tilburg e.o.
De nieuwe werkwijze voor het begeleiden van (basisschool-)leerlingen is beschreven in het Ondersteuningsplan 2014 -2016 van Plein 013.

Elke school in Goirle heeft als gevolg daarvan een ondersteuningsprofiel opgesteld dat uit twee onderdelen bestaat: a) de basisondersteuning die op elke school geacht wordt aanwezig te zijn en b) de extra ondersteuning die de school voor de leerlingen beschikbaar heeft.
Ouders/opvoeders en leraren kennen het kind het best en bepalen samen welke ondersteuning, voor de leerling die extra zorg nodig heeft, passend is. Nadat de ondersteuningsbehoefte is bepaald, wordt een ondersteuningsaanbod in de vorm van een arrangement opgesteld. Voor ondersteuning aan de leerkracht en de leerling is de expertise van de consulenten van Plein 013 beschikbaar.[27] Ook elementen uit de jeugdhulpverlening kunnen aan het arrangement worden toegevoegd.
Voordat het arrangement ten uitvoer wordt gebracht, wordt door de school een Ontwikkelingsperspectief (OPP) opgesteld. Hierin zijn opgenomen de belemmerende en bevorderende factoren, de doelen en het uitstroomprofiel van het kind. Ouders hebben instemmingsrecht over het resultaat.
Plein 013 heeft de verantwoordelijkheid voor het monitoren van de voortgang van leerlingen met extra ondersteuning. Dit is nog in ontwikkeling.

Stimuleren van een zinvolle vrijetijdsbesteding met aandacht voor gedrag jongeren (ad e)
Binnen 't Loket wordt, waar kan, gekeken of kinderen kunnen worden toegeleid naar vrijetijdsvoorzieningen waar mogelijk (en soms in plaats van geïndiceerde jeugdzorg). In het huidige systeem van 't Loket lukt het niet om deze gegevens (bv. aantallen kinderen) eruit te krijgen.
Daarnaast zou 't Loket zich gaan focussen op de verbinding met de verenigingen en dergelijke. (outreachende rol) om ze hierbij actiever te ondersteunen. Door de drukte rondom de herindicaties en de invoering van de nieuwe werkwijze is dit geen prioriteit geweest waardoor het niet goed genoeg uit de verf is gekomen. Voor de komende periode zal hier weer extra op worden gestuurd.

Ook Stichting Jong is actief met het betrekken van jongeren met beperkingen bij hun activiteiten. Sommige jongeren worden gecoached door de professionals.

Minder kinderen in het gedwongen kader (ad f)

[27] Plein 013 houdt tevredenheidsmetingen onder de scholen over deze ondersteuning. Zo blijken scholen heel tevreden over de aansluiting van de inzet van de consulenten bij de hulpvragen van de school (82% tevreden). Minder tevreden zijn zij over het inrichten van een ondersteuningsarrangement (40% goed, 33% voldoende, 5% onvoldoende).

Het 'gedwongen kader' betreft de kinderbeschermingsmaatregelen die – na onderzoek door de Raad voor Kinderbescherming - worden opgelegd door de kinderrechter.
De cijfers van de Raad voor de Kinderbescherming zijn als volgt voor de gemeente Goirle[28]:

Onderzoeken Raad voor de Kinderbescherming	2011	2012	2013	2014	2015
Beschermingsonderzoek opvoedingsproblemen[29]	29	53	13	12	32
Beschermingsonderzoek overig	3	3	2	3	3

Bron: Raad voor de Kinderbescherming

Er is dus bij de beschermingsonderzoeken inzake opvoedproblemen een toename in het 2015 te constateren vergeleken met de twee jaar daarvoor.

De aantallen daadwerkelijk opgelegde maatregelen ondertoezichtstelling en onder voogdijstelling waren door de jaren heen de volgende:

Jeugdbeschermingsmaatregelen	2011	2012	2013	2014	2015
Ondertoezichtstelling (OTS)	30	35	35	25	20
Voogdijstelling	15	25	20	25	25

Bron: CBS, Statline

Gaat het om het werkelijk in een gedwongen kader zitten van kinderen, dan zien we een daling bij de OTS en een flinke stijging bij de voogdijen; dit komt overeen met het landelijk beeld. Per saldo zitten er evenveel Goirlese kinderen dan voorheen in het gedwongen kader. Het doel om minder kinderen in het gedwongen kader te hebben, is dus nog niet gehaald.

Werken volgens de methode 1 Gezin 1 Plan (ad g)
Er is geen specifiek nader (evaluatie)onderzoek gedaan van de methode van werken binnen het gedwongen kader. Maar dit principe is eigenlijk bedoeld voor de hele jeugdhulp, of nog breder: voor alle (complexe) hulp- en ondersteuningsvragen waar een aanbod voor gegeven wordt.
Uit het onderzoek van Vilans (naar de regionaal ingekochte Wmo-voorzieningen en de ambulante jeugdhulp) blijkt dat hier in de praktijk nog wel problemen mee zijn; hiervoor verwezen zij naar paragraaf 7.1.

4.4 Het voorkomen van (taal)ontwikkelingsachterstanden en schooluitval

Toelichting in B2B:
De gemeente geeft vooral invulling aan haar(wettelijke) preventietaken door het (laten) aanbieden van voor- en vroegschoolse educatie (VVE), en door het voorkomen van schooluitval.

Doelstellingen:

a) Organisaties van kinderopvang en peuterspeelzalen werken samen;
b) Het, zoveel als mogelijk, voorkomen van (taal)ontwikkelingsachterstanden van kinderen. (incl. vergroten van het bereik van kinderen met een (taal)ontwikkelingsachterstand);
c) Het, zoveel als mogelijk, voorkomen van verzuim in het primair onderwijs;
d) Het, zoveel als mogelijk, voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

[28] Bron: www.kinderbescherming.nl/info_voor_partners/Jaarcijfers_2015_per_gemeente
[29] Bij beschermingsonderzoeken worden de cijfers uitgesplitst in onderzoeken rondom opvoedingsproblemen en overige zaken. Onderzoeken rondom opvoedingsproblemen kunnen leiden tot een kinderbeschermingsmaatregel.

Samenwerking basisscholen met kinderopvang en peuterspeelzalen (ad a)
In de gemeente Goirle wordt er al langer gewerkt aan het beleid om een doorgaande ontwikkeling 0 – 13 jaar te bereiken voor kinderen. In de periode 2012 -2015 hebben daarom de thema's VVE, ontwikkeling brede scholen en het inniger samenwerken van voorschoolse voorzieningen (peuterspeelzalen en kinderdagverblijven) met het basisonderwijs hoog op de agenda van het LEA (Lokale Educatieve Agenda) gestaan. Deze ontwikkeling heeft plaats gevonden onder regie van gemeente en de Stichting Brede Scholen Goirle.[30]
Uitkomst hiervan is dat er in de loop der jaren zeven lokale kindcentra zijn ontstaan, waarbij de zeven basisscholen nauw samenwerken met de kinderdagverblijven, de peuteropvang, de tussenschoolse opvang en de buitenschoolse opvang.
Deze kindcentra hebben tot doel:

- het bieden van een goede dagindeling voor kinderen;
- het versterken van de ontwikkelingskansen van kinderen (cognitief, emotioneel, creatief en motorisch)
- het verbeteren van de maatschappelijke toerusting en participatie van kinderen (0-13 jaar)
- het versterken van de samenwerking tussen betrokken partijen;
- het verbeteren van de samenhang in aanbod.

Deze brede samenwerking (breder dan in het doel geformuleerde samenwerking in de voorschoolse fase) werkt in de praktijk door op andere vlakken, zoals de brede schoolontwikkeling (zie paragraaf 5.1) en de VVE-aanpak (zie verderop ad b).

De samenwerking in kindcentra is thans (medio 2016) aan een doorontwikkeling toe. De contouren hiervoor zijn geschetst in een strategisch werkplan,[31] dat in de loop van 2016 zijn uitwerking en aanscherping gaat krijgen.

Voorkomen van (taal)ontwikkelingsachterstanden/ vergroten bereik (ad b)
Op peuterspeelzaal De Marmot en twee basisscholen in Goirle (Kameleon en 't Schrijverke) wordt met een VVE-programma gewerkt. Het aantal kinderen dat per schooljaar zo'n VVE-programma volgt is redelijk stabiel: op De Marmot zijn dat 20 peuters en op beide basisscholen samen ongeveer 25 a 30 kleuters.
Het aantal VVE-kinderen is de laatste jaren ongeveer gelijk gebleven.
Vanaf het schooljaar 2013/14 is gestart met het meten van resultaten bij de voorscholen en de VVE basisonderwijs.
Over de voortgang van de resultaten van het programma op de kinderen wordt jaarlijks verantwoording afgelegd. Bij de laatste verantwoording (over 2015) was er vooruitgang te zien in de ontwikkeling, zij het niet bij alle kleuters.[32]

Voorkomen van verzuim in het primair onderwijs (ad c)
Ten behoeve van het voorkomen van verzuim van leerlingen voert de gemeente de (wettelijke) leerplichtfunctie uit.
In de jaarverslagen Leerplicht en RMC staat beschreven welke (deels regionale) voorzieningen de gemeente daarvoor inzet.[33]

[30] Met als belangrijk document: stichting Brede scholen Goirle, *Van brede school naar integraal kindcentrum* (augustus 2013)
[31] Stichting Brede Scholen Goirle, *Op weg naar Kindcentra in Goirle*; strategisch werkplan (maart 2016)
[32] Edu-Ley, *Verantwoordingsrapportage i.v.m. subsidietoekenning door de gemeente Goirle; voor de producten VVE* (november 2015). Dit betrof overigens alleen de kleuters van 't Schrijverke.

[33] Gemeente Goirle, *Jaarverslag Leerplicht en RMC*, schooljaar *2012-2013 en schooljaar 2013 -2014* (december 2014); Gemeente Goirle, *Jaarverslag Leerplicht en RMC, schooljaar 2014 -2015* (maart 2016).

De volgende ontwikkelingen zijn daarin te zien:

Soort verzuim[34]	2012-2013		2013-2014		2014-2015	
	Ba.o.	V.o.	Ba.o.	V.o.	Ba.o	V.o
Absoluut verzuim	0	3	0	6	0	2
Relatief verzuim	0	67	1	36	2	53
Aantal thuiszitters	0	2	0	2	0	10

Bron: RMC Midden-Brabant & gemeente Goirle, Jaarverslagen Leerplicht

Geconcludeerd kan worden dat het absoluut verzuim laag is in Goirle en het spijbelgedrag een wisselend beeld geeft.
De thuiszitters gaan uiteindelijk allemaal weer terug naar school of naar een leer-werkplaats, of wachten op een plaatsing in het speciaal onderwijs. Dat is althans de bedoeling.

Voorkomen van voortijdig schoolverlaten (ad d)
De ontwikkeling van (nieuwe) voortijdig schoolverlaters[35] is als volgt:

	Goirle- aantal	Goirle - %	Regio MB -%	Landelijk-%
2012/13	33	1,8%	2,2%	2,1%
2013/14	34	1,9%	2,1%	1,9%
2014/15 *)	25	1.4%	2,0%	1,8%

*) Dit betreft voorlopige cijfers.
Bron: VSV-Verkenner

De dalende trend die in Nederland al geruime tijd zichtbaar is, zet zich ook in Goirle door, zij het in het laatste schooljaar duidelijk harder dan gemiddeld landelijk of in de regio.

[34] Absoluut verzuim betreft een leerplichtige die niet staat ingeschreven bij een school. Relatief verzuim is spijbelen. Een thuiszitter is een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht, die ingeschreven staat op een school en die zonder geldige reden meer dan vier weken verzuimt, zonder ontheffing.
[35] Voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) zijn jongeren van 12 tot 23 jaar het onderwijs verlaten zonder een startkwalificatie behaald te hebben. Een startkwalificatie is een diploma op minimaal havo- of vwo-niveau of een diploma op mbo-2 niveau of hoger.

5. Eigen kracht

Doel van eigen kracht volgens B2B:
"Het bevorderen dat mensen zelfredzaam zijn en op eigen kracht in de samenleving kunnen participeren. "

5.1 Brede schoolontwikkeling

Toelichting in B2B:
De gemeente wil investeren in de brede schoolontwikkeling. Er is met name behoefte aan het stimuleren van samenwerking tussen betrokken partijen, het zorgenvoor onderlinge samenhang en het faciliteren van de naschoolse activiteiten.

Doelstellingen:

a) Het bieden van een goede dagindeling voor kinderen.
b) Het versterken van de ontwikkelingskansen van kinderen: cognitief, emotioneel, creatief en lichamelijk.
c) Het verbeteren van de maatschappelijke toerusting en participatie van kinderen van 0-18 jaar.
d) Betrokken partijen binnen de bredeschoolontwikkeling werken samen.
e) Het verbeteren van de samenhang binnen het bredeschoolaanbod.

Aanvankelijk startte Goirle met twee brede scholen op de locaties Frankische Driehoek en Boschkens-Oost. Later kwamen daar de Vonder en 't Schrijverke bij, en inmiddels zijn alle zeven basisscholen een brede school geworden.

Onder het kopje ***Samenwerking basisscholen met kinderopvang en peuterspeelzalen*** (in paragraaf 4.4, ad a) is al ingegaan op de ontwikkeling van de brede scholen richting kindcentra, waarbij een goede dagindeling voor kinderen (doel a), het versterken van ontwikkelkansen (doel b), het beter toerusten van leerlingen (doel c) en samenwerking van alle betrokken partijen (doel d) voorop staat.

Creatieve en sportieve ontwikkeling /***verbetering bredeschool aanbod*** (ad b en e)
De verbreding van de samenhang binnen het bredeschool aanbod en de diverse verenigingen, instellingen en clubs (naschoolse activiteiten op het gebied van cultuur, sport en andere vrijetijds- en ontwikkelmogelijkheden voor de jeugd) heeft onder meer zijn uitwerking gekregen in het jaarlijks programma van Sjors Sportief en Sjors Creatief. Dit wordt georganiseerd onder auspiciën van de Stichting Brede School Goirle, met medewerking van Factorium (combinatiefunctie cultuur) en Stichting Jong (combinatiefunctie sport).

Het programma Sjors Sportief en Creatief is gericht op het gedurende een aantal weken kennis laten maken met de vele mogelijkheden in de vrijetijdssfeer. Op een laagdrempelige wijze leren kinderen in de basisschoolleeftijd diverse sporten en cultuurvormen kennen. Het programma is in Goirle in 2014 gestart en heeft veel deelname opgeleverd van zowel deelnemende kinderen als van aanbieders van de voorzieningen.

Sjors Sportief en Creatief	ingeschreven scholieren	-waarvan Sjors Sportief	-waarvan Sjors Creatief	aantal aanbieders	aantal cursussen
2014-2015	866	541	325	38	107
2015 -2016	962	639	323	38	125

Bron: Sportstimulering Nederland

Cultuureducatie en sportontwikkeling zullen hierna verder aan de orde komen in de paragrafen 5.2 en 5.3.

5.2 Cultuureducatie

Toelichting in B2B:
Er is behoefte aan een samenhangend aanbod van kunst en cultuur voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs en de brede scholen, waarbij er ook sprake is van samenhang tussen binnenschools, buitenschools en naschools aanbod.

Doelstellingen:

a) Er is sprake van samenhang in het aanbod van cultuureducatie.
b) Het bieden van de mogelijkheid tot opleiding voor jongeren tot 18 jaar op het gebied van kunst & cultuur.

Samenhang in het aanbod van cultuureducatie (ad a)
Goirle kent een uitgebreid aanbod aan cultuureducatie voor kinderen (zie ook bijlage 1, verslag 7). Factorium verzorgt de cultuureducatie, zowel op basisscholen als daarbuiten. Dat gebeurt in meerdere cultuurdisciplines.
Alle groepen 4 en 5 van de basisscholen 'proeven' aan cultuur. Er wordt een cyclus van 4 weken dans, 4 weken muziek en 4 weken drama gegeven, dus in totaal 12 weken aan beide groepen. Ook zijn de afgelopen periode alle kinderopvanglocaties bediend met cultuureducatie (elk 5 sessies), tevens zijn daar de leidsters geschoold.

Een achterliggend doelstelling is dat kinderen na de kennismaking met een van deze cultuurvormen vervolgens doorstromen naar reguliere verenigingen. Zo stroomden er in het schooljaar 2013/14: 19 leerlingen (alleen van de Vonder) door naar de muziekverenigingen, in 2014/15: 33 leerlingen (van De Vonder, Boschkens-Oost en de Regenboog) en in 2015/16: 29 leerlingen (van De Vonder, Boschkens-Oost, de Regenboog en 't Schrijverke). Dit als gevolg van het samenwerkingsproject 'Blaas er eens op los'.

Vanaf 2015 is er een vervolg geweest met 'Op de planken', waarbij kinderen de mogelijkheid kregen om deel te nemen aan workshops muziek , dans en drama. Daar doen telkens zo'n 40 à 50 kinderen aan mee.
Daarnaast hebben de Bibliotheek Midden-Brabant en Kinderatelier '78 een aanbod opgezet rondom het thema digitale prentenboeken en beeldende kunst, leidend tot een uitvoering. Daar zijn ook weer aparte cultuuruitingen van kinderen uit voortgekomen. [36]

In totaal waren er in het schooljaar 2015/16 zo'n 250 kinderen cultureel actief in allerlei culturele projecten, die onder auspiciën van de combinatiefunctionaris cultuur zijn georganiseerd. In die

[36] Zie: Stichting Brede Scholen Goirle, *Inhoudelijke Tussenrapportage 2015*, juli 2015

projecten wordt met diverse cultuurverenigingen, Factorium, de Bibliotheek Midden-Brabant , CC Jan van Besouw en scholen samengewerkt. Zie ook bijlage 1, verslag 7.

Mogelijkheid tot opleiding voor jongeren op het gebied van kunst & cultuur (ad b)
Dit doel wordt gemeten via het aantal kinderen dat jaarlijks deelneemt aan een cursus muziekonderwijs, theater of dans bij Factorium. Dit aantal bedraagt voor laatste twee jaar:

Cursussen Factorium	**2014**	**2015**
muziek	632	744
dans	139	157
theater	59	61
totaal	830	962

bron: Factorium

Overigens schrijven als gevolg van (de communicatie rondom) Sjors Creatief veel kinderen zich in voor proeflessen bij Factorium. In 2015 betrof dit 82 kinderen.

5.3 Sporten door jongeren[37]

Toelichting in B2B:
De gemeente vindt het van belang dat kinderen laagdrempelig kennis kunnen maken met verschillende sporten en verenigingen, binnenschools en buitenschools.

Doelstellingen:

a) Het verbeteren van de samenwerking tussen sportverenigingen en -organisaties en het primair en voortgezet onderwijs.
b) Het bieden van de mogelijkheid tot opleiding voor jongeren tot 18 jaar op het gebied van sport.

Samenwerking tussen sportverenigingen en -organisaties en het onderwijs (ad a)
De samenwerking tussen het onderwijs en de sportverenigingen heeft vorm gekregen via Sjors Sportief (zie paragraaf 5.1).

Daarnaast biedt de combinatiefunctionaris sport (Stichting Jong) 2x per week naschoolse sport- en spelactiviteiten aan: tijdens de winterperiode in de sporthallen en van mei tot september op de veldjes rondom de sporthallen. Hierbij is ook veel aandacht voor sociaal gedrag en emotioneel welbevinden. Gemiddeld nemen hier 15-20 kinderen per keer aan deel.

In de warmere maanden gaat de combinatiefunctionaris sport ‘op zomertour’. Op een tiental pleintjes en veldjes door heel Goirle heen worden sport- en spelmiddagen georganiseerd voor alle kinderen in de wijk (aantal varieerde in 2015 per keer, van 8 tot 40).

Daarnaast wordt er vanuit er de combinatiefunctionaris sport diverse eenmalige (sport-) activiteiten georganiseerd. Zie bijlage 1, verslag 7.

[37] In B2B werd dit thema ‘bewegingsonderwijs’ genoemd. Dat blijkt een onjuiste benaming omdat het met name over buitenschoolse sport gaat, en niet over gymlessen.

Mogelijkheid tot opleiding voor jongeren op het gebied van sport (ad b)
Jongeren kunnen sport leren beoefenen bij de talrijke sportverenigingen/ –centra in de gemeente. Het overgrote deel van de jeugd maakt daar ook gebruik van, getuige onderstaande cijfers.

Lid sportvereniging/-club	2008	2013	regio, 2013
4-11 jaar	69%	77%	68%

Bron: Jeugdmonitor 0-11 jaar

Lid sportvereniging/-club	2011	2016	regio, 2016
12-18 jaar	76%	79%	72%

Bron: Jongerenmonitor 12 – 18 jaar

We zien aan deze cijfers dat het aantal jeugdleden van sportclubs nog steeds toeneemt in Goirle, en hoger is dan in de regio.

5.4 Educatie en beroepsonderwijs; startkwalificatie

Toelichting in B2B:
De gemeente Goirle legt voor wat betreft de cursussen ingevolge de Wet educatie en beroepsonderwijs het accent op trajecten alfabetisering, vervolgtrajecten Nederlands voor anderstaligen en budgetteringscursussen.
De Wet Investeren in Jongeren (WIJ) verplicht gemeenten om jongeren tot 27 jaar die zich melden voor een uitkering een leer-werkaanbod te doen.

Doelstellingen:

a) Het vergroten van kansen voor mensen die mede door een (te) laag opleidingsniveau problemen ondervinden bij het meedoen aan de samenleving.
b) Een afname van het aantal analfabeten.
c) Het bieden van een werk-leeraanbod op maat aan jongeren tot 27 jaar die zich melden voor een uitkering.

Vergroten kansen voor mensen met te laag opleidingsniveau (ad a)
Ter uitvoering van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) moeten alle gemeenten zorgen voor een educatieaanbod. De doelgroepen voor de inzet van het educatiebudget zijn: analfabeten, laaggeletterden en niet-inburgeringsplichtigen. (Op de doelgroep analfabeten/laaggeletterden wordt hierna bij ad b. dieper ingegaan).
Namens de regio koopt de gemeente Tilburg de educatietrajecten in. Tot op heden bij het ROC Tilburg, maar die verplichting vervalt in de toekomst.
De afgelopen drie jaar hebben de volgende aantallen personen uit Goirle hiervan gebruik gemaakt:

Cursisten educatie	**2013**	**2014**	**2015**
basisvaardigheden	2		
digitale vaardigheden	1	2	
Nederlands	23	18	2
Nederlands NT2	13	14	7
Rekenen	18	9	
totaal	**57**	**43**	**9**

Bron: Onderwijsgroep Tilburg

We zien een forse afname van het aantal deelnemers uit Goirle aan de volwasseneneducatie (bekostigd uit de WEB-middelen). Volgens het ROC is de verklaring daarvoor dat er weinig aanmeldingen van de gemeente Goirle zijn doorgekomen. De cursisten waren meestal 'zelfmelders' en/of mensen die gereageerd hebben op de advertentie die door het ROC was geplaatst.

De conclusie is dat de gemeente en overige instanties die met deze doelgroepen te maken hebben meer alert moeten zijn op de ontbrekende vaardigheden van cliënten, en men zou hen dienen te stimuleren om gebruik te maken van de faciliteiten van het educatiebudget.

Afname aantal analfabeten (ad b)
Het hebben van onvoldoende basisvaardigheden met het lezen en schrijven in de Nederlandse taal leidt tot grote problemen in het maatschappelijk leven: laaggeletterden zijn minder zelfredzaam, minder sociaal actief en hebben meer moeite met het vinden van een baan. Uit recent onderzoek van Cubiss is gebleken dat in Goirle het aantal laaggeletterden ongeveer 4% van de potentiële beroepsbevolking uitmaakt (ad. 14.350 inwoners), dus ongeveer 580 mensen.[38]
Het aantal laaggeletterden in Goirle is relatief gezien laag. Het percentage laaggeletterden ligt landelijk op 11,9%.[39]

Pas de laatste jaren is dit onderwerp actueel geworden, omdat er jarenlang een taboe op rustte, en omdat laaggeletterden vaak een strategie hanteren om het te camoufleren.
Vanuit de gemeente Goirle wordt een aantal instrumenten ingezet om de laaggeletterdheid aan te pakken.[40] Onder meer zijn de volgende te noemen:

- het volgen van cursussen, in het kader van het Regionaal programma educatie Midden-Brabant. Dat daar meer stimulansen voor nodig zijn dan thans het geval is, blijkt uit de eerdere bespreking van het gebruik van het WEB-educatiebudget, zie ad a;
- de inzet van volwasseneneducatie als instrument binnen andere beleidsterreinen zoals Wmo en Meedoen Sociale Stijging;
- via vrijwillige taalcoaches. Er zijn inmiddels – eind 2015 en begin 2016 - twee groepen taalcoaches uit Goirle getraind door het ROC, in totaal 18 personen;
- deelname aan het Taalnetwerk In de regio, dat bestaat uit het Missionair Service Centrum, CdT, Bibliotheek Midden-Brabant en ROC Tilburg. Dit netwerk wil laaggeletterden een laagdrempelige route bieden naar een passend aanbod;
- toepassing van de Wet Taaleis Participatiewet[41] als re-integratie instrument (besluit van het college van B&W van 26 januari 2016).

Bieden van werk-leeraanbod aan jongeren tot 27 jaar die zich melden voor een uitkering (ad c)
De Wet Investeren in Jongeren (WIJ) was in 2011 een nieuwe wet die gemeenten verplichtte om jongeren tot 27 jaar, die zich meldden voor een uitkering, een aanbod te doen. Dat kon een baan zijn, een opleiding of een combinatie van beiden, een inburgeringsvoorziening of zorg/hulpverlening.

---

[38] Uitgebreide informatie hierover in de Raadsinformatie *Stand van zaken Volwasseneneducatie*, van 24 maart 2016.
[39] Onderzocht door de Maastricht University: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, *Regionale spreiding van geletterdheid in Nederland*, januari 2016. Uit dit onderzoek kwam een percentage, liggend tussen de 5 en 8%; als een gemiddeld percentage voor Goirle, Hilvarenbeek en Oisterwijk samen.
[40] Uitvoerig zijn deze beschreven in de Raadsinformatie *Stand van zaken Volwasseneneducatie*, van 24 maart 2016.
[41] Volgens deze wet moeten bijstandsgerechtigden die de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen zich inspannen om de taal, in elk geval op basisniveau 1F, onder de knie te krijgen.

Per 1 januari 2012 is deze wet afgeschaft. Vandaar dat in deze evaluatie hier niet verder op in wordt gegaan. Het thema re-integratie van jonge werklozen naar arbeid valt overigens niet binnen de scope van B2B.

5.5 Het bieden van toegang tot, en omgaan met informatie

Toelichting in B2B:
Voor het op eigen kracht zelfstandig functioneren in de samenleving is een goede, betrouwbare informatievoorziening een belangrijke voorwaarde.

Doelstellingen:

a) Betrouwbare informatie is toegankelijk.
b) Inwoners kunnen met de beschikbare informatie omgaan.
c) De lokale bibliotheek kan deelnemen aan de provinciale en landelijke bibliotheeknetwerken en aan het interbibliothecair leenverkeer.

Ad a), b) en c)
De Bibliotheek Midden-Brabant verzorgt de bibliotheekfunctie in Goirle. De bibliotheek wil een laagdrempelige plek voor ontmoeting met verhalen en kennis zijn. De bibliotheek is aangesloten op de landelijke netwerken en is actief binnen de provinciale en Midden-Brabantse netwerken. Eind 2015 had zij 5.408 leden, en naar eigen zeggen ruim 90.000 fysieke bezoekers en 857.000 digitale bezoekers in 2015.

De 'doelen' betreffen reguliere taken van de bibliotheek en behoeven daarom geen nader onderzoek.

5.6 Het bieden van informatie, advies en cliëntondersteuning

Toelichting in B2B:
Het is wenselijk dat de gemeente zich bij het bieden van informatie en advies laat leiden door de 'één loket gedachte'. Ten aanzien van cliëntondersteuning heeft de gemeente de taak ervoor te zorgen dat deze beschikbaar is en er sprake is van een samenhangend aanbod.

Doelstellingen:

a) Het aanbieden van één centraal loket dat laagdrempelig en goed bereikbaar is en een breed en geïntegreerd dienstenaanbod levert op het gebied van wonen, welzijn, zorg en inkomensondersteuning.
b) Er is cliëntondersteuning voorhanden bij enkelvoudige en meervoudige problematiek.
c) Er is sprake van samenhang in het aanbod van cliëntondersteuning.
d) Er is sprake van een integrale aanpak van schulphulpverlening.
e) Het bieden van onafhankelijke bijstand aan mensen met een discriminatieklacht.
f) Het bieden van praktische, juridische en emotionele ondersteuning aan slachtoffers van een misdrijf of een verkeersongeluk.

Eén laagdrempelig centraal loket (ad a)
’t Loket Goirle/Riel is al sinds 2006 operationeel. Hier kon men terecht voor vragen en advies op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Ook konden via ’t Loket aanvragen worden ingediend voor Wmo-voorzieningen, minimaregelingen en schuldhulpverlening. Sinds 2009 is al veel ervaring opgedaan met de nieuwe, gekantelde werkwijze.

’t Loket is thans een samenwerkingsverband van CdT (heeft de coördinatie), IMW, MEE en de gemeente Goirle.
Dit laagdrempelig loket is ook de toegang voor de per 2015 gedecentraliseerde jeugdhulptaken en de Wmo-taken geworden. De nieuwe manier van werken, inclusief de nieuwe instrumenten als de toepassing van de quick scan (inschatting van de problematiek van de cliënt) en de integrale vraaganalyse (idem voor complexe vraagstukken op meerdere domeinen) en de daarbij behorende werkprocessen, werden uitgangspunt voor ’t Loket-nieuwe-stijl dat per 1 januari 2015 spin-in-het-web moest worden van het Goirlese netwerk in het sociaal domein.[42]

Die centrale rol heeft ‘t Loket in de praktijk ook gekregen. Uit diverse interviews blijkt (bijlage 1, bijlagen 2, 4 en 10) dat ’t Loket meer eenheid heeft gebracht binnen het netwerk van organisaties dat zich bezig houdt met de ondersteuning van kwetsbare inwoners. Er klink lof voor de manier waarop ’t Loket zijn taken heeft opgepakt, al loopt nog niet alles op rolletjes.

Wat niet loopt zoals verwacht is het amper gebruik maken van de expertise van het specialistisch team (bedoeld om te adviseren bij complexe vraagstukken); zie ook bijlage 1, verslag 9. In de praktijk sparren de Loketmedewerkers meestal met elkaar, en komen er zo wel uit. De vraag is of men dan niet te snel de blik naar binnen keert.

De bekendheid van ’t Loket is een aandachtspunt. Op de vraag bij de burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl of men weet waar men met zijn zorg- of hulpvraag terecht kan, antwoordde 36% ontkennend. Dat is dus een grote groep Goirlenaren. Wellicht zitten er daar velen tussen die (voorlopig) nog geen hulp nodig hebben, maar niettemin is het aantal hoog. Blijkbaar ligt hier nog een dringende communicatietaak.
Overigens bleek ook dat bij leden van de Werkgroep Wmo – die wel degelijk goed op de hoogte zijn van het bestaan van ’t Loket – onbekendheid te zijn met de mogelijkheden die ’t Loket kan bieden voor kwetsbare ouderen (zie bijlage 1, verslag 1)[43].
De casusregie is nog in ontwikkeling. De bedoeling was dat de medewerkers van ’t loket meer dan alleen als indicatieorgaan zouden fungeren; er is namelijk onvoldoende bezetting om een flinke caseload op te bouwen. Maar in de praktijk komt het wel voor bij complexe casussen dat de Loketmedewerker de klant ‘bij zich houdt’ omdat er nog geen aanbieder ‘in beeld is’. Zie over het beginsel ’één gezin, één plan’ ook paragraaf 7.1.

’t Loket heeft geen overall beeld over de effectiviteit van de verleende hulp die zorgaanbieders verlenen. ’t Loket ziet een cliënt pas weer als die terug komt voor een nieuwe verwijzing. Op dat moment kunnen de scores op de resultaatgebieden weer gemaakt worden. Deze gegevens kunnen niet automatisch uit het systeem worden gehaald (zie bijlage 1, verslag 9).

Wel heeft 't Loket sinds kort inzicht - via een steekproef onder de cliënten - over de mate waarin deze tevreden zijn over de kwaliteit van de ontvangen ondersteuning, en over het effect van deze ondersteuning op het dagelijks leven.[44]

[42] Zie: Triple T, Doorontwikkeling ’t Loket, 27 mei 2014.
[43] Inmiddels heeft er en overleg plaatsgevonden tussen de coördinator van 't Loket en de Werkgroep Wmo.
[44] PON, *Cliëntervaringsonderzoek maatschappelijke ondersteuning 2016*; rapportage voor de gemeenten Goirle, Hilvarenbeek, Dongen en Oisterwijk, juni 2016, , p. 15 en 17.

Daaruit blijkt dat:

- 64% vindt dat men beter de dingen kan doen die men wil doen (9% zegt van niet);
- 71% zegt dan men zich door de ondersteuning beter kan redden (8% zegt van niet);
- 67% vindt dat men een betere kwaliteit van leven heeft door de ondersteuning (8% vindt van niet).

Dat betekent - zo concluderen de onderzoekers van dit cliëntervaringsonderzoek maatschappelijke ondersteuning - dat de gemeente er voor een (klein) deel niet in slaagt de zelfredzaamheid van deze groep te stimuleren.
Nogmaals, dit is een steekproef (met 298 respondenten). Daadwerkelijke meting door 't Loket bij alle cliënten zal nog beter uitsluitsel geven over de mate dat de doelen van de cliënten zijn bereikt en of dit hun zelfredzaamheid substantieel heeft verbeterd of niet.

Samenhangende cliëntondersteuning (ad b en c)
Klanten kunnen een beroep doen op de cliëntondersteuner van MEE of op die van de KBO. Dit is ook opgenomen in de bevestigingsbrief die inwoners krijgen. In sommige gevallen is soms niet duidelijk wat het probleem eigenlijk is; dan wordt soms extra inzet vanuit MEE verricht.

Vanuit de KBO kwam overigens het signaal dat aan de regel om standaard bij de uitnodiging voor een onderzoek/keukentafelgesprek melding te maken van de mogelijkheid van een onafhankelijke cliëntondersteuner voor het overgrote deel van 2015 niet was voldaan.[45] Dit is in 2016 inmiddels opgelost.

Dat neemt niet weg dat uit het cliëntervaringsonderzoek maatschappelijke ondersteuning[46] blijkt dat slechts 38% van de cliënten van 't Loket zegt te weten dat men gebruik kon maken van een onafhankelijke cliëntondersteuner; 62 % zegt dat niet te weten. Terecht vinden de onderzoekers van dit cliëntervaringsonderzoek dit een zorgelijk gegeven. In 5% van de (keukentafel)gesprekken was een onafhankelijke cliëntondersteuner daadwerkelijk aanwezig.

Integrale schuldhulpverlening (ad d)
De gemeente heeft in 2014 het Beleidsplan Schuldhulpverlening vastgesteld[47] en eind 2014 een preventieplan schulddienstverlening. [48] In beide plannen is er sprake van een brede aanpak (preventief en curatief) van schuldenproblematiek. In die zin heeft de gemeente een integraal beleid terzake. Er wordt doorlopend geïnvesteerd in goede samenwerking met partijen.

Recent is er een raadsinformatie over de schuldhulpverlening[49] naar de raad gestuurd. Aangezien daarin een uitvoerig beeld wordt geschetst van de recente ontwikkelingen, kan dat in deze evaluatie achterwege blijven.

Op één punt zij wel expliciet gewezen: dat betreft de wacht- en doorlooptijden.
Allereerst de wachttijd. Er kwamen signalen tijdens enkele interviews (bijlage 1, verslagen 6 en 9) dat er een wisselend beeld was over de mogelijkheid voor een eerste gesprek – dat zou soms te lang op zich laten wachten. Uit de raadsinformatie blijkt dat de doelstelling om het eerste gesprek binnen twee weken te laten plaatsvinden in 2015 in 90% van de gevallen gehaald werd (in 2013 was dit nog slechts in 48% van de gevallen). Dat is dus een grote vooruitgang te noemen.

---

[45] KBO Goirle, KBO Riel, *brief WMO uitvoeringsjaar 2015*, januari 2016.
[46] PON, *Cliëntervaringsonderzoek maatschappelijke ondersteuning 2016*; rapportage voor de gemeenten Goirle, Hilvarenbeek, Dongen en Oisterwijk, juni 2016, p.11.
[47] Gemeente Goirle, *Beleidsplan Schuldhulpverlening 2015 -2017*, augustus 2014.
[48] Gemeente Goirle, *Preventie schulddienstverlening 2014 -2017*, november2014.
[49] Raadsinformatie *Voortgang vervolgacties schulddienstverlening*, 20 juni 2016.

Ook de periode waarin een schuldregeling tot stand komt is fors verkort. Was deze doorlooptijd in 2014 nog 194 dagen, in 2015 was dat gemiddeld gezakt naar 142 dagen - het streven blijft max. 120 dagen, conform de richtlijn van de NVVK (brancheorganisatie voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren).

Bijstand bij discriminatieklachten (ad e)
Deze bijstand wordt geboden door Radar, die daarvoor door de gemeente wordt gesubsidieerd. Het 'doel' betreft een reguliere taak van Radar en behoeft geen nader onderzoek.

Ondersteuning aan slachtoffers van een misdrijf of verkeerongeluk (ad f)
Deze ondersteuning wordt geboden door de Stichting Slachtofferhulp, die daarvoor door de gemeente wordt gesubsidieerd.
Het 'doel' betreft een reguliere taak van de Stichting Slachtofferhulp en behoeft geen nader onderzoek.

5.7 Het bieden van ondersteuning aan kwetsbare groepen (huiselijk geweld, statushouders)

Toelichting in B2B:
Om te komen tot een efficiënte en effectieve aanpak van huiselijk geweld is er gekozen voor een regionale aanpak. De gemeente heeft een wettelijke taak in de eerste opvang van statushouders die bestaat uit maatschappelijke begeleiding en introductieactiviteiten.

Doelstellingen:

a) Er is sprake van een adequate aanpak en bestrijding van huiselijk geweld.
b) Het vergroten van competenties en vaardigheden van statushouders gericht op zelfstandig functioneren.
c) Het bieden van ondersteuning aan statushouders bij complexe problemen.
d) Een afname van het aantal ondersteuningsvragen van statushouders.

Een adequate aanpak en bestrijding van huiselijk geweld (ad a)
De aanpak en bestrijding van huiselijk geweld is door de regio Midden-Brabant ondergebracht bij Veilig Thuis Midden-Brabant, advies- en meldpunt huiselijk geweld en vrouwenmishandeling.
De aansturing en financiering van Veilig Thuis Midden-Brabant gebeurt door de bestuurscommissie Jeugd van Hart van Brabant. Om die reden valt deze voorziening buiten de scope van deze evaluatie van B2B.

Vergroten van competenties/bieden van ondersteuning bij complexe problemen/ afname van ondersteuningsvragen van statushouders (ad b, c en d)
Het vluchtelingenvraagstuk is de laatste jaren erg actueel, ook in Goirle.
De Werkgroep Opvang Statushouders (WOS) verzorgt de maatschappelijke begeleiding van statushouders, die zich in Goirle vestigen. De aantallen te ondersteunen statushouders zijn in de loop der jaren toegenomen. In 2015 zijn 35 nieuwe statushouders opgevangen door de WOS. De WOS wordt op zijn beurt ondersteund door CdT.
De ondersteuning door de WOS bestaat onder andere uit het wegwijs maken in Nederland, doorverwijzing naar hulpverlenende instanties, ondersteuning bij gezinshereniging en aanvraag voor verblijfsvergunning. Hiermee zijn zo'n 8 vrijwilligers actief.
Een apart aspect betreft het werk van de (vrijwillige) taalcoaches. In totaal kregen in 2015 34 statushouders taal coaching van 32 vrijwilligers.

6. Sociaal netwerk

Doel van sociaal netwerk volgens B2B:
"Het versterken van het sociale netwerk van inwoners van de gemeente Goirle zodat zij in staat zijn om met behulp van dit netwerk zelfstandig te participeren in de samenleving. "

6.1 Versterken sociale samenhang

Toelichting in B2B:
Sociale samenhang heeft betrekking op onderlinge contacten tussen mensen. Als je elkaar kent, spreek je elkaar makkelijker aan en ben je eerder bereid om iets voor elkaar te doen (burenhulp/informele zorg).Hiermee ontstaat een sociaal netwerk waar mensen met een ondersteuningsvraag een beroep op kunnen doen.

Doelstellingen:

a) Er is sprake van onderlinge betrokkenheid op buurtniveau. Het vergroten van de sociale samenhang op buurtniveau.
b) Inwoners leveren een actieve bijdrage aan de fysieke woon- en leefomgeving.
c) Het vergroten van het zelfoplossend vermogen van de buurt bij problemen.

Vergroten van de sociale samenhang /betrokkenheid op buurtniveau (ad a)
Over het algemeen vinden Goirlenaren het fijn toeven in de buurt waar ze wonen. Volgens de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl waarderen de burgers de mate dat ze prettig in hun buurt wonen met een 8,2 (in referentiegemeenten: 8,0). Ook de overlast die men ervaart van buurtbewoners is iets minder dan elders (4% versus 6%).

Op de vraag of men voldoende contacten heeft met andere mensen, antwoordt :

- 81%: ja zeker
- 13%: ja, maar ik zou wel wat meer willen
- 7%: nee, te weinig

Inwoners leveren een actieve bijdrage aan de fysieke woon- en leefomgeving (ad b)
Een substantieel deel van de inwoners heeft zich – naar eigen zeggen – het afgelopen jaar ingezet voor de leefbaarheid en veiligheid in de buurt. Volgens de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl was dat 48% (4% intensief, 44% incidenteel). Een nog groter percentage zegt zich in de nabije toekomst actief in te willen (blijven) zetten voor zijn buurt: namelijk 78%, uitgesplitst in 14% (ja , zeker) en 64% (ja, misschien).
Hier ligt een kans om een groter potentieel aan actieve Goirlenaren aan te boren.

Vergroten van het zelfoplossend vermogen (van de buurt) bij problemen (ad c)
Gelet op de mate van gemeten betrokkenheid van burgers met hun buurt ligt hier dus in principe een goede voedingsbodem om zelf initiatieven te nemen. Dat kan zowel in het sociale als in het fysiek domein.
In de praktijk zien we dat in Goirle diverse initiatieven vanuit burgers zijn ontstaan om een bijdrage te leveren aan het welzijn van anderen dan wel aan de fysieke leefomgeving. Dat hoeft niet per se op buurtniveau te zijn, maar kan een hele kern betreffen. Te noemen valt onder meer:

- het Dorpscollectief zorg en welzijn, Riel;

- diverse initiatieven voor kwetsbare bewoners in zowel de kern Goirle (o.a. Potpourri, Zingen en Zo, Seniorenbeurs, Verhalenkamer) als Riel (Braoipanneke, Verhalenkamer), opgestart en gerund door vrijwilligers (in samenwerking met de werkgroep Wmo/bestuur van de Deel & de Wildacker en het bestuur van de Leybron);
- Repair café;
- Klussendienst;
- Social Salon Bes en Blos;
- adoptie rotonde;
- adoptie groen door buurtvereniging pleintje H. Tollensdreef;
- stadstuin;
- diverse initiatieven van de beide KBO's (o.a. vrijwillige ouder adviseurs, belastinginvullers en cliëntondersteuners).

Vanuit de gemeente is de bereidheid gebleken om bepaalde burgerinitiatieven (financieel) te ondersteunen, zoals activiteiten die door de werkgroep Wmo worden georganiseerd.
Overigens is in de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl ook gevraagd of dat inwoners en organisaties voldoende ruimte krijgen van de gemeente om ideeën en initiatieven te realiseren. Daarop antwoordde 42%: (helemaal) mee eens, tegenover 17%: (helemaal) mee oneens. Van degenen die zelf knelpunten had ervaren, gaf een deel aan dat dit kwam omdat de gemeente onvoldoende naar de initiatiefnemer had geluisterd (16%).

In het voorjaar van 2016 vond er een bijeenkomst plaats van initiatiefnemers van burgerinitiatieven.[50] In deze bijeenkomst is uitvoerig gediscussieerd over de randvoorwaarden waaronder de gemeente ondersteuning zou kunnen geven aan burgerinitiatieven. Er waren ook duidelijke wensen richting gemeente:
- aanvragen van subsidie duurt relatief lang en kost veel (papier)werk;
- het faciliteren door de gemeente van een ruimte voor het initiatief is minder omslachtig dan het aanvragen van subsidie daarvoor;
- een oplossing bieden voor de deelname van armlastige inwoners aan het initiatief;
- steun voor het bereiken van de doelgroep (doorverwijzen, PR).

6.2 Ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers

Toelichting in B2B:
Er zal sprake zijn van een stijging van het aantal intensieve mantelzorgers. Voorkomen dient te worden dat zij overbelast raken.
Het ondersteunen van vrijwilligers is van groot belang, want vrijwilligers bieden informele zorg en zij geven een structuur waarbinnen sociale binding vorm krijgt

Doelstellingen:

a) Een toename van vrijwillige inzet in de begeleiding en ondersteuning van mensen met een hulpvraag.
b) Het versterken van de draagkracht van vrijwilligers. Het bieden van professionele ondersteuning bij problematiek die te complex is voor vrijwilligers.
c) Het, zoveel als mogelijk, voorkomen van overbelasting van mantelzorgers. Het verminderen van de druk op de professionele zorg.

[50] Gemeente Goirle, *Verslag bijeenkomst burgerinitiatieven*, 8 maart 2016.

Allereerst een beeld over de mate dat inwoners van Goirle zich (naar eigen zeggen) het afgelopen jaar hebben ingezet voor anderen en/of maatschappelijke doelen. Dat kunnen we afleiden uit de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl.

Mantelzorg en vrijwilligerswerk	**intensief**	**Inciden-teel**	**nooit**	**intensief + incident.**	**int.+inc. referentie gem.**
mantelzorg	18	27	56	45	43
hulp aan buren	6	58	36	64	66
aandacht voor buren in zorgwekkende situatie	3	28	69	31	39
vrijwilligerswerk	19	21	60	40	44

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (2016)

Kijken we naar het aantal mensen dat zegt intensief mantelzorg te verlenen, dat hebben we het ongeveer over bijna 3.300 inwoners (van 21 jaar en ouder). En het aantal personen dat intensief aan vrijwilligerswerk doet ligt nog iets hoger, namelijk bijna 3.500. Dat is tezamen een groot potentieel aan ondersteuning voor anderen en de gemeenschap.

Het lijkt er op dat het aantal oudere personen dat mantelzorg krijgt de laatste jaren flink is toegenomen. Uit de Gezondheidsmonitor 2012 bleek dat 9% van de ouderen (boven 65 jaar) op dat moment mantelzorg ontving.
Hoewel dat percentage niet helemaal vergelijkbaar is met het percentage ouderen (ook boven 65 jaar) dat volgens de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl zegt mantelzorg te ontvangen[51], ligt dat cijfer wel opmerkelijk hoger:

- 10%; dagelijks;
- 8% wekelijks;
- 3% maandelijks.

In totaal krijgt zo'n 21% van de ouderen dus frequent mantelzorg, dat betreft bij benadering ruim 1.000 ouderen (naast 12% dat zegt enkele keren per jaar mantelzorg te krijgen).

<u>Toename van vrijwillige inzet voor mensen met een hulpvraag</u> (ad a)
Of dat vrijwillige zorg is toegenomen kan niet precies uit de eerdergenoemde burgerpeiling worden afgeleid. Dat kan wel uit de registratie door CdT van de informele zorg waarvoor zij vrijwilligers zoeken. Daaruit blijkt dat er een forse toename is tussen 2012 en 2015 van vrijwilligers die informele zorg geven aan hulpbehoevenden.
Het blijkt dat in 2015 70 trajecten vrijwillige thuiszorg bemiddeld (incl. buddyzorg, tijdelijke vriend en respijtzorg). Dat is een behoorlijke stijging door de jaren heen: 2012: 8, 2013: 16 en in 2014: 38 trajecten.

Er zijn ook 112 wijkvrijwilligers stand-by voor hulpverlening in de buurt (bijv. boodschappen doen of medicijnen halen).
Daarnaast zijn er in 2015 250 bemiddelingen gedaan voor de klussendienst (ongeveer 15 vrijwilligers doen tegen een vergoeding van € 5 een klus aan huis).
Zie verder over vrijwilligerswerk: paragraaf 7.2, ad a.

<u>Versterken van de draagkracht van vrijwilligers/ professionele begeleiding</u> (ad b)
Er wordt het nodige gedaan aan het professioneel ondersteunen van zorgvrijwilligers. Voor de 68 ingeschreven informele zorg vrijwilligers worden door CdT cursussen gegeven, zoals de

[51] In de burgerpeiling van wsjg.nl was de vraag namelijk of men de <u>afgelopen 12 maanden</u> hulp en zorg had ontvangen van familieleden.

verdiepingscursus activerend huisbezoek en de training netwerkversterking. Vanwege de bemiddeling door CdT tussen zorgvrijwilliger en cliënt kan er gekeken worden naar een goede match tussen beiden en naar de mogelijke ondersteuningsbehoefte van de vrijwilliger.

Voorkomen van overbelasting van mantelzorgers (ad c)
Uit de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl (2016) blijkt dat van de mantelzorgers zich 35% soms (27%) of vaak (8%) belemmerd voelt in de dagelijkse activiteiten. Toekomstige peilingen zullen moeten uitwijzen of het aantal personen dat zich belemmerd/(over)belast voelt toeneemt of niet.

7. Algemene voorzieningen

Doel van algemene voorzieningen volgens B2B:
"Het bevorderen van de maatschappelijke participatie van inwoners, het vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners, en het versterken van de kracht van de samenleving."

7.1 Ketenzorg

Toelichting in B2B:
In Goirle is er op dit moment nog onvoldoende afstemming in de zorg- en hulpverleningsketen bij de aanpak van complexe, meervoudige problematiek. Afstemming binnen deze keten en een systeembenadering (één gezin, één plan) is noodzakelijk.

Doelstellingen:

a) Het bevorderen van de afstemming en samenwerking in de zorg- en hulpverleningsketen rondom complexe, meervoudige problematiek waarbij gewerkt wordt volgens het principe van casemanagement.
b) Een afname van het aantal complexe casussen.

Bevorderen van de afstemming in de hulpverleningsketen (bij complexe, meervoudige problematiek) volgens het principe van casemanagement (ad a)
Het gaat hier om het beginsel van 'één gezin, één plan, één regisseur' dat uitgangspunt is van de decentralisaties in het sociaal domein.
Op dit punt heeft Vilans[52] bij het onderzoek naar de inkoop van de regionaal ingekochte Wmo-voorzieningen en ambulante jeugdhulp interessante bevindingen gedaan:

- "in het systeem is het nu niet mogelijk om een integraal plan van aanpak voor een heel gezin te maken. Soms moeten meerdere casussen aangemaakt worden in het systeem";
- "niet alle aanbieders kunnen op meerdere (samenhangende) resultaatgebieden leveren en dan is de inzet van meerdere zorgaanbieders nodig";
- "wat betreft het regisseurschap wordt in complexe gezinnen wel een coördinator/regisseur aangewezen, maar in de praktijk kan het zo zijn dat er nog steeds meerdere aanbieders in een gezin actief zijn en er onduidelijkheid is over de regierol. Er zijn nog geen duidelijke afspraken over ketencoördinatie".

Eerder zagen we al dat ook professionals die ouders ondersteunen, aangaven dat het niet altijd duidelijk is wie de regie heeft (paragraaf 4.3, ad a). Ook bij 't Loket zelf is men zich bewust van het feit dat de casusregie nog in ontwikkeling is (paragraaf 5.6, ad a).

Afname van het aantal complexe casussen (ad b)
Er is geen eenduidige definitie van wat onder 'complexe casus' wordt verstaan. Bovendien is er geen duidelijk beeld hoe groot de caseload c.q. het aantal hulpverleningstrajecten was dat per 1 januari 2015 (toen de gemeente verantwoordelijk werd voor de gedecentraliseerde WMO- en Jeugdwettaken) 'overkwam' van Rijk, provincie en zorgkantoren.
Daarom kan deze afname per 1 januari 2016 niet gemeten worden.

[52] Vilans: *Sturen op resultaat* (evaluatie inkoopbeleid in Dongen, Goirle, Hilvarenbeek en Oisterwijk (maart 2016), p. 18-19.

7.2 Inzet op de veerkracht van de samenleving

Toelichting in B2B:
Om maatschappelijke vraagstukken (zoals vergrijzing en terugtredende overheid) te kunnen oplossen is maatschappelijke veerkracht nodig. Vrijwillige inzet van inwoners is de hefboom daartoe.
Ten aanzien van vernieuwende initiatieven op het gebeid van welzijn en onderwijs wil de gemeente een aanjaagfunctie vervullen. Deze krijgt vorm door de incidentele subsidie.

Doelstellingen:

a) Het bij elkaar brengen van vraag en aanbod binnen het vrijwilligerswerk.
b) Het versterken van verenigingen en organisaties in hun vrijwilligersbeleid en hun bestuurswerk.
c) Het inrichten van een makelaarsfunctie voor de maatschappelijke stage.
d) Het faciliteren van vernieuwende initiatieven op het gebied van welzijn en onderwijs

Bij elkaar brengen van vraag en aanbod binnen het vrijwilligerswerk (ad a)
Het bij elkaar brengen van vraag en aanbod binnen het vrijwilligerswerk gebeurt onder andere via de vacaturebank die CdT beheert. Maar ook los van deze vacaturebank worden er themagewijs vrijwilligers geworven, die na een diepgaand interview, zo mogelijk worden gematcht met klussen, verenigingen en andere maatschappelijke vragen (bemiddeling).
Als het gaat over het matchen via de vacaturebank tussen vrijwilligers en verenigingen, dan laat 2015 339 bemiddelingen zien (de burgerinitiatieven, de participatieraad en Kompaan en de Bocht zijn daarbij grote 'afnemers' van vrijwilligers).

Daarnaast zijn er in 2015 70 trajecten vrijwillige thuiszorg bemiddeld, 250 bemiddelingen gedaan voor de klussendienst en zijn er 112 wijkvrijwilligers stand by voor hulpverlening in de buurt. Dit kwam al aan de orde in paragraaf 6.2, ad a.

In totaal heeft CdT 195 nieuwe vrijwilligers ingeschreven in 2015.

Op basis van voorgaande kan dan ook geconcludeerd worden dat er in Goirle flink wat werk verricht wordt bij het bemiddelen tussen vrijwilligers en hen die hun steun goed kunnen gebruiken.

Versterken van verenigingen in hun vrijwilligersbeleid en hun bestuurswerk (ad b)
CdT ondersteunt de platforms Minima, Gehandicapten, de Werkgroep Opvang Statushouders, en de Participatieraad. Blijkens de klanttevredenheid metingen zijn deze groepen daar tevreden over.

Inrichten van een makelaarsfunctie voor de maatschappelijke stage (ad c)
Per september 2011 kwam er landelijk de verplichting voor leerlingen van het voortgezet onderwijs om minimaal 30 uur maatschappelijke stage te lopen. De maatschappelijk stage werd toen opgenomen in het curriculum van de scholen. Per 2015 is deze verplichting weer afgeschaft. Hoewel deze makelaarsfunctie in Goirle indertijd wel is ingericht (bij CdT) is deze thans dus niet meer actueel. Vandaar dat er in deze evaluatie verder niet dieper op in wordt gegaan.

Interessant is overigens te zien hoe het percentage jongeren (11-18 jaar) in Goirle dat wekelijks vrijwilligerswerk doet, in de loop der jaren is gestegen: van 5% in 2007, via 12% in 2011 naar 14%

in 2016, oftewel ongeveer 270 jongeren (vergelijk 15% in de regio in 2016). Dat is een forse toename.

Faciliteren van vernieuwende initiatieven op het gebied van welzijn en onderwijs (ad d)
De gemeente heeft de afgelopen jaren diverse vernieuwend projecten gesubsidieerd via de incidentele subsidieregeling, vooral op het vlak van burgerinitiatieven welzijn/zorg, zoals het Braoipanneke, Potpourri, de Verhalenkamer, Samen Zondag Vieren en Zingen en Zo. Zoals al in paragraaf 4.1 (in noot 9) is aangegeven is er het signaal gekomen van de Werkgroep Wmo dat door het telkens voor een half jaar subsidiëren, met een maximum van 2 jaar, de continuïteit van de initiatieven in gevaar komt. Dit aspect zal worden meegenomen bij de herijking van B2B.

7.3 Accommodaties: sociaal-cultureel, onderwijs en sport

Toelichting in B2B:
De gemeente Goirle zet accommodaties in om uitvoering te geven aan het integrale welzijns- en onderwijsbeleid. B2B is erop gericht om meer samenhang te brengen in beleidsdoelen, gewenste resultaten, subsidieverleningen de inzet van accommodaties.

Uitgangspunten:

a) De gemeente is er niet op gericht om accommodaties als zodanig in stand te houden. Het gaat om de bijdrage die de accommodaties leveren aan de doelstellingen van het welzijnsbeleid. Een andere situatie geldt voor onderwijsaccommodaties. Hierin heeft de gemeente een wettelijke verplichting om zorg te dragen voor voldoende accommodaties.
b) De gemeente is faciliterend door het beheer van haar accommodaties.
c) Accommodaties zijn zowel fysiek, sociaal als financieel toegankelijk voor inwoners van de gemeente Goirle.
d) Accommodaties zijn erop gericht om integratie tussen diverse groepen te bevorderen.
e) Er dient sprake te zijn van eenduidigheid in de sociale tarieven die accommodaties hanteren voor hun huurders. De commerciële tarieven zijn minstens kostendekkend. Huurders die niet uit de gemeente Goirle komen èn commerciële partijen betalen een marktconform tarief.
f) Er is sprake van eenduidigheid in de wijze van subsidieverstrekking hierbij de verschillende typen accommodaties (cultureel centrum, wijkcentra, onderwijs, sport) accommodaties in acht nemend.
g) Accommodaties worden multifunctioneel gebruikt.
h) Accommodaties hebben een optimale bezetting.
i) In principe moeten alle accommodaties kostendekkend functioneren.
j) Elke gemeentelijke accommodatie heeft een meerjarenonderhoudsplan waarin de verdeling van verantwoordelijkheid tussen huurder en verhuurder duidelijk in beeld is gebracht.
k) Er is sprake van een duidelijke beheer- en exploitatievorm.

Goirle kent een heel actief verenigingsleven dat volop gebruik maakt van de drie sociaal-culturele centra (deze zijn overigens meer dorps- dan wijkgericht) en van het cultureel centrum Jan van Besouw. Samen met Mainframe – dat een specifieke doelgroep bedient – hebben deze accommodaties ook ingespeeld op de ontwikkelingen in het sociaal (en cultureel) domein, zeker ook ten behoeve van doelgroepen die niet makkelijk zo'n accommodatie voor een activiteit bezoeken.

De besturen en beheerders van alle accommodaties zijn heel actief bezig om hun ruimten dienstbaar in te zetten voor de burgers.

Bovengenoemde uitgangspunten zijn in de loop der jaren uitvoerig onderzocht en in besluitvorming gebracht.
Een belangrijke rol daarbij heeft het onderzoeksrapport van KplusV (2011) gespeeld.[53]

Belangrijke ontwikkelingen:

- In alle sociaal-culturele accommodaties wordt op een eenduidige manier onderscheid gemaakt tussen het lage, maatschappelijke tarief en het hoge, commerciële tarief.
- Er is een nieuwe huursystematieksysteem doorgevoerd voor de Deel, de Wildacker en de Leybron, die uitgaat van het doorrekenen in de huur van de eigenaarslasten en de onderhoudskosten.
- Elke gemeentelijke accommodatie heeft een meerjaren onderhoudsplan.
- Er is bij elke gemeentelijke accommodatie sprake van een duidelijke beheer- en exploitatievorm.

In het collegeprogramma (2014 - 2018) is opgenomen dat Goirle streeft naar een zo efficiënt mogelijke inzet van haar maatschappelijk vastgoed, waar mogelijk multifunctioneel. In het programma staat dat in 2015/2016 een inventarisatie gemaakt wordt van alle gebouwen, de bijbehorende kosten en de mate waarin deze accommodaties efficiënt worden gebruikt.
Recent is deze inventarisatie gedaan. Daarbij is zowel de bezettingsgraad van deze genoemde accommodaties (doelmatigheid) onderzocht als de effectiviteit ervan (sluit het gebruik aan bij de doelen van B2B?).[54]
Afgezet tegen de gehanteerde kwantitatieve norm, is de bezetting van de meeste (drie op de vijf) accommodaties niet voldoende efficiënt. Redelijk efficiënt kan wel CC Jan van Besouw genoemd worden: drie van de vier soorten ruimten (theaterzaal, kapel en verenigingsruimten) scoren duidelijk boven de norm (van 35%), alleen de bezetting van de vergaderruimten voor (wekelijkse en ad hoc) verhuur blijft daar met 33% net iets onder.
De Deel zit momenteel praktisch aan de norm (van 45%), maar zal daar door het aantrekken van een grote huurder per september boven zitten (ruim 52%). de Wildacker en de Leybron blijven met respectievelijk (ruim) 42% en (bijna) 40% onder deze norm. Mainframe scoort relatief laag: met (bijna) 18% komt deze accommodatie niet in de buurt van de norm van 45%.
Al met al zien we dus een wisselend beeld als het gaat om het doelmatig gebruik van de sociaal-culturele accommodaties.

Kijken we naar het al dan niet effectief gebruik van de accommodaties, dan is te constateren dat alle accommodaties gebruikt worden waarvoor ze bedoeld zijn: het leveren van een bijdrage aan de beleidsdoelstellingen van B2B. Deze beleidsdoelstellingen, en in het verlengde daarvan, de verenigingen en organisaties die daar lokaal een bijdrage aan leveren, krijgen dan ook de prioriteit van de besturen van de accommodaties. In die zin is het accommodatiegebruik effectief te noemen. De accommodaties blijken een belangrijke rol te vervullen als het gaat over de sociale functie voor met name kwetsbare burgers. De afgelopen periode zijn er bij de diverse accommodaties méér activiteiten georganiseerd voor deze groepen (denk aan de Wmo-activiteiten die in de Wildacker, de Deel en de Leybron worden georganiseerd). Dat is een goede ontwikkeling, primair uit beleidsmatig oogpunt, maar deze activiteiten dragen ook bij aan een betere bezetting van het gebouw.

[53] KplusV, *Back to Basics: uitkomsten accommodatieonderzoek gemeente Goirle*, 31 oktober 2011.
[54] Gemeente Goirle, *Onderzoek sociaal-culturele accommodaties*, 12 juli 2016

Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat een doelmatiger en multifunctioneler inzet van de accommodaties mogelijk is.
Op de eerste plaats zouden diverse ruimten flexibeler en multifunctioneler te gebruiken zijn. Het duidelijkst geldt dat voor CC Jan van Besouw, waar overigens al plannen bestaan om met name de verenigingsruimten voor permanente verhuur flexibeler in te richten en door er meer organisaties gebruik van te laten maken (dan alleen de huidige huurder). Ook bij de besturen van de Wildacker/de Deel en de Leybron bestaan concrete plannen om bepaalde ruimten aan te pakken, waardoor ze beter verhuurbaar zullen worden voor nieuwe groepen.
Op de tweede plaats blijkt dat de bezettingsgraad van Mainframe zo laag te zijn dat gezocht zou moeten worden naar een alternatieve huisvesting. Zo'n nieuw onderkomen zou mogelijk in Jan van Besouw gevonden kunnen worden. Het college van B&W heeft op 12 juli 2016 besloten deze ontwikkelrichting nader te onderzoeken.

8. Ervaringen en veranderingen subsidiesystematiek verenigingen

Na de totstandkoming van het huidige beleidsplan Back to Basis is een evaluatie gedaan van het offertetraject [55]. Deze evaluatie was gericht op de verenigingen. Professionele instellingen maakten ook onderdeel uit van Back to Basics maar waren meer dan verenigingen gewend om op basis van productbegroting een subsidieaanvraag in de vorm van een offerte te doen. Daarom is gekozen om de evaluatie hier niet op te richten. Van de respondenten gaf 58% een positief oordeel aan de procedure en de afhandeling van de subsidieaanvraag, 42% was niet tevreden.

Er zijn bij deze evaluatie verschillende redenen naar voren gebracht waarom men niet tevreden is, zoals:

- de procedure is te ingewikkeld (4 keer genoemd);
- de procedure is een schijnvertoning / dekmantel / bewust te ingewikkeld (2 keer);
- de criteria waren niet duidelijk (3 keer);
- het opstellen van de offerte was te moeilijk voor verenigingen (2 keer).

De overige redenen zijn allemaal maar een enkele keer genoemd zoals: het duurde te lang, geen subsidie ontvangen en vriendjespolitiek. Daarnaast geeft een respondent aan dat het niet handig is om verenigingen in de zomervakantie te voorzien van informatie in verband met de zomerstop en een ander vindt dat de gemeente zich moet bezig houden met de verenigingen en dat niet de verenigingen zich moeten bezig houden met het gemeentebeleid.

De conclusie in het rapport van het evaluatieonderzoek was:

- De gemeente heeft de procedure rondom de nieuwe manier van subsidieverstrekking heel zorgvuldig uitgevoerd.
- Het is echter de vraag of een dergelijke ingewikkelde procedure ook gedeeld moet worden met alle verenigingen. De procedure kan wel worden toegepast voor geïnteresseerden.
- Dit heeft ook gevolgen voor de offertes die verenigingen moeten opstellen. Het is van belang duidelijk aan te geven aan welke criteria de offerte moet voldoen, maar wegingsfactoren en dergelijke hoeven niet bekend te worden gemaakt.
- Het bieden van hulp bij het opstellen van een offerte wordt zeer gewaardeerd, maar hiervoor zou beter een inloopspreekuur kunnen worden ingezet.
- Het is wel van belang verenigingen te blijven betrekken bij dit soort processen, maar wellicht wat minder intensief.

Zoals beschreven in paragraaf 1.2 heeft de raad besloten om Back to Basics met twee jaar te verlengen. Dit betekent dat tot die tijd de huidige afspraken zijn verlengd. Dit geldt ook voor de verenigingen.
Zij hebben in het voorjaar van 2015 een nieuw subsidieverzoek moeten indienen op basis van een nieuwe subsidieregeling.[56] Er is daarbij – met inachtneming van de reactie van de verenigingen op de aanvankelijke procedure - een vereenvoudigde aanvraagsystematiek toegepast, simpeler dan oude 'offerteprocedure'.
Aangezien deze nieuwe regeling pas ruim een jaar oud is, is ervan afgezien deze opnieuw te evalueren.

[55] Dimensus beleidsonderzoek, *Evaluatie 'Back to Basics: De Nieuwe Koers'*, maart 2012
[56] Besluit college van B&W van 10 maart 2015 (subsidiëring verenigingen 2016 en 2017).

9. Conclusies

9.1 De doelen blijken amper meetbaar, het resultaat is zelden vast te stellen

De 62 doelen uit B2B en de 11 doelen van het Aanvullend Beleidsplan Jeugd zijn in deze evaluatienota (door eliminering van nagenoeg dezelfde, maar iets andere geformuleerde doelen) teruggebracht tot 57 doelen. Daarvan zijn er slechts enkele geformuleerd als een concreet maatschappelijk effect. En daarvan hebben er slechts vijf een streefwaarde (allemaal behorend tot het thema Voorkomen van gezondheidsproblemen – paragraaf 4.2).
De conclusie is dat er dus van de 73, respectievelijk 57 doelen, er vijf SMART zijn geformuleerd.

Van deze vijf doelen zijn er slechts bij twee metingen bekend uit de beginperiode met een vervolgmeting, en moet de vervolgmeting van de overige drie nog volgen.
Dus uiteindelijk kon er slechts bij twee doelen bepaald worden of het beoogde maatschappelijk effect is bereikt.
Op het punt van de meetbaarheid van doelen ligt dus een belangrijke ontwikkelopgave voor de herijking van B2B.

Van de doelen die geformuleerd waren als een maatregel of aanpak kon hooguit worden aangegeven of de maatregel die is aangekondigd is gerealiseerd, of de methodiek is gevolgd. Dat is in deze evaluatie gedaan. Maar daarmee is nog niets gezegd over de effectiviteit.

Bij doelen die wel outcomegericht zijn, maar vaag zijn beschreven, zonder (goede) indicatoren, is gepoogd om op basis van kwantitatief onderzoeksmateriaal of op basis van kwalitatieve oordelen van stakeholders alsnog een indicatie te geven of de gewenste richting is ingeslagen. In sommige gevallen is dat gelukt, maar vaak was dat niet mogelijk. Dat levert al met al een divers beeld op.

Tenslotte is bezien in hoeverre er van bepaalde voorzieningen of activiteiten evaluaties beschikbaar waren, dan wel lof er systematisch de resultaten[57] worden gemeten. In enkele gevallen was dat het geval, maar veruit de meeste activiteiten worden niet inhoudelijk op hun effectiviteit gemonitord of geëvalueerd. Ook hier ligt een wezenlijke ontwikkelopgave voor de nieuwe periode van B2B zeker als het de professionele instellingen aangaat.

9.2 B2B heeft geleid tot meer samenhang in beleid en uitvoering

B2B heeft wel degelijk iets in gang gezet. Het minder verkokerd formuleren van beleid, het breder kijken naar de bedoeling van een activiteit dan alleen volgens de bril van de 'sector' of 'werksoort' waar deze altijd toe behoorde, heeft goed gewerkt. Daardoor zijn er meer verbindingen gelegd (bijv. Sjors cultureel en Sjors sportief), konden bepaalde activiteiten ondersteunend werken voor aanpalende gebieden (bijv. de brede inzet van vrijwilligers op een scala van gebieden) en kwamen groepen ook in beeld op andere maatschappelijke terreinen (bijv. extra aandacht voor kwetsbare doelgroepen bij instellingen en verenigingen).

In de uitvoering zijn er, meer dan voorheen, verschillende netwerken van personen ontstaan die, doordat men elkaar kent, vruchtbaar zijn voor nieuwe initiatieven en projecten.

[57] Onder resultaat verstaan we: de aantoonbare baat die een activiteit of interventie heeft voor de betrokkene.

De doorontwikkeling van ‘t Loket en het nabuurschap van verschillende organisaties in en rond het Zorgcentrum zijn hierbij ook erg belangrijk geweest. Deze ontwikkelingen hebben bijgedragen aan de goede wijze van samenwerking die merkbaar is in Goirle.

9.3 B2B heeft de kanteling gestimuleerd

De gemeente en diverse organisaties waren al vóór 2015 begonnen met ‘de kanteling’. Het grote voordeel daarvan is dat de neuzen al redelijk dezelfde kant uit stonden. Daar heeft B2B zeker verder aan bijgedragen. Door meer de nadruk te leggen op de preventie, door een sterk veld met algemene voorzieningen te houden en door de vlotte (door)start van ’t Loket werd de eigen kracht en ‘samenkracht’ uitgedragen. Het feit dat Goirle relatief veel verenigingen heeft en relatief veel vrijwilligers die de handen uit de mouwen steken, werkt daar positief op in. Dit verenigingsleven wordt door de gemeente dan ook redelijk goed gefaciliteerd met accommodaties en in een aantal gevallen met subsidies.

Bijlage 1

(Groeps-)gesprekken met maatschappelijke netwerken, professionals en deskundigen, evenals met gemeenteraadsleden, in het kader van de evaluatie van Back to Basics

Versie 11 augustus 2016

De volgende gesprekken zijn gehouden:

1. Werkgroep Wmo (4 april)
2. Medewerkers van ContourdeTwern (11 april)
3. Medewerkers van GGD/ consultatiebureau (12 en 13 april)
4. Medewerkers diverse organisaties inzake eigen kracht & ondersteuning ouders (18 april)
5. Platform Gehandicapten (19 april)
6. Platform Minima (20 april)
7. Combinatiefunctionarissen sport en cultuur (brede school-activiteiten) (21 april)
8. Medewerkers stichting Jong (21 april)
9. Coördinator 't Loket (26 april)
10. KBO's Goirle en Riel (4 mei)
11. Gemeenteraadsleden (11 mei)

De verslagen ervan, incl. de namen van degenen met wie is gesproken, zijn in deze bijlage opgenomen.

Daarnaast hebben er nog oriënterende gesprekken plaatsgevonden met de directeur van Plein013 (dhr. Th. Van Rijzewijk) op 13 april en met de bovenschool directeurvan Edu-Ley (dhr. P. van Aanholt) op 20 april. Van deze gesprekken zijn geen verslagen gemaakt.

Verslag 1: Verslag bijeenkomst Werkgroep Wmo, 4 april 2016

Onderwerp: **evaluatie beleidsnota Back to Basics**

Aanwezig:
Namens Werkgroep Wmo:
Piet Verheijen (voorzitter), Ine Sieben, Ellie de Kanter (namens bestuur SCCG), Jolanda Schellekens (namens bestuur SCAR), Theo de Roy en Linette van Zundert

Namens de gemeente Goirle:
Frits van Vugt

Na een voorstelrondje legt de heer Van Vugt uit dat hij bezig is met de evaluatie van de beleidsnota 'Back to Basics'. Dat gebeurt op basis van het onderzoeken van cijfers (o.a. het gezondheidsonderzoek van de GGD en het burgeronderzoek 'Waar staat je gemeente'), gegevens van organisaties en aantal groepsgesprekken met stakeholders en ervaringsdeskundigen.
Aan de hand van deze kwalitatieve en kwantitatieve analyse wordt een evaluatierapport gemaakt dat als input dient voor een nieuwe, brede beleidsnota voor het sociaal domein.

Het verslag van deze bijeenkomst wordt teruggekoppeld aan de Werkgroep.
Alle gespreksverslagen worden als bijlagen opgenomen in het evaluatierapport.

De vragen aan de Werkgroep Wmo zijn vooraf aan de leden voorgelegd, ter voorbereiding. Er zijn geen aanvullende vragen.

1. **De werkgroep is nu 1 ½ jaar actief en heeft diverse projecten gestart. Lukt het daarmee de mensen te bereiken die men voor ogen heeft?**

Het eerste project, Potpourri, was er al als burgerinitiatief. Latere projecten bedacht door de Werkgroep. Men wilde bepaalde doelgroep bereiken, bv Social salon voor licht dementerenden (ook handig voor de mantelzorgers). Overigens zijn ze moeilijk te bereiken, want sommigen hebben het al zo druk met de dagopvang (3 dagdelen); N.B. dit geldt alleen voor Social salon.
Doelgroep is:

- Oudere eenzamen mensen (beperkt sociaal netwerk);
- Mantelzorgers;

Niet koersen op mensen die al op dagopvang zitten. De werkgroep organiseert activiteiten die moeten voorkomen dat mensen te snel gebruik moeten maken van de WMO. Deelname aan de activiteiten vergroot het netwerk, mensen krijgen weer zin om iets te ondernemen en krijgen meer structuur in hun leven.
Bij Zingen en Zo kreeg iemand veel zorg. Een vrijwilliger heeft daar structuur in aangebracht.

2. **Heeft de werkgroep in beeld waar kwetsbare (vaak oudere) mensen behoefte aan hebben om actief te blijven/ te voorkomen dat men van Wmo-voorzieningen gebruik moet maken?**

Op deze vraag is eigenlijk geen goed antwoord te geven. Oudere mensen geven moeilijk zelf aan waar ze behoefte aan hebben. Duidelijk is dat de werkgroepleden veelal met elkaar bedenken wat een leuke activiteit zou zijn en hopen dat er voldoende belangstelling voor zal zijn. Op dit moment zijn er veel activiteiten voor senioren, maar we zien bij diverse projecten vaak dezelfde gezichten.

Een werkgroep vanuit de stuurgroep dementievriendelijke gemeenschap bekijkt hoe de mensen die deelnemen aan activiteiten betrokken kunnen blijven wanneer ze dementieverschijnselen krijgen. Er zijn afspraken gemaakt met de wijkverpleging over het toeleiden van mensen.
Het is heel lastig om terug te koppelen op 't Loket. Men weet niet wie men daar moet hebben. Onbekend terrein (noot: nadien gesprek gehad met 't Loket en afspraken gemaakt over voorlichting en verwijzing. In overleg met medewerkers van het Loket bekeken of zij een stimulerende rol in deze kunnen vervullen).

In Tilburg is de inspanning van de gemeente om de doelgroep te bereiken groter. O.a. bemoeizorgteams of direct benaderen van weduwen en weduwnaars met verwijzing naar een aangepaste activiteit. Waarom in Goirle niet?
Voor de diverse projecten is het 'n dilemma hoe ver de verantwoordelijkheid als vrijwilliger strekt.

3. Hoe ervaart de doelgroep de activiteiten die aangeboden worden? Zijn het trouwe bezoekers? Passen de activiteiten bij wat ze willen? Zijn er faciliteiten voor minder mobiele bezoekers?

Op de beurs wordt gevraagd wat ze willen. Ook in informele contacten. Komt niet veel uit.
De meesten zijn trouwe bezoekers.

We kunnen van de gemeente geen informatie krijgen over wie tot de doelgroep zou kunnen behoren. In het kader van privacy doet gemeente dat niet, zelfs geen brief versturen.

4. Wat zijn de grootste uitdagingen geweest die overwonnen moesten worden? Is dat in Goirle anders dan in Riel?

Dit betreft de subsidieaanvraag bij de gemeente.: voor elk project moet je een aanvraag doen, en je bijv. houden aan de gestelde termijnen.
Bij Potpourri hoefden we het eerste jaar geen huur te betalen aan SCCG. Moest wel later. De subsidieaanvraag was maanden bij de gemeente blijven liggen. De huidige procedure van incidentele subsidies is omslachtig en irritant. Het is veel makkelijker om in één keer het geld te geven aan SCCG. Gelukkig is het bestuur van SCCG heel coulant.
Waarschijnlijk zou elk project zelfvoorzienend zijn als de huur niet zou hoeven worden te betaald.

5. Hoe zijn de ervaringen met het vinden (en houden) van vrijwilligers?

In de Deel; 2x per week Potpourri, betekent 6 koks en 10 gastvrouwen per week.
In z'n algemeenheid makkelijk om aan vrijwilligers te komen.
In Riel ligt dat iets moeilijker, hier moet je gericht zoeken.
CdT zoekt via advertenties en database. Tevreden over deze ondersteuning. Bij CdT vinden de eerste gesprekken plaats, Marleen van Esch zorgt voor een match tussen project en vrijwilliger.
Het gros van de vrijwilligers is 50+.

6. Hoe zijn de ervaringen in de diverse accommodaties? Voldoende mogelijkheden? Zijn er (fysieke, financiële, sociale) obstakels? Zijn er wensen?

Potpourri kan bijv. alleen in de Deel. Keuken de Wildacker niet geschikt.
Men wil doorontwikkelen: "koken voor elkaar", voor mensen die al weer meer contacten hebben.
Activiteiten zouden ook zonder beheer kunnen, bv in de Deel.
In de Wildacker begint het vol te worden, in de Deel nog wel ruimte voor programmering.

Slotopmerking: de gemeente zou wat meer belangstelling mogen tonen. Goede uitzondering waren de wethouder en beleidsambtenaar onlangs op Potpourri.

Verslag 2: Verslag bijeenkomst met medewerkers van ContourdeTwern, 11 april 2016

Onderwerp: **evaluatie beleidsnota Back to Basics**

Aanwezig: Ingrid Verhoeven, Tessa Molenaar, Marleen van Esch, Anneke de Leeuw, Lia Bertens en Han Janssen

Namens de gemeente Goirle:
Frits van Vugt en Astrid van Oosterhout.

---

1. Voorstelrondje

Anneke de Leeuw: ondersteuner werkgroep opvang statushouder
Lia Bertens: ondersteuner van de werkgroep opvang statushouders
Ingrid Verhoeven: informele zorg en ondersteuning vrijwilligers steunpunt.
Tessa Molenaar: sociaal werker
Han Janssen: regiomanager
Marleen van Esch: sociaal werker, burgers in eigen kracht zetten en in verbinding zetten met elkaar.
Frits van Vugt: projectleider Evaluatie B2B, adviseur Gezondheidsbeleid, onderzoeker accommodatiebeleid
Astrid van Oosterhout: beleidsmedewerker welzijn

2. Bedoeling gesprek

De heer Van Vugt legt uit dat hij bezig is met de evaluatie van de beleidsnota 'Back to Basics'. Dat gebeurt op basis van het onderzoeken van cijfers (o.a. het gezondheidsonderzoek van de GGD en het burgeronderzoek 'Waar staat je gemeente'), gegevens van organisaties en aantal groepsgesprekken met stakeholders en ervaringsdeskundigen.

Aan de hand van deze kwalitatieve en kwantitatieve analyse wordt een evaluatierapport gemaakt dat als input dient voor een nieuwe, brede beleidsnota voor het sociaal domein.
Het verslag van deze bijeenkomst wordt teruggekoppeld aan de medewerkers van CdT.
Alle gespreksverslagen worden als bijlagen opgenomen in het evaluatierapport.

Voorafgaand aan het gesprek wordt aangegeven dat ContourdeTwern reeds de verslaglegging over 2015 heeft gedaan. Men vraagt zich af wat het doel is van het gesprek. De heer Van Vugt geeft aan dat de evaluatie van B2B veel verder gaat dan het jaarverslag van ContourdeTwern, het gaat over de ontwikkelingen over de hele periode en over de samenhang in beleid en uitvoering. Hij geeft aan dat het doel van dit gesprek is om inzicht krijgen in ontwikkelingen en welke inzet ContourdeTwern heeft geleverd in de bijdrage aan de ontwikkelingen.

3. Wie zijn kwetsbare groepen in Goirle?

Ouderen: niet alle ouderen zijn kwetsbaar. Er zijn veel ouderen die zich prima zelf kunnen redden. Er zijn echter ouderen met diverse problemen die wel kwetsbaar zijn. Belangrijk item is de eenzaamheidsproblematiek. Enerzijds heb je de mensen die zelf met hun probleem naar voren komen. Zij maken dit kenbaar bij de huisarts, ‘t loket, ContourdeTwern, de vrijwillige ouderenadviseurs, het maatschappelijk werk, de Zonnebloem, de KBO, etc.
Anderzijds zijn er ook mensen die niet naar voren komen met hun eenzaamheidsproblematiek. Zij worden gevonden door de publiciteit vanuit ContourdeTwern, diverse projecten waaronder ook

burgerinitiatieven (Potpourri). Deze groep mensen komt in beeld door andere burgers en andere professionals (fysiotherapeut, huisartsen, wijkverpleegkundige, 't Loket, etc.).

Ook mensen die – met of zonder begeleiding - zelfstandig wonen en een licht verstandelijke beperking of GGZ-achtergrond hebben, zijn extreem kwetsbaar.
Door de transities ziet men een toestroom van deze mensen die zich melden als vrijwilliger "om iets te doen te hebben", maar eerder deelnemer aan een activiteit zijn.

Daarnaast wordt gewezen op jonge mensen die buiten de boot vallen door werkloosheid, en geen studie volgen. Zij wonen vaak al wel zelfstandig maar raken in een isolement. Zij zijn moeilijk te vinden.

Er is een toename merkbaar van mensen die zorg nodig hebben. Althans er is toename te zien van verwijzingen van professionals naar CdT met verzoek om informele zorg. Dit leidt tot een grotere inzet van vrijwilligers (van 35 enkele jaren terug naar ruim 100 nu)

4. Inzet vrijwilligers

Het hedendaagse profiel van de vrijwilligers is als volgt te beschrijven: mensen die naast hun werk vrijwilligerswerk willen doen voor de doelgroep die hen aanspreekt. Vrijwilligers willen zelf ook iets uit het vrijwilligerswerk halen, zoals kennis opdoen. Het is niet zoals vroeger dat vrijwilligers de rest van hun leven vrijwilliger blijven.
Hedendaagse vrijwilligers willen best iets doen voor de maatschappij, maar willen er iets voor terug zien: weerkaatst plezier, kennis opdoen, vaardigheden ontwikkelen. Dit alles met maatwerk zodat het past binnen hun sociale en werkzame leven. Daarnaast is opvallend hoe goed het vrijwilligersnetwerk in Goirle en Riel functioneert. Men weet elkaar goed te vinden en werkt regelmatig samen, zeker als het gaat om burgerinitiatieven.

Er wordt aangegeven dat het aantal vrijwilligers dat actief is in de gemeente Goirle aanzienlijk is. De toestroom van vrijwilligers in de eerste helft van 2016 is wel opzienbarend gedaald.

Kijkende naar vluchtelingenwerk ziet men dat er veel mensen zijn die het naast hun werk doen (zowel oud als jong). Het is een heel gemêleerd gezelschap aan vrijwilligers. Wel zijn er veel 55-plussers actief die meerdere dagdelen in een week bezig zijn met een statushouder. Dat is ook nodig, gezien de omvang van het werk. Er wordt aangegeven dat het lastig is om vrijwilligers te vinden die veel uren in willen zetten. Er wordt aangegeven dat ContourdeTwern vrijwilligers aan zich te bindt door goed te kijken naar wat vrijwilligers willen/kunnen bieden. Door iemand die ervaring wil opdoen in te zetten binnen haar/zijn toekomstig werkveld vormt de ervaring op zichzelf de waardering (uitbreiden netwerk, workshops, etc.).

Als succesfactor noemt ContourdeTwern dat zij met elke vrijwilliger een kennismakingsgesprek voeren. Daarbij wordt de diepte in gegaan om te kijken wat een vrijwilliger motiveert en zoekt. Op basis daarvan wordt gekken naar een match. ContourdeTwern geeft aan dat ze best ver gaan in het maken van een match. Deze manier van vrijwilligers plaatsen maakt dat zij het ook langer volhouden. Vrijwilligers die ingezet worden in het kader van de informele zorg zijn enerzijds netwerkversterker en bieden anderzijds ondersteuning. De vrijwilliger gaat doelgericht met de klant aan de slag. Ten aanzien van deze vrijwilligers wordt gevolgd hoe het gaat (3x per jaar).

Aantal mensen dat wordt bemiddeld: rond de 120.
Mensen die vrijwilliger zijn bij ContourdeTwern: 170: 70 in de informele zorg, 37 taalcoaches, 17 tbv statushouders, 18 t.b.v . klussen, 15 die ouderen bezoeken (ouderenadviseurs), 20 actief in allerlei platforms.

5. Zijn er specifieke dingen waar goede resultaten worden geboekt?

Het succes dat wordt geboekt met burgerinitiatieven is opvallend. Er zijn rond de 18 initiatieven gesteund. Burgers die een drive voelen, een passie hebben of een bepaalde frustratie hebben willen graag een verandering teweeg brengen. Potpourri is zo gestart. Doordat ContourdeTwern er is krijgen deze initiatiefnemers tools en back up wat zij als zeer positieven ervaren. Veel initiatiefnemers kwamen in eerste instantie bij ContourdeTwern terecht omdat zij graag vrijwilligerswerk wilde doen. In bepaalde gevallen kwam uit het kennismakingsgesprek naar voren dat iemand eigenlijk een heel goed burgerinitiatief heeft. ContourdeTwern ondersteund in dat geval de initiatiefnemer om het initiatief te verwezenlijken.

Op die manier zijn diverse burgerinitiatieven van start gegaan. Wanneer je als organisatie hulp/ondersteuning aanreikt om samen de drijfveer van iemand waar te maken, werkt dit zeer positief. Er zijn ook initiatieven die voort zijn gekomen uit de WMO-werkgroep, maar de meerderheid start vanuit eigen initiatief. Inmiddels heeft de WMO groep ook veel initiatief getoond. CdeT en WMO-werkgroep zijn in gesprek hoe initiatieven het beste ondersteund kunnen worden zodat zij niet verloren gaan.

ContourdeTwern wil een slag maken naar een ontmoetingscafé. Dit moet een plaats worden waar mensen vragen kunnen stellen en met elkaar in verbinding kunnen worden gebracht. Inmiddels heeft in het voorjaar 2 x het Vrijwilligerscafé de Verbinding in de nieuwe vorm plaatsgevonden (iedere eerste dinsdag van de maand) in het C.C. Jan van Besouw. Actief Goirle en Riel ontmoet elkaar rondom vrijwillige inzet, met CdeT als gastvrouw-bemiddelaar.

Door te faciliteren dat maatschappelijke organisaties zich kunnen versterken, is er voor hen op termijn ruimte om ook op kwetsbare mensen te focussen. (bijv. gehandicaptensport, huiskamer initiatieven).

6. Worden de resultaten gemeten of de klanttevredenheid?

Er zijn geen specifieke resultaatmetingen. Wel is de klanttevredenheid is dit jaar voor het eerst online gemeten. De uitkomsten daarvan komen mee met de management rapportage. Over het algemeen kan gezegd worden dat men zeer tevreden is.

7. Knelpunten

a) Toenemende werkdruk: eenzaamheid en isolement is een veel voorkomend en groeiend probleem. Denk aan volwassenen die hun baan kwijt raken, mensen met een GGZ achtergrond die in een wijk komen te wonen, mensen met een contactstoornis, jongeren die alleen maar thuis aan het gamen zijn, etc. Deze doelgroepen zorgen in de toekomst een belangrijke maatschappelijke opdracht. Daardoor komt er een grotere druk te liggen op ContourdeTwern. Buurtproblemen zijn er met name ten aanzien van de komende buitenlanders die woningruimte krijgen. Vanuit de gemeente is er behoefte voor buurtbemiddeling. Bij de raad was daar geen behoefte naar.

b) Opsporen van de doelgroep: het wordt steeds moeilijker om mensen te vinden die tot de doelgroep behoren, maar niet naar voren treden met hun probleem. Je wilt deze mensen juist graag bereiken, maar ze vinden is en blijft lastig. Daarvoor is ContourdeTwern vaak afhankelijk van derden. CdT werkt , buiten de opdracht om, aan een digitale sociale kaart, om de toegang tot hulp, zeker in de nulde lijn, toegankelijker te maken. De werkgroep hoopt dat dit product op termijn ingezet kan worden zodat inwoners in Goirle en Riel zelf makkelijk toegang tot burgerinitiatieven en andere gratis voorzieningen kunnen vinden, alvorens zij naar professionals gaan

c) Afhankelijkheid van vrijwilligers: door de goede netwerken en betere samenwerking ontstaan er ook knelpunten. Zo merkt men dat er tegen grenzen wordt aangelopen. De vraag neemt enorm toe, maar het is met het bestaand aantal uren nauwelijks op te vangen. Er is een goed systeem ontwikkeld om het te behappen. ContourdeTwern bouwt daarvoor op vrijwilligers. Zodra deze vrijwilligers wegvallen stort de basis in. Daarnaast is het ook een belangrijk om een goede balans te houden tussen het aantal professionals en (niet)professionals.

d) Momenteel werkt men met het personeel dat is aangenomen op basis van de oude prestatieafspraken. In de praktijk ligt er werk waar het viervoudige aan personeel nodig is. Door de creatieve oplossingen doet ContourdeTwern momenteel meer dan is afgesproken. Aan de ene kant wil CdT inzetten op collectieve voorzieningen zodat burgers elkaar kunnen helpen, en zodat CdT als professionele organisatie dit vrijwilligerswerk kan ondersteunen. Aan de andere stijgt het aantal hulpvragen. Het verdelen van de uren tussen het oplossen van individuele aanvragen en het investeren in collectieve voorzieningen is een spanningsveld.

e) Door de werkdruk blijft er echter weinig tijd over voor zaken die aandacht behoeven. Een voorbeeld daarvan is een nieuwe behoefte die men bij instellingen ziet ontstaan. Organisaties komen voor ondersteuning naar ContourdeTwern terwijl ze dat zelf goed zouden moeten kunnen, maar deze hebben daar geen budget voor. ContourdeTwern kijkt welke expertise zij kan aanbieden zodat instellingen zelf hun eigen projecten opzet. Er moeten samenwerkingsbanden worden opgezet en gepraat worden over hoe anders kan worden omgegaan met de zorg. De omslag komt met kleine stapjes, maar er moet wel in geïnvesteerd worden. Met de huidige bezetting is dat niet te realiseren.

8. Samenwerking met andere instanties

- Ontwikkeling ZorgAdviesteams (ZAT) op scholen: scholen staan steeds meer open voor overleg; er is meer openheid over probleemgevallen. Door samenwerking krijg je meer tot stand met een gezin.
- Overleg met het Loket: loopt goed. Het Loket komt in beeld als er meerdere vragen zijn over een gezin.
- Overleg met GGD; samenwerking loopt ook goed. Soms lopen medewerkers van het Consultatiebureau binnen met vragen over bepaald gezin.
- Ook begeleidende organisaties zoals MEE weten hen te vinden. CdT denkt mee, maar laat vooral de begeleidende professional aan zet.

9. Hoe ziet ContourdeTwern zichzelf?

De algemene doelstelling binnen het oude B2B was: bemiddeling kwetsbare groepen naar verenigingen, etc. ContourdeTwern ziet zichzelf vanuit een breder perspectief. Zij houdt zich bezig met alle vraagstukken op het vlak van participatie. Een van de punt die wordt genoemd is dat daar waar mensen tussen wal en schip vallen, dat ContourdeTwern dit oppakt.

10. Vinden jullie dat de gemeente zijn opdrachtgeverschap goed rol geeft?

De gemeente Goirle is toegankelijk en meedenkend en staat open voor wat ervaren wordt in de praktijk. Er zijn korte lijntjes en de samenwerking is erg goed. Goirle springt er op het gebied van samenwerking uit ten opzichte van andere gemeenten. Ten tijden van de komst van de transities

heeft de gemeente niet afwachtend gereageerd en heeft zich goed voorbereid. Dat zorgde voor duidelijkheid. Over het algemeen wordt de gemeente Goirle als een prettige samenwerkingspartner beschouwd.

Er wordt een knelpunt genoemd. In het geval van de opvang van statushouders wordt vaak onderschat hoeveel werk het oplevert. Het duurt vaak lang voordat bij de gemeente duidelijk wordt met welke knelpunten ContourdeTwern toemaken krijgt. Het aanreiken van individuele casussen helpt daarbij. Ook wanneer iemand statushouder is worden problemen ervaren.
De regie is helder is gedurende de eerste 2 jaar dat statushouders in Goirle zijn gevestigd. Dan ligt de regie duidelijk bij WOS / CdT. Maar na 2 jaar is het grootste gedeelte van de statushouders bij WOS 'uit beeld'. Het lijkt erop dat zij dan ook niet meer bij de gemeente als specifieke doelgroep in beeld zijn. Geen goede zaak als je zaken als participatie, resultaten inzet WOS / CdT wilt monitoren.

11. Wat heeft B2B veranderd voor de organisatie?

Het beleidsplan en de uitvoeringsovereenkomst hebben bepaalde rust gegeven en continuïteit. In de turbulente periode van de transities is echte wel duidelijk geworden hoe statisch het plan is. Er staan dingen in waar niet flexibel mee kan worden omgegaan omdat ze vrij letterlijk in het contract met de gemeente zijn opgenomen. De prestatieafspraken die zijn gemaakt vóór de transitie gelden nu nog steeds. Deze zijn in de praktijk deels achterhaald. ContourdeTwern gaat mee in de ontwikkeling, maar de oude prestatieafspraken werken begrenzend.

Verslag 3: Verslag interviews met medewerksters GGD, op 12 en 13 april 2016

Onderwerp: **evaluatie beleidsnota Back to Basics**

a. **Interview met jeugdverpleegkundige (12 april)**

Aanwezig: Hanneke de Beer (jeugdverpleegkundige GGD / Consultatiebureau)
en Frits van Vugt (namens de gemeente Goirle)

Na het voorstellen legt de heer Van Vugt uit dat hij bezig is met de evaluatie van de beleidsnota 'Back to Basics'. Het was de bedoeling om een groepsgesprek te houden met medewerkers van het consultatiebureau, maar dat kon moeilijk gepland worden vanwege de lopen spreekuren. Vandaar dit individueel interview.

De evaluatie gebeurt op basis van het onderzoeken van cijfers (o.a. GGD-onderzoeksrapporten), gegevens van organisaties en aantal groepsgesprekken met stakeholders en ervaringsdeskundigen.
Aan de hand van deze kwalitatieve en kwantitatieve analyse wordt een evaluatierapport gemaakt dat als input dient voor een nieuwe, brede beleidsnota voor het sociaal domein.

Het verslag van dit interview wordt teruggekoppeld aan mevr. De Beer.
Alle gespreksverslagen worden als bijlagen opgenomen in het evaluatierapport.

Mevr. De Beer werkt met gezinnen met kinderen tot 12 jaar, en met moeders (en hun kinderen) van De Bocht.

Problematiek overgewicht
Hoe overgewicht aan te pakken ligt vast in diverse protocollen. Belangrijk is om ouders te motiveren er iets aan te doen. Na een gesprek op het consultatiebureau (tijdens een screening) volgen soms meerdere vervolggesprekken (thuis).

In Goirle zijn relatief veel (te) dikke kinderen, bijv. vergeleken met Hilvarenbeek. Deze ontwikkeling is al 10 jaar bezig. Redenen? Er zijn in Goirle relatief veel probleemgezinnen: een tamelijk grote, sociaal zwakke onderlaag.

Hoe kun je interveniëren als GGD? Uitgaan van de hulpvraag van de ander, dan mag je altijd binnen. Soms is er een zorgmelding (bijv. 3x niet verschijnen op afspraak op het consultatiebureau).

Er is het ZAT-overleg (zorgadviesteam, op scholen); daarin zitten de schoolmaatschappelijk werkster, de IB'er van school (individuele begeleider) en de verpleegkundige van de GGD; soms schuift consulent Plein013 aan. Hier wordt gekeken wie wat doet en wie de regie neemt. Soms wordt er doorverwezen naar een specialist.
Vanuit dit ZAT-overleg worden evaluatieformulieren door scholen ingevuld.
Er wordt samenwerking gezocht met 't Loket. Recent is er overleg geweest over deze samenwerking.
De samenwerking tussen 't Loket en ZAT is prima.

b. Interview met jeugdarts (13 april)

Aanwezig: Elwyze Frijns (jeugdarts GGD/ Consultatiebureau) en Frits van Vugt (namens de gemeente Goirle)

Na het voorstellen legt de heer Van Vugt uit dat hij bezig is met de evaluatie van de beleidsnota 'Back to Basics'. Het was de bedoeling om een groepsgesprek te houden met medewerkers van het consultatiebureau, maar dat kon moeilijk gepland worden vanwege de lopen spreekuren. Vandaar dit individueel interview.

De evaluatie gebeurt op basis van het onderzoeken van cijfers (o.a. GGD-onderzoeksrapporten), gegevens van organisaties en aantal groepsgesprekken met stakeholders en ervaringsdeskundigen.
Aan de hand van deze kwalitatieve en kwantitatieve analyse wordt een evaluatierapport gemaakt dat als input dient voor een nieuwe, brede beleidsnota voor het sociaal domein.

Het verslag van dit interview (incl. latere aanvulling per email) wordt teruggekoppeld aan mevr. Frijns. Alle gespreksverslagen worden als bijlagen opgenomen in het evaluatierapport.

Sociaal medische problemen en de ouder-kind relatie
Wat zijn de problemen die jeugdartsen in de spreekkamer op sociaal-medisch gebied veel tegenkomen en waar ze tegenaan lopen vanuit onze (preventieve) positie in het zorgveld?
Algemeen probleem is dat kinderen aandachtsproblemen hebben. Veel scholen hebben te weinig tijd om dit aan te pakken.
Sommige kinderen die zich beter ontwikkelen lopen vast., zij hebben te weinig uitdagingen. De school constateert dit ook maar kan er niet altijd iets mee. De ADHD-poli doet diagnose,voor- en nameting gebeuren door de GGD of de huisarts. Mevr. Frijns spreekt regelmatig huisartsen, maar dit zou eigenlijk wel intensiever mogen. (bijv. om afspraken richting ouders af te stemmen).

Volgens mevr. Frijns is een belangrijk onderwerp van aandacht - zeker met de transitie, die bedoeld is ertoe te bewegen mensen (in dit geval ouders) zelf meer in hun kracht te zetten en zelf de regie te laten voeren - de sociale impact op de ouder-kind relatie wanneer is sprake is van gedragsbijzonderheden bij het kind (zoals druk gedrag, opstandig gedrag, emotioneel gedrag, al dan niet gediagnostiseerd) of moeilijkheden bij of tussen ouders zelf met invloed op het kind (bijvoorbeeld moeizaam verlopende scheidingen, psychiatrische problemen bij ouders, verslavingsproblemen).
Vaak merkt zij dat in dergelijke situaties, wanneer emoties de overhand hebben ('niet goed op kunnen schieten' met het kind geeft immers al gauw gevoelens van schaamte, schuld, angst), niet door de ouder zelf worden aangedragen. Dat zijn de interactiepatronen die dan in de spreekkamer wel merkbaar zijn, maar waar ouders zelf (nog) geen vraag in kunnen / durven stellen. Juist dit soort vragen komen dus niet 'vanzelf' bij de huisarts of andere hulpverleners, omdat er iets (meestal moeilijk te verteren emoties) is dat de vrager in de weg zit. Terwijl er veel bekend is over hoe negatieve interactiepatronen voor het ontwikkelende kind op latere leeftijd tot grote (sociale en emotionele, zelfbeeld-)problemen kunnen leiden. Zeker daar zij ze wel merken /aanvoelen, maar nog niet goed kunnen duiden, en dan vaak ten onrechte op zichzelf betrekken. En juist bij deze problematiek kan het in de kiem smoren van dreigende stagnatie, tot veel opluchting en gezondheidswinst kan leiden. De ouder is immer de centrale figuur voor het kind, het affectieve contact daarmee is zo belangrijk!

In dit licht moet ook psycho-educatie bij ontwikkelingsstoornissen als ADHD gezien worden: als een ouder (of leerkracht, of andere belangrijke sociale relatie van het kind!) zich (logischerwijs) onwennig voelt met omgaan met in dit geval gedrag, kan dat aanzienlijk negatieve gevolgen hebben voor het zelfbeeld van het kind; begrijpen van waar het gedrag vandaan komt (geen onwil, maar onmacht) en vooral ook het kind zelf helpen begrijpen hoe het in elkaar zit, is voor de identiteitsontwikkeling van het kind van essentiële waarde. Naar de indruk van mevr. Frijns is de sociale inbedding van deze ontwikkelingsbijzonderheden een onderbelicht aspect, dat louter op individueel niveau wordt ondervangen.

Van daaruit ook de nieuwsgierigheid van mevr. Frijns naar wat collectief aanbod van preventieve zorg zou kunnen bieden: aanbod in 'peergroepen', om de ontwikkeling van kennis te combineren met de voordelen van groepsondersteuning, waarbij tevens het vormgeven van zelfsturing meer ruimte krijgt. De resultaten op dit gebied die in de zorg rond zwangerschap en geboorte geboden wordt (in de vorm van 'central pregnancy'), zijn zeer positief. In die 'geest' zijn wellicht mooie initiatieven te ontwikkelen die kunnen leiden tot 'co-creatie': ouders met al hun deskundigheid over hun eigen kind, interacterend met (sociaal-medisch) deskundigheid (kennis en ervaringen) vanuit de preventieve beroepsgroep. Volgens haar kan dat een behoorlijk vruchtbare bodem opleveren!

Verslag 4: Verslag groepsinterview Eigen kracht & ondersteuning ouders, 18 april 2016

Onderwerp: **evaluatie beleidsnota Back to Basics**

Aanwezig:
Hilde Verheijen (GGD), Ilse van Beers (IMW; schoolmaatschappelijk werk) en Tonny van Dommelen (ContourdeTwern)

Namens de gemeente Goirle:
Frits van Vugt

Na een voorstelrondje legt de heer Van Vugt uit dat hij bezig is met de evaluatie van de beleidsnota 'Back to Basics'. Dat gebeurt op basis van het onderzoeken van cijfers (o.a. het gezondheidsonderzoek van de GGD en het burgeronderzoek 'Waar staat je gemeente'), gegevens van organisaties en aantal groepsgesprekken met stakeholders en ervaringsdeskundigen.
Aan de hand van deze kwalitatieve en kwantitatieve analyse wordt een evaluatierapport gemaakt dat als input dient voor een nieuwe, brede beleidsnota voor het sociaal domein.

Het verslag van deze bijeenkomst wordt teruggekoppeld aan de betrokkenen.
Alle gespreksverslagen worden als bijlagen opgenomen in het evaluatierapport.
De vragen voor het gesprek zijn vooraf voorgelegd, ter voorbereiding. Er zijn geen aanvullende vragen.

1. Welke ontwikkelingen bij opvoedproblemen thuis? Hoe loopt de vroegsignalering?
Nu geen knip meer tussen Consultatiebureau (CB) en GGD, nu 0- 12 jaar een doorgaande lijn is geworden. Dus binnen GGD betere informatie-uitwisseling dan vroeger.
Gezamenlijk wordt sneller gesignaleerd, we komen sneller in actie, gezinnen worden minder belast met vragen vanuit instellingen.

CdT krijgt signalen van IMW en GGD, bijv. als er sprake is van complexe situatie sen ouders een handje extra nodig hebben, aanvullende zorg nodig, e.d.
Er was bijv. recent moeder met gehandicapt meisje en ander kind met opvoedingsvraag. TP3 gedaan door GGD. Toen aan ’t Loket gevraagd of het meisje meerdere keren naar kinderdagverblijf kon. Keukentafelgesprek vindt binnenkort plaats.
Er zijn 2 opties om signalen op te vangen:

- ouder gaat naar ’t Loket; daar kom je er via de quick scan achter dat er een opvoedingsvraag is;

- via school/ SMW’er; wordt dan in Zorg Advies Team (ZAP) besproken.

In het verleden zag je elkaar in het jeugdnetwerk (doorspreken multiproblemen). Dit is gestopt bij komst Loket; en daarmee overgenomen door het specialistisch team (KdB, Novadic Kentron, Amarant, procesregisseur Yvonne van de Ven van het Veiligheidshuis).
We moeten zelf alert zijn om te zien of een collega met een gezin bezig is.
Vanuit scholen zelf worden weinig signalen afgegeven, alhoewel dat volgens ‘zorg voor jeugd’ wel zou moeten. Er is weliswaar een groei in signalen van scholen, maar leerkrachten zouden eerder signalen kunnen afgeven. Sommige consulenten van Plein 013 die kindgesprekken houden, vinden sociale problematiek eng, en vinden ’t snel een case voor het Veiligheidshuis.

Iedereen moet overigens de stappen van de meldcode volgen.

2. Is het hulpaanbod toereikend?

SMW vooral preventief bezig. Als het te intensief wordt dan opschalen, bijv. naar specialistisch team of collega (Triple P-4). Soms is er niet het juiste specialistische aanbod. Bij KdB is er een half jaar wachttijd, en die tijd is er soms niet.
Als SMW'ers het te druk hebben kunnen ze terugvallen op het maatschappelijk werk van het IMW, voor complexe gevallen.
GGD ervaart bij specialistische problematiek soms een wachttijd. Triple P-3 wordt ingezet, maar is niet voldoende. GGD heeft zelf minder ruimte voor toepassing Triple P-3.

3. Welke resultaten worden behaald bij het versterken van de pedagogische competenties van ouders?

Er wordt bij enkele instellingen gewerkt met klanttevredenheidsformulier voor de klant.
SMW werkt hier mee.
GGD kent geen evaluatiemoment bij het afsluiten.
CdT gebruikt een evaluatieformulier na het afsluiten van HomeStart.
Aan het eind van het schooljaar krijgen kinderdagverblijven en IB'ers van school een evaluatieformulier van de GGD en SMW.

4. Wat zijn obstakels?

Obstakel is het registreren op verschillende wijzen.
Alle instellingen (GGD, SMW, CdT,'t Loket) hebben andere systemen. De informatievoorziening is erg afhankelijk van (de ervaring) van personen, en dus heel kwetsbaar. De beleidsambtenaar jeugdhulp van de gemeente kent dit probleem en is er mee bezig.

5. Hoe verloopt de samenwerking tussen diverse instellingen in Goirle?

Samenwerking tussen partijen die in het Zorgloket zitten loopt goed (GGD, MEE, IMW, CdT, Politie); er zijn korte lijntjes; ook goede relatie met gemeente (beleidsambtenaar jeugdhulp).

6. Casusregie

'Wie heeft de regie?'is vaak nog een probleem. 't Loket heeft geen tijd voor de regiefunctie, SMW ook niet (werkt wel systeemgericht, maar vooral preventief).
Gezinscoach is te beperkt om altijd de regie te nemen. Vaak zitten zorgorganisaties elkaar dan aan te kijken (door de werkdruk is daar geen tijd voor). Degene die al bij het gezin zit, doet het dus maar.
Bij onveilige situaties is er altijd de procesregisseur Veiligheid

7. Terugblikkend

Goed dat we de kanteling hebben gehad. Om mensen meer in hun eigen kracht te zetten. Gebruik van de quick scan hoort daar prima bij.

Verslag 5: Verslag bijeenkomst met het Platform Gehandicapten,19 april 2016

Onderwerp: **evaluatie beleidsnota Back to Basics**

Aanwezig:
Namens het Platform:
Brigit de Kort, Marijo Kersten, Rene de Leuw, John Cools en Jan van Beurden

Namens de gemeente Goirle:
Frits van Vugt en Astrid van Oosterhout

---

1. Voorstelrondje

Brigit de Kort: voorzitter Platform, juridische achtergrond.
Marijo Kersten: ervaringsdeskundige sinds 1997 lid van het Platform. Ook actief in andere projecten (voorlichting geven en lid van een platform in Tilburg).
Rene de Leuw: ervaringsdeskundige en lid van het Platform, deskundige taxi en vervoer.
John Cools: vijf jaar lid van het Platform, ouderen adviseur KBO en ervaringsdeskundige.
Jan van Beurden: heeft een bouwkundige achtergrond en is sinds 1994 lid van het Platform
Frits van Vugt: projectleider Evaluatie B2B, adviseur Gezondheidsbeleid, onderzoeker accommodatiebeleid
Astrid van Oosterhout: beleidsmedewerker welzijn

2. Toelichting gesprek

Na een voorstelrondje legt de heer Van Vugt uit dat hij bezig is met de evaluatie van de beleidsnota 'Back to Basics'. Dat gebeurt op basis van het onderzoeken van cijfers (o.a. het gezondheidsonderzoek van de GGD en het burgeronderzoek 'Waar staat je gemeente'), gegevens van organisaties en aantal groepsgesprekken met stakeholders en ervaringsdeskundigen.
Aan de hand van deze kwalitatieve en kwantitatieve analyse wordt een evaluatierapport gemaakt dat als input dient voor een nieuwe, brede beleidsnota voor het sociaal domein.

Het verslag van deze bijeenkomst wordt teruggekoppeld aan de deelnemers vanuit het Platform. Alle gespreksverslagen worden als bijlagen opgenomen in het evaluatierapport.
De vragen zijn vooraf aan de gespreksdeelnemers voorgelegd, ter voorbereiding. Er zijn geen aanvullende vragen.

3. Hoe staat het met de toegankelijkheid van accommodaties waar activiteiten plaatsvinden?

Bij de Deel en de Wildacker zit een grote trap naar boven waar minder-/invaliden niet kunnen komen.
De begaande grond van de Deel is niet goed begaanbaar. Daarnaast zijn er probleem met het invalidentoilet. Deze wordt als bezemkast gebruikt en is daardoor niet begaanbaar voor mensen in een rolstoel.
Bij de Wildacker zijn twee zalen waarbij je eerst via een behoorlijk schuine helling naar beneden gaat. Bij deze helling is geen leuning aanwezig. Het gaat over de zaal waar de bar zit.

Het Jan van Besouw is in zijn algemeen niet erg aantrekkelijk voor mindervaliden. Het invalidentoilet bevindt zich op de 1^{e} etage. De lift wordt veel gebruikt waardoor invaliden vaak in de rij staan en het lang duurt om bij het toilet te komen. Je moet dus eerste met de lift naar boven om naar het toilet te kunnen. Een ander voorbeeld van overbelasting van de lift, is: als rolstoeler

kom je niet in de lift omdat hij vaak vol is na het aflopen van een voorstelling. Ook voor het kopen van een kaartje moet je ook met de lift naar de 1e verdieping. Een tweede lift aanleggen zou de overbelasting verminderen, maar dit is niet mogelijk. Voor een blinde zou het fijn zijn als er in de lift een spraakvermelding zou zijn.
Naar aanleiding van het rapport van ZET zijn geen levensverbeterende veranderingen doorgevoerd in het Jan van Besouw. Voor slechthorende is een ringleiding aangelegd in de grote zaal. In de kapel is dit er nog niet. Is al een keer aangekaart, men geeft financiële redenen. Er is ook geen hellingwagen aanwezig. De invalide plaatsen in de grote zaal zijn niet prettig. Zij worden in een aparte ''box'' neergezet waarop een ijzeren railing is bevestigd. Je zit apart van je gezelschap en kunt de voorstelling niet zien door de ijzeren railing. Als invalide kun je op de eerste rij worden gezet, maar dan sta je in het pad wat veiligheidstechnisch niet mag. Wel kunnen de stoelen op de eerste rij worden weggehaald, maar dit doen ze niet bij drukke voorstellingen.

De heer Van Vugt geeft het Platform in overweging om eens contact op te nemen met de directeur van Jan van Besouw, omdat hij (in het kader van zijn accommodatieonderzoek) recent gezien heeft dat er – ondanks diverse problemen met de lift en zo – toch een aantal maatregelen zijn doorgevoerd ter ondersteuning van minder validen in het gebouw.

Het gemeentehuis heeft een erg kleine lift. Iemand met een 'zwaardere' rolstoel past daardoor niet in de lift. Daarnaast kan er maar een rolstoel per keer mee.
Het Wmo-loket zit boven, maar gaat naar beneden.

t Schrijverke, een school in Goirle, is qua gebouw heel onvriendelijk voor invaliden. Er zitten erg veel trappen in het gebouw en er is geen lift aanwezig.

4. Toegankelijkheid van het verkeer

Gemeentebreed zijn trottoirs aangelegd waarbij de mogelijkheid ontbreekt om deze tussentijds te verlaten. Daarnaast is het wenselijk als territoirhellingen een verdeling van 1 op 12 kennen en niet 1 op 8, dit is vaak te steil. De van Haarstrechtstraat wordt verbouwd. Er is aangegeven dat op strategische plaatsen betere hellingen moeten worden aangelegd.

Om het centrum en het verpleeghuis te bereiken met de bus moet je vervolgens nog een behoorlijk stuk lopen. Daarnaast moet de rolstoelpassagier een riem aan in de bus, waarvoor je iemand zijn hulp moet vragen. Daarnaast is er maar een rolstoelplaats, wanneer deze bezet is door een buggy moet je op de volgende bus wachten.

5. Toegankelijkheid openbare ruimte

Er wordt aangegeven dat men blij is dat in Goirle nog geen gelijkvloerse kruisingen zijn aangelegd. Een blind persoon weet dan precies wanneer hij/zij een kruising oploopt. Bij een gelijkvloerse kruising loop je een kruising over zonder dat je dat weet en een hond herkent dit ook niet.

De ruimte tussen huizen en beplanting op de trottoir is vaak te krap. Een rolstoel, buggy of rollator past daar vaak niet tussen. Een ander probleem zijn de overhangende takken (blinde mensen ondervinden hier veel hinder van), containers op de stoep en auto's. De gemeente is wel ontvankelijk voor de signalen. De gemeente treedt echter te weinig op bij overtredingen (handhaving).

Probleempunt betreft ook de horeca en winkel. Daar staan soms borden of fietsen op straat. Hier zijn vanuit het Platform contacten over met de ondernemers. De gemeente zou hier consequent moeten handhaven.

6. Sportaccommodaties

Het zwembad kent een paar obstakels. Het buitenbad is niet verwarmd en er is een onhandige douche met brancard. Een handdouche is wenselijker.
Er is aangepast sporten in de Haspel.
Het is lastig om een team te vormen van gehandicapten in Goirle, omdat er weinig zijn. Als het al lukt om een team te vormen is het vervoer een groot probleem. De taxi komt vaak te laat of te vroeg. Daardoor ben je of een halfuur te laat voor de training, of moet je al stoppen terwijl je net bezig bent.

7. ’t Loket

’t Loket zit op de eerste etage, dit is niet goed bereikbaar voor mensen in een rolstoel. De verbouwing van ’t Loket start binnenkort, waardoor dat probleem is opgelost. Daarnaast zijn de ervaringen met ‘t Loket op zich goed. Wel stuit met af en toe op onbegrip of kunnen medewerkers zich onvoldoende verplaatsen in de situatie (verwijzing naar aanvragen Huishoudelijke Hulp). Over het algemeen is het goed duidelijk waar je wel en niet moet zijn. Het is zeker niet slecht, maar het kan altijd beter.

6. Verbeteringen door de jaren heen

Er is in de afgelopen tien jaar veel verbeterd wat betreft de toegankelijkheid van gebouwen en verkeer. Maar er zijn nog wel diverse verbeteringen mogelijk.

Verslag 6: Verslag bijeenkomst Platform Minima, 20 april 2016

Onderwerp: **evaluatie beleidsnota Back to Basics**

Aanwezig:
Namens Platform Minima:
Joop Janssen (voorzitter), Joke van Ooijen (Stichting Leergeld), Ad van Elsacker (Formulierenbrigade/thuisadministratie), Henk van Griethuisen (voorzitter a.i. Werkgroep Opvang Statushouders), Fini Toebosch (IMW), Jolanda Moerland (Thebe), Peter Koeleman, Piet Colpaart (toehoorder vanuit Participatieraad), Els van Kemenade

Namens de gemeente Goirle:
Frits van Vugt en Lia Soffers

Na een voorstelrondje legt de heer Van Vugt uit dat hij bezig is met de evaluatie van de beleidsnota 'Back to Basics'. Dat gebeurt op basis van het onderzoeken van cijfers (o.a. het gezondheidsonderzoek van de GGD en het burgeronderzoek 'Waar staat je gemeente'), gegevens van organisaties en aantal groepsgesprekken met stakeholders en ervaringsdeskundigen.
Aan de hand van deze kwalitatieve en kwantitatieve analyse wordt een evaluatierapport gemaakt dat als input dient voor een nieuwe, brede beleidsnota voor het sociaal domein.

Het verslag van deze bijeenkomst wordt teruggekoppeld aan het Platform.
Alle gespreksverslagen worden als bijlagen opgenomen in het evaluatierapport.
De vragen aan het Platform Minima zijn vooraf aan de leden voorgelegd, ter voorbereiding. Er zijn geen aanvullende vragen.

1. Financiële toegankelijkheid activiteiten voor kinderen

Stichting Leergeld ontvangt een subsidie van de gemeente, daarmee worden mensen ondersteund. Dit gebeurt op basis van afspraken tussen de stichting en de gemeente. De samenwerking met de gemeente is goed, ook voor wat betreft de onderlinge communicatie.
Probleem voor met name mensen die (nog) niet bekend zijn bij de gemeente is dat zij moeite hebben met het overleggen van hun financiële gegevens. Dat laatste is wel noodzakelijk: er moet getoetst worden of men valt onder de Participatieregeling.
Mensen kennen de regelingen / mogelijkheden niet altijd. De Stichting Leergeld is bekend bij de minima, maar niet bij nieuwe mensen, die nog niet / niet lang met financiële problemen te maken hebben.
De Stichting Leergeld had op 1-1-2015 110 ingeschreven cliënten, waarvan 22 nieuwe. Er zijn dat jaar 27 cliënten uitgeschreven. Op 1-1-2016 waren er 105 cliënten ingeschreven.
De gemeente heeft in het kader van de subsidieverantwoording ook cijfers uit voorgaande jaren. Mocht het nodig zijn, dan kan de stichting deze nogmaals verstrekken in het kader van de evaluatie.

Vorig jaar heeft de gemeente de pilot ''Kinderen vooruit' gelanceerd. Op zich is dat een goede regeling, maar er wordt weinig gebruik van gemaakt. Waarschijnlijk komt dit omdat de regeling onvoldoende duidelijk is.
Het gaat om 'bijzondere situaties'. Vrijwilligers worden verondersteld hierover te oordelen / aanvragen te beoordelen.
Aan inwoners is lastig uit te leggen waarom in de ene situatie wel en in de andere geen bijdrage wordt verleend.

De subsidie aan de scouting is verlaagd. Daardoor komt de vereniging in de problemen: men wil contributies niet verhogen om de drempel zo laag mogelijk te houden. Veel kinderen komen naar de scouting op verwijzing van bijvoorbeeld huisartsen.

2. Financiële toegankelijkheid activiteiten voor volwassenen

Organisaties merken dat mensen de laatste jaren te maken hebbn met een stapeling van maatregelen, waardoor hun financiële positie ernstig onder druk komt (o.a. korting op pensioenen, stijging ziektekosten).
Mensen kunnen echt nier meer rond komen en beknibbelen op de eerste levensbehoeften, zoals voeding.
Er is geen geld meer voor culturele activiteiten. Naast de stijging van uitgaven draagt ook de keuze die de gemeente heeft gemaakt voor de inzet van de WTCG-gelden daar aan bij. Goirle zet deze middelen in voor de collectieve ziektekostenverzekering.
Bijzondere bijstand vragen is voor met name ouderen een brug te ver.
De ervaring van organisaties, waaronder het IMW, is dat bijzondere bijstand niet gemakkelijk wordt toegekend. Vaak wordt bij telefonisch contact met de gemeente al aangegeven dat het geen zin heeft een aanvraag te doen. Daardoor ontbreekt de mogelijkheid om bezwaar aan te tekenen tegen een besluit.
Ambtenaren zijn geneigd tot het ontmoedigen van aanvragen.

Er wordt een voorbeeld gegeven van hoe het beleid van de gemeente kan leiden tot problemen: bij de aanvraag voor een invalidenparkeerkaart moet een behoorlijk bedrag aan legeskosten betaald worden.
Dat bedrag is de burger kwijt, ook als de aanvraag niet wordt gehonoreerd.

Voor met name ouderen is het een probleem dat steeds meer diensten digitaal aangevraagd moeten worden. Ook dit werpt een drempel op, vooral voor mensen zonder kinderen / met een klein netwerk, ook al is er hulp van o.a. de Formulierenbrigade en de KBO. De ouderenadviseurs van de KBO werken alleen voor mensen ouder dan 80 en beperken zich tot het invullen van belastingaangiften.
Burgers weten niet waar ze moeten zijn. Een goede sociale kaart is handig, liefst een papieren document (kan een printversie zijn van een digitale sociale kaart). Ook in de gemeentegids staat veel informatie.

De Formulierenbrigade kende vorig jaar een stijging van het aantal aanvragen met bijna 50%.
Een oorzaak hiervoor is de uitbreiding van de collectieve ziektekostenverzekering, waarvoor veel reclame is gemaakt (ook voor de dienstverlening van de Formulierenbrigade). Aandacht en publiciteit werken goed.

3. Schuldenproblematiek

Waar nog een wereld te winnen is, is de dienstverlening door de Kredietbank.
Deze werkt stroperig: er gaat een aantal maanden voorbij voordat een aanvraag in behandeling wordt genomen. Het gaat altijd om mensen die al in de schulden zitten. Zij moeten heel veel informatie aanleveren, die mogelijk elders al bekend is.
Als er financieel beheer door de Kredietbank wordt opgestart, dan worden eerst de vaste lasten betaald en daarna pas leefgeld verstrekt. Dit leidt in situaties tot volstrekt onvoldoende leefgeld.
Dit probleem is al vele malen aangekaart bij de gemeente, onder andere bij de verantwoordelijke wethouder en beleidsambtenaar. Medio 2015 is overleg gevoerd met wethouder Sperber, mevrouw Van Riel en Leystromen. Hierover zou een terugkoppeling komen, dat is echter nooit gebeurd.

De Participatieraad laat nu advies uitbrengen over dit onderwerp, ook omdat men weinig terugkrijgt van zowel gemeente als Kredietbank. Deze laatste kan meer ondersteuning aanbieden dan de gemeente nu afneemt, bijvoorbeeld nazorg aan mensen die uit de schuldsanering komen. Leystromen werkt met een budgetcoach voor zijn huurders. Dit vindt men positief.
Het beeld bestaat dat er vanuit de Wmo geen begeleiding mogelijk is op het gebied van financiën. Volgens mevrouw Soffers van de gemeente is dat beeld niet correct: er is begeleiding mogelijk op het resultaatgebied 'financiën' als mensen onvoldoende zelfredzaam zijn.

4. Geïsoleerde mensen extra probleem

Men vraagt aandacht voor mensen die - om welke reden dan ook - niet participeren / nergens komen. Onder hen zijn mensen die hulp nodig hebben terwijl ze die wel nodig hebben, ook op het gebied van schulden.
De Zonnebloem heeft over dit onderwerp een enquête gehouden, met verrassende resultaten. Deze krijgen de aandacht van het Platform Minima.
Het komt vaak voor dat mensen worden doorverwezen, maar er wordt niet gecontroleerd of zij daadwerkelijk vervolgstappen nemen. Organisaties maken deel uit van een systeemwereld, deze sluit niet / onvoldoende aan bij de leefwereld van onze inwoners. Het verbeteren van deze aansluiting kost tijd.
Voor sommige mensen zijn basale zaken als voedsel, personenalarmering of een maaltijdvoorziening te duur. Hoge ziektekosten zijn een belangrijke oorzaak.
Een persoonlijke aanpak werkt het best. Goed voorbeeld is de Leystromen: mensen krijgen de persoonlijke gegevens van de behandelend medewerker toegestuurd, met een fotootje.
Verder vraagt men aandacht voor het scholen / instrueren van vrijwilligers.

5. Vluchtelingen

Hierna komt de doelgroep 'statushouders' aan de orde.
Er zijn voldoende vrijwilligers als taalcoach actief. Zij zijn alleen gericht op het aanleren van de Nederlandse taal, ze hebben geen taak in het mensen wegwijs maken in de maatschappij.
Voor die begeleiding van vluchtelingen is het moeilijker om vrijwilligers te vinden.
Als aandachtspunt wordt meegegeven om informatie en andere correspondentie schriftelijk te versturen aan deze doelgroep en niet per e-mail. Zo zien begeleidende vrijwilligers wat er fysiek aan post binnenkomt.
Een probleem is verder dat de gemeente Goirle weinig begrip heeft voor het feit dat de doelgroep de eerste jaren nog geen inburgering heeft gedaan. Deze mensen hebben een aparte status en andere behoeften dan Nederlanders en inburgeraars. Vluchtelingenwerk is bezig na te denken over de overdracht van casussen naar volgende instanties.
In enquêtes zoals 'waar staat je gemeente' zijn statushouders ondervertegenwoordigd. Het raadplegen van deze doelgroep vraagt om een ander soort vraagstelling / onderzoek. Belangrijk is hen op tijd te volgen en te bevragen, ter voorkoming van andere problemen.
Men vraagt aandacht voor (semi)analfabeten. Veel volwassenen hebben moeite met lezen en schrijven, professionals staan daar onvoldoende bij stil.

Tot slot geven de aanwezigen aan dat de organisaties die zij vertegenwoordigen contact hebben met 't Loket. Als Platform is er dat contact niet.

Verslag 7: Verslag combinatiefunctionarissen cultuur en sport (bredeschoolactiviteiten), 21 april 2016

Onderwerp: **evaluatie beleidsnota Back to Basics**

Aanwezig:
Maartje van den Boom (Factorium/combinatiefunctionaris cultuur), Pieter van Boxel (Stichting Jong/combinatiefunctionaris Sport) en Anita Lemmers (Stichting Jong)

Namens de gemeente Goirle:
Frits van Vugt en Sandra Krebber

Na een voorstelrondje legt de heer Van Vugt uit dat hij bezig is met de evaluatie van de beleidsnota 'Back to Basics'. Dat gebeurt op basis van het onderzoeken van cijfers (o.a. de Jongerenmonitor van de GGD), gegevens van organisaties en aantal groepsgesprekken met stakeholders en ervaringsdeskundigen.
Aan de hand van deze kwalitatieve en kwantitatieve analyse wordt een evaluatierapport gemaakt dat als input dient voor een nieuwe, brede beleidsnota voor het sociaal domein.

Het verslag van deze bijeenkomst wordt teruggekoppeld aan de betrokkenen.
Alle gespreksverslagen worden als bijlagen opgenomen in het evaluatierapport.

De vragen over de bredeschoolactiviteiten zijn vooraf aan de betrokkenen voorgelegd, ter voorbereiding:

1. terugblikken op de afgelopen jaren: in hoeverre zijn de doelen gerealiseerd?
2. wat ging er goed en wat minder?
3. Wat kunnen we leren van onze ervaringen?
4. Kijken naar de toekomst: welke suggesties zijn er voor verbetering?

Er zijn in 2012 afspraken zijn gemaakt om met name activiteiten rond de scholen op te zetten met de combinatiefunctionarissen (CF) sport. Het signaleren van problemen bij jeugd en jongeren speelde ook een belangrijke rol bij het invullen van de CF sport, insteek gekozen vanuit het jongerenwerk. Twee keer per week is er een vast aanbod, van mei tot oktober zijn er incidentele activiteiten, inspelend op de vraag vanuit de doelgroep. In deze periode zijn de sportfunctionarissen vijf keer per week met de doelgroep aan de slag.
De buurtsportactiviteiten zijn de wijkgerichte sport- en spelactiviteiten die plaatsvinden op twee vaste locaties (Riel en Boschkens). Daarnaast organiseren de sportfunctionarissen eenmalige activiteiten, zoals de Nationale Sport Week (NSW), buitensport, Nationale Buitenspeeldag, etc. Ze verzetten veel werk voor het project Sjors Sportief/Sjors Creatief en organiseren in november de pietengym.

De samenwerking met de scholen komt minder goed van de grond, dit door tijdgebrek en weinig vraag vanuit de scholen. Men werkt samen met leerlingen van het ROC Sport en Bewegen. De activiteiten die wel voor scholen plaatsvinden zijn bijvoorbeeld het organiseren van koningsspelen, deelname aan schoolkampen, activiteiten voor de bso's en het uitlenen van sportmaterialen (Scouting en Jeugd Vakantie Werk).

Factorium biedt een binnenschools en buitenschools aanbod via de cultuurfunctionarissen. Alle kinderen in de groepen 4 en 5 in de gemeente Goirle proeven aan cultuur. Een cyclus op school

bestaat uit 3 x 12 weken, waarvan 4 weken dans, 4 weken muziek, 4 weken drama. Ook zijn in de afgelopen periode alle kinderdagverblijven bediend, per kinderdagverblijf 5 sessies. Ook heeft men de leidsters van de bso's geschoold. Er is meer met muziek gedaan op de bso's ook heeft Factorium aan de bso's materialen aangeleverd.

In 2913/2014 hebben alle scholen, samen met de cultuurfunctionaris van Factorium, gekozen voor een bepaalde discipline en daaromheen een cultuurplan opgezet. Deze plannen zijn op maat gemaakt per school, en hebben de intentie om op alles scholen alle groepen twee keer per jaar een cultuuraanbod te doen. Ook heeft de cultuurfunctionaris samen met de beide harmonieën het project 'Blaos erop Los' gedraaid, waarbij alle kinderen kennis konden maken met muziekinstrumenten. Van de 18 kinderen die in 2015 meededen aan dit project op basisschool 't Schrijverke zijn er 13 doorgestroomd naar Factorium.
De cultuurcoach werkt ook intensief samen met Mainframe en de bibliotheek. Er zijn steeds meer activiteiten met steeds meer deelnemers.

De naschoolse cultuuractiviteiten waren het eerste jaar erg succesvol, daarna steeds minder. Daarom heeft men het wijkgerichte naschools aanbod omgevormd naar een gemeentebrede activiteit: ‘ Op de Planken’. Dit evenement vindt een keer per jaar plaats en heeft steeds zo'n 40 a 50 deelnemers.
Knelpunten worden ervaren in het feit dat de doorgaande leerlijn nog niet overal even zichtbaar is. Talentontwikkeling vindt wel plaats, maar blijft ambulant. Maat werk kost veel tijd, maar lijkt wel een succesfactor te zijn. Het ontwikkelen van lessen en materialen is soms lastig maar lukt wel. De maatschappelijke betekenis van muziek en cultuur onderwijs wordt steeds meer erkend.

Verslag 8: Verslag bijeenkomst met medewerkers van Stichting Jong, 21 april 2016

Onderwerp: **evaluatie beleidsnota Back to Basics**

Aanwezig:
Namens stichting Jong: Anita Lemmers en Pieter van Boxtel

Namens de gemeente Goirle:
Frits van Vugt en Astrid van Oosterwijk

---

1. Inleiding gesprek

De bedoeling van het gesprek is vooraf al duidelijk gemaakt aan de gespreksdeelnemers. In het verlengde van het eerdere gesprek over bredeschool activiteiten en sportactiviteiten van de stichting Jong, gaat het nu over de algemene jongerenproblematiek en de rol van de stichting Jong daarbinnen.

Net als het verslag over de brede schoolactiviteiten wordt ook dit verslag nog teruggekoppeld op de gespreksdeelnemers.
Alle gespreksverslagen worden als bijlagen opgenomen in het evaluatierapport.

2. Achtergrond en activiteiten van het jongerenwerk

Het jongerenwerk merkt op dat sinds de transitie meer kwetsbare jongeren tussen wal en schip vallen. Jongeren die voorheen in aanmerking kwamen voor gespecialiseerde zorg, komen dat nu niet meer. Voorbeeld is het persoonsgebonden budget. Veel kinderen/ jongeren die voorheen dagbesteding inkochten via hun PGB kunnen dat nu niet meer. Bij het jongerenwerk komen daardoor meer aanvragen binnen om jongeren op te vangen. Het jongerenwerk geeft aan dat het om tussen de 30 en 33 jongeren gaat. Dit zijn jongeren die het jongerenwerk zelf tegenkomt en die worden doorverwezen door andere organisaties (ContourdeTwern, Kompaan en de Bocht, etc.).

Vluchtelingen vallen ook onder de doelgroep 'kwetsbare jongeren'. Het jongerenwerk helpt/ondersteunt momenteel ongeveer 40 vluchtelingen. Dit doet zij o.a. door het aanbieden van activiteiten (sport en spel) en doorverwijzen naar andere instanties. Momenteel zijn 6 a 7 hulpvragers (vluchtelingen) opgenomen in het systeem. Ze zijn recent begonnen met het vullen van het systeem met vaste activiteiten. Niet vaste activiteiten aangaande vluchtelingen en bijvoorbeeld inloop staan nog niet in het systeem. Het jongerenwerk heeft een hands on mentaliteit, daardoor zit het nog niet in hun 'mind' om het registratiesysteem bij te houden. De cijfers die staan bij hangout kloppen. Het registratiesysteem moet in de loop van de tijd een patroon en verloop laten zien.
In de zomerse periode is de bezetting beduidend minder. De bezoekersaantallen lopen dan ook terug. In de zomer blijven er wel jongeren komen en dan is er een ook jongerenwerker aanwezig.

Het is lastig om te zeggen wat jongerenwerkers concreet doen. Het jongerenwerk richt zich op het signaleren van problemen (gok verslaving), het informeren van jongeren e.a. en indien nodig een veldwerker inschakelen.
Jongeren komen naar Mainframe om elkaar te ontmoeten, zichzelf te kunnen zijn zonder dat iemand er iets van vindt (kanttekening: is niet zo dat ze alles mogen), te integreren met anderen en omdat hun mening ertoe doet. Jongeren hebben een veilige plek waar zij worden ontvangen en zich op een rustige manier kunnen ontwikkelen. De jongeren kunnen praten en ontvangen hou

vast op praktisch niveau. Met name omdat nog niet goed wordt geregistreerd wanneer iets een top is.

Het jongerenwerk zit in een whatssappgroep met wijkagenten jeugdagenten en BOA's. Bij een melding komt er extra inzet. In Goirle heeft men de laagste trede van de BEKE lijst. De afgelopen jaren is de overlast alleen maar afgenomen. De agenten lopen ook binnen bij activiteiten van het jongerenwerk. Wanneer een agent dan een jongeren aanspreekt krijgen zij niet meteen een grote mond en is er meer respect.

3. Successen

Het jongerenwerk kan aansprekende gevallen benoemen waarbij hun inzet heeft gezorgd dat een situatie/jongeren in de goede richting is gebogen. Als voorbeeld wordt de Oranjeplein bende genoemd. De Oranjeplein bende was een overlastgevende groep die grensde aan een criminele groep. Een van de jongens uit die groep had een jeugddetentie achtergrond. Deze jongen liep met zijn ziel onder de armen. Die jongen heeft deelgenomen aan Motorcycle support. Daarnaast kwam die veel bij Mainframe. De jongen is veel gaan doen als vrijwilliger. 1,5 jaar geleden is diezelfde jongen ingestroomd bij het ROC voor de opleiding sport en bewegen. Het jongerenwerk heeft dit mogelijk gemaakt. Het jongerenwerk heeft contact gezocht met het ROC en heeft de jongen begeleid in zijn contact met de school. Door een aantal opdrachten te vervullen kon de jongen hoger instromen. Die opdracht heeft hij uitgevoerd bij Mainframe.

4. Toekomstige ontwikkelingen

De speerpunten voor de toekomst zijn: armoede, schuldhulp preventie en toeleiden van jongeren met een handicap/ afstand tot de arbeidsmarkt.
Het college heeft ingestemd met de inzet van de reserve van het jongerenwerk (40.000). Een deel van dit geld wordt ingezet voor de ontwikkeling van een aantal van genoemde speerpunten. Denk daarbij aan het creëren van kansen voor kinderen die in armoede leven, het toe leiden van jongeren naar het reguliere aanbod en schuldhulp preventie.

Armoede

Het zit in de pijplijn voor de toekomst om dit thema verder te ontwikkelen. Er zijn 6 aanmeldingen via armoedebeleid, maar dit neemt af. Nu zijn er 3. Daar valt ook nog wel een wereld te winnen. Participatiefonds, stichting leergeld.

Schulden

Het jongerenwerk geeft aan dat de schuldproblematiek toeneemt. Daarom wil het jongerenwerk een aanbod voor ontwikkelen.

Monitoring

Het jongerenwerk werkt met registratiesysteem 'Jongeren in beeld' voor de registratie en het professionaliseren van de organisatie. Maar men is er pas net mee gestart. Er zijn ook ontwikkelmogelijkheden op het gebied van communicatie extern en de monitoring van de voortgang bij jongeren.

5. Klanttevredenheid

Het jongerenwerk vraagt aan klanten wat zij willen en hoe dat vervolgens moet worden aangepakt. Door rekening te houden met behoefte en wensen is het aannemelijker dat klanten tevreden zijn. De daadwerkelijke klantentevredenheid wordt niet echt getoetst. Dit wil men in de toekomst wel gaan doen. Bij het geven van vuurwerkpreventie is het de ambitie om een enquête uit te zetten voor tevredenheid.

6. Knelpunten

Het jongerenwerk ziet steeds meer vragen op haar pad komen. Daardoor is het lastig inschatten hoe ze het doen met de bezetting.
Een stand alone organisatie zijn is een goed pluspunt voor het jongerenwerk in Goirle. Het voorkomt bureaucratie en er zijn kortere lijnen. Daarnaast is het jongerenwerk goedkoper en flexibel.

7. Relatie met de gemeente

Het jongerenwerk heeft een goede relatie met de gemeente Goirle. Het wederzijdse vertrouwen is erg goed. De specifieke invulling laat de gemeente over aan het jongerenwerk. Dat geeft vertrouwen. De sturing vindt plaats op basis van de reguliere overleggen met de gemeente. Daardoor kan het jongerenwerk makkelijker inspelen op situaties die spelen. Er wordt goed naar het jongerenwerk geluisterd en hun expertise wordt serieus genomen. Vanuit de verschillende gemeentelijke afdelingen ontvangt het jongerenwerk makkelijk medewerking.
De relatie met het ‘t Loket is ook goed. Organisaties weten het jongerenwerk goed te vinden. Het jongerenwerk verwijst ook mensen door naar ’t Loket. Bij bepaalde gelegenheden is er overleg, waardoor er goed contact is. Het jeugdnetwerk is geen gemis. Destijds was het te weinig slagvaardig. Door de nieuwe ontwikkelingen vindt met elkaar ook steeds beter waardoor een jeugdnetwerk in bepaalde gevallen overbodig is geworden. Het jongerenwerk pleit dan ook voor een kleinere versie van het jeugdnetwerk.

Verslag 9 : Verslag interview met coördinator ’t Loket, op 26 april 2016

Onderwerp: **evaluatie beleidsnota Back to Basics**

Aanwezig: Kitty Kolen (coördinator ’t Loket) en Frits van Vugt (namens de gemeente Goirle)

Na het voorstellen legt de heer Van Vugt uit dat hij bezig is met de evaluatie van de beleidsnota 'Back to Basics'. Eerder is daarover al contact geweest.
De evaluatie gebeurt op basis van het onderzoeken van cijfers, gegevens van organisaties en aantal groepsgesprekken met stakeholders en ervaringsdeskundigen.
Aan de hand van deze kwalitatieve en kwantitatieve analyse wordt een evaluatierapport gemaakt dat als input dient voor een nieuwe, brede beleidsnota voor het sociaal domein.

Het verslag van dit interview wordt teruggekoppeld aan mevr. Kolen.
Alle gespreksverslagen worden als bijlagen opgenomen in het evaluatierapport.

1. Situatie eind vorig jaar

Mevr. Kolen is najaar 2015 gestart als coördinator. Het werken binnen ’t Loket was toen nog niet op orde:

- Nog geen systeem om informatie in te bewaren;
- Kritiek van medewerkers op het cliëntinformatiesysteem.

2. Rolverdeling

Enkelvoudige vragen (bijv. vervoersvoorziening) → gaat meteen naar afd. MDV.
Complexe vragen (er is dan keukentafelgesprek, leidend tot Plan van Aanpak) → Plan van Aanpak gaat, met toestemming klant, als advies naar gemeente, die beschikt (MDV).

Rol specialistisch team (samenstelling: Impegno, CdT, Novadic Kentron, Kompaan de Bocht en Yvonne v.d. Ven als casusregisseur Veiligheid) : bedoeling was dat over alle complexe jeugdcasussen het specialistisch team zou adviseren. Maar deze expertise bleek ook bij ’t Loket te zitten. Het is een sterk team dat veel met elkaar spart. In de praktijk ging niemand naar het specialistisch team. Nu wordt deze samenwerking weer aangetrokken. Het specialistisch team heeft volgens mevr. Kolen toch een meerwaarde. We zouden deze expertise (bijv. op het terrein van verslaving) moeten gebruiken. Ook het standpunt van de gemeente is om met deze samenwerking door te gaan.

3. Rol Plan van Aanpak (PvA)

Het PvA is ‘eigendom’ van de klant, die toestemming geeft om het naar de gemeente te sturen. In de beschikking staat vervolgens wat de aanbieder dient te leveren (is trouwens beperkte beschikking qua inhoud). Sommige klanten geven hun PvA niet aan de zorgaanbieder. Dat betekent dat dan de zorgaanbieder weer opnieuw een soort indicatie moet stellen.
Bij PGB’s is in de beschikking wel nauwkeuriger beschreven wat de bedoeling is. Dat wordt uitgewerkt door de klant met de aanbieder in het budgetplan: hierin staat hoe de hulpverlening er uit komt te zien.

4. Evaluatie PvA/ zorgplan?

Als een klant – na afloop van de beschikte zorg - niet terug komt bij ’t Loket, dan wordt dit dus ook niet geëvalueerd.
Maar ook al komt deze wel terug, dan zit daar geen evaluatie (van het PvA of zorgplan) van de zorgaanbieder bij. Amarant levert de gemeente wel op geaggregeerd niveau informatie.

Minimaal 8 weken voor aflopen beschikking, komen de klanten weer in beeld. Dat aantal varieert per maand sterk (hoogste: 40, laagste: 6).
Dezelfde medewerker van 't Loket heeft dan weer contact met de klant. Dan vindt opnieuw monitoring van de tredes op de resultaatgebieden plaats.
Deze gegevens worden in het systeem gebracht, maar komen er niet automatisch weer uit. Mevr. Kolen heeft daarom geen beeld in hoeverre klanten na afloop van het traject gestegen of gedaald zijn, op dezelfde trede zijn gebleven. M.a.w. er is geen overall beeld over de uitkomsten (resultaat) van de ingekochte trajecten.
In principe zou het mogelijk moeten zijn om deze info boven tafel te halen, maar dat vergt dan wel een extra administratieve inzet om dat handmatig te doen. Mevr. Kolen vindt het wel belangrijk om deze info te hebben. Ze zal bekijken of deze info verzameld kan worden in een excellbestand, in termen van: a. is het afgesproken doel bereikt?, b. is er progressie?
Het lijkt haar vervolgens interessant om dan te kijken naar de verschillen tussen de aanbieders.

5. Casusregie bij complexe casussen

Idee was van begin af aan: 't Loket is meer een indicatieorgaan, en niet bedoeld om de regie te hebben. Leren om de klant los te laten, omdat er te weinig bezetting is om een caseload op te bouwen.
In de praktijk is het soms noodzakelijk om een klant bij zich te houden tot er een aanbieder in beeld is, en het helder is geworden wie de regie neemt. Bij ingewikkelde casussen zijn er soms meerdere zorgaanbieders in beeld (in sommige gevallen zelfs 7 in één gezin). Er kan altijd casusoverleg plaatsvinden o.l.v. de procesregisseur (op dat moment: mevr. Y van de Ven). Op dat moment moet ook bepaald worden wie de regie heeft. Dat bij elkaar roepen van het casusoverleg gebeurt nog onvoldoende. 't Loket is daarover in overleg met de gemeente.

Bij complexe gevallen is er sprake van veel afzonderlijke beschikkingen. Nog niet altijd een systematische aanpak.
Bijv.

- moeder met psychische problemen → dagbesteding
- kind 1 → wordt behandeld voor autisme
- kind 2 dat al een autismebehandeling heeft gehad → specifieke daginvulling
- kind 3 met verstandelijke beperkingen → andere zorgaanbieder

Er wordt telkens wel naar het hele gezin gekeken.

6. Loketmedewerkers

Voelen zich verbonden met dit team (meer dan met moederorganisatie). Ze gebruiken de instrumenten van 't Loket (RIS cliëntinformatiesysteem). Er zijn werkprocessen beschreven.
Er zijn diverse teambuildingsessies geweest. Er is sprake van een groeiproces naar één team. Eerste prioriteit was indertijd: afspraken op elkaar afstemmen. Dat is nu gebeurd. Momenteel belangrijk om eenduidigheid in werken te bereiken, bijv. hoe pak je integrale vraaganalyse aan?, hoe ver ga je in outreachend werken (zowel naar voorliggend veld als naar zorgmijders)?

Als coördinator voelt mevr. Kolen zich de schakel tussen het beleid (gemeente, i.c. beleidsmedewerkers Wmo en jeugdhulp) en de uitvoering. Het contact met de gemeente is goed.

7. Cliëntondersteuning

Klanten kunnen beroep doen op de medewerkers van MEE en van de KBO. Dit staat in bevestigingsbrief met boekje.
In sommige gevallen wordt niet snel duidelijk wat het probleem is. Dan wordt soms extra inzet door de MEE'er verricht.

8. Schuldenproblematiek

’t Loket verwijst door naar de Kredietbank. Het oplossen van schulden heeft eerste prioriteit vanwege impact op rest van de problemen in een huishouden.
Ze hoort wisselende signalen over de Kredietbank: soms wordt ’t snel opgepakt, maar niet altijd. Sommigen komen bovendien niet in aanmerking voor schuldsanering.

9. Wat zijn de ambities/ doelstellingen voor de komende periode?

- Casusregie regelen. Dit zwerft nu teveel rond. In het begin moet ‘Loket de regie wel pakken, maar als de uitvoering loopt moet die bij een uitvoerder liggen. ’t Loket is de aangewezen instantie om het totaal te monitoren (wat is de ontwikkeling van de klant op langere termijn?); maar geen controle op controle zoals indertijd bij het bureau Jeugdzorg.
- Afname aantal complexe casussen. De afname van de zware zorg is nu nog niet te zien. Deze omslag zou vooral uit preventieve aanpak moeten komen.
- Goed bekend zijn. Voor Wmo-vragen is ’t Loket goed bekend, voor jeugdhulp minder. De laatste tijd meer gebeld door huisartsen. Verder wordt ‘t Loket ook bekender via de schoolmaatschappelijk werksters en door het consultatiebureau.

Verslag 10: Verslag bijeenkomst met voorzitters KBO Goirle en Riel, 4 mei 2016

Onderwerp: **evaluatie beleidsnota Back to Basics**

Aanwezig: Frans van Dongen (voorzitter KBO RIel) en Feliks de Vroomen (voorzitter KBO Goirle)

Namens de gemeente Goirle: Frits van Vugt

Na een voorstelrondje legt de heer Van Vugt uit dat hij bezig is met de evaluatie van de beleidsnota 'Back to Basics'.
Het verslag van deze bijeenkomst wordt teruggekoppeld aan de beide gespreksdeelnemers.
Alle gespreksverslagen worden als bijlagen opgenomen in het evaluatierapport.

De vragen zijn vooraf aan beide heren voorgelegd, ter voorbereiding. Er zijn geen aanvullende vragen.

1. Hoe er vaart u de ontwikkelingen in Goirle die het wel en wee van ouderen (en het gemeentelijk beleid) in zijn algemeenheid raken? Wat gaat er beter, en wat slechter?
Allereerst merkt men op dat de mogelijkheden om als KBO's invloed uit te oefenen op het gemeentelijk beleid flink zijn afgenomen, sinds de Participatieraad is gestart. Er is nog wel overleg met de wethouder, maar dit neemt sterk af. Men heeft contact met de Participatieraad, maar men kan zijn ei niet kwijt.

Voor hulpbehoevenden is de situatie verslechterd. Want: het aantal mantelzorgers is toegenomen en de huishoudelijke hulp is 2 ½ uur voor iedereen geworden. Hier lopen rechtszaken over (commissie bezwaar en beroep had bezwaren akkoord verklaard).

De vereenzaming neemt toe. Vroeger ging men naar een tehuis.
Braoipanneke/Potpourri zijn goede oplossing. Plus al die vrijwilligersinitiatieven om de sociale contacten te versterken. Maar rest van de week veel eenzaamheid. Sommigen zijn niet actief van zichzelf, die moeten benaderd worden.

Dorpscollectief Riel is goed initiatief: 2 dorpsondersteuners (1 wijkverpleegkundige en 1 welzijnsmedewerker). Alle bewoners kunnen daar terecht met hun vragen.

2. Zijn de voorzieningen voor ouderen voldoende bekend? Wat zou er beter kunnen?
Mensen zouden wel moeten weten wel waar ze moeten zijn, anders kunnen ze geen gebruik van voorzieningen maken. 't Loket is hiervoor belangrijk.
Spreekuurfunctie van 't Loket in Riel wordt gemist.

Er is geen sociale kaart van Goirle, zodat niet alle voorzieningen bij iedereen bekend zijn. Hier zijn goede voorbeelden van. De KBO's hebben dit bij de gemeente en ContourdeTwern aangekaart.

De twee dementieconsulenten doen goed werk. Het initiatief van de gemeente om dementievriendelijke gemeente te worden is ook goed.

3. Zijn de voorzieningen voldoende aantrekkelijk voor ouderen? Voldoende toegankelijk? (zowel financieel als fysiek)

De consumptieprijzen in de sociaal-culturele centra zijn voor sommigen te hoog. Men hoort terug dat ouderen daarom minder of niet gaan.
Men neemt niet waar dat mensen er niet komen vanwege fysieke belemmeringen.

De Deel is te veraf voor mensen die in het centrum in een verzorgingshuis wonen.

Activiteiten in de Guldenakker lopen wat minder omdat sommigen liever niet "onder oude mensen" willen zijn. Teveel gevoel van een bejaardenhuis.

KBO had graag eigen home (voor paar dagen per week) willen hebben. Want nu moeten ze huren voor hun activiteiten.
NB KBO Goirle kent jaarlijks 31 activiteiten, die leiden tot 12.500 dagdeelcontacten

4. Komt de eigen kracht-gedachte goed tot uiting in de praktijk? Hoe zijn uw ervaringen: wat gaat er goed en wat niet?

Er is al veel eigen kracht bij de omgeving. Het zal moeilijk zijn om daar nog veel extra uit te halen. Landelijk gezien heeft 20% trouwens geen sociale omgeving om op terug te vallen.

5. Krijgt de problematiek van eenzame ouderen voldoende aandacht? (bij de gemeente? bij instellingen?)

Het is een ondergesneeuwd probleem. Er zijn weinig activiteiten daarvoor in de gemeente, afgezien van de eerder genoemde (Braoipanneke/Potpourri). KBO's doen daar veel aan.
De leden wordt gevraagd om anderen mee te brengen.

We horen van anderen dat eenzaamheid erg speelt. Men is bijv. blij met een uitje naar Valkenburg (volgende week).

6. Werken professionele instellingen goed samen? Is 't Loket een verbetering?

De samenwerking met ContourdeTwern is erg verbeterd.

De cliëntondersteuners van de KBO's hebben eerder een brief gestuurd met kritiek op de cliëntondersteuners van 't Loket vanwege het keukentafelgesprek.

Wat jammer is, is dat de inloop bij 'Loket is verdwenen. Men kan er alleen nog terecht op afspraak.

7. Wordt er voldoende aan gedaan om mantelzorgers en zorgvrijwilligers te ondersteunen?

Voor ondersteuning is er niks, althans niet structureel.
Er was een sessie waarvoor mantelzorgers waren uitgenodigd. Met de wensen die ingebracht waren is niks gedaan.

Er is te weinig aandacht voor mensen die jarenlang gezorgd hebben en waarvan de partner dan overlijdt. De gemeente gaat daar bruusk mee om (bijv. binnen 3 dagen de invalidepas terugsturen).

Verslag 11: Verslag bijeenkomst met raadsleden, op 11 mei 2016

Onderwerp: **evaluatie beleidsnota Back to Basics**

Aanwezigen:

Raadsleden:
Stijn van den Brekel, Henk Gabriëls, Marije de Groot, Johan Swaans, Willem Couwenberg, Pernell Criens en Erik Schellekens

Berry van 't Westeinde, Frits van Vugt, Lia Soffers

---

1. Inleiding
Na een voorstelrondje licht de heer Van Vugt toe dat dit gesprek onderdeel is van een reeks van evaluatiegesprekken over de beleidsnota 'Back to Basics: De nieuwe koers' (B2B).
Deze gesprekken vormen – naast informatie uit andere bronnen zoals 'waar staat je gemeente' en GGD-onderzoeken – de input voor een evaluatierapport, dat vervolgens aan de commissie Welzijn en de raad wordt voorgelegd.
De gesprekken worden vastgelegd in verslagen, die als bijlage bij het evaluatierapport worden opgenomen.

Onderdeel van de evaluatie is de betrokkenheid van de raad. De vragen die vanavond aan de orde komen zijn gekoppeld aan de drie rollen van de gemeenteraad: de kaderstellende rol, de controlerende rol en de rol als volksvertegenwoordiger.
Voorafgaand aan het gesprek hebben de raadsleden de vragen al gekregen.
In dit verslag zijn de vragen steeds vetgedrukt weergegeven.

2. In hoeverre sloot de beleidsnota B2B aan op signalen vanuit de samenleving?
Volgens de heer Couwenberg waren noodzakelijke bezuinigingen de aanleiding waren voor de beleidsnota. Verder betrof het een check van de stand van zaken (accommodatiebeleid, achterstallig onderhoud).
Mevrouw De Groot legt uit dat in de voorbereiding gekeken is naar het 'automatisme' waarmee voorheen subsidies werden verleend. Er was sprake van oneerlijkheid. De tijd was rijp om daar iets aan te doen. Het subsidiebeleid is in een actuele jas gegoten en in een maatschappelijke context geplaatst.
De heer Van den Brekel vult aan dat voortaan tegenover een subsidie een tegenprestatie moest staan: organisaties kregen niet zomaar subsidie meer.
De heer Schellekens stelt dat de kantelinggedachte, die als grondslag dient voor het gemeentelijke beleid, een opdracht is geweest van de Rijksoverheid.

3. Hoe zien de raadsleden dit terug in de samenleving? Is er een beweging ingezet?
Mevrouw Criens legt uit dat het automatische van subsidieverstrekking is verdwenen. Er is veel meer overleg gekomen tussen (vooral de grote) organisaties en de gemeente.
Volgens mevrouw De Groot is dat een heel proces geweest. De omslag naar anders denken heeft tijd gekost. Niet langer worden er uren en producten ingekocht. Organisaties hebben zelf in moeten schrijven op de gemeentelijke opdracht (= doelstellingen nota). Er wordt gepoogd resultaten concreet en meetbaar te krijgen.
De heer Gabriëls had als inwoner nog nooit van B2B gehoord. Dat gebeurde pas toen hij politiek actief werd. De nota B2B is volgens hem heel complex.

4. Hoe ging het proces van het formuleren van doelen en resultaten? Is daar over gediscussieerd?

De heer Van den Brekel vertelt dat er voor de gemeenteraad themabijeenkomsten zijn georganiseerd. Met behulp van stemkastjes werden de meningen van de raadsleden gepolst. De bepaling 'geen subsidie voor hobby's voor volwassenen' is daar uit voortgekomen. Ingezet beleid is later op onderdelen bijgesteld, op verzoek van de raad (o.a. verlichting procedure voor verenigingen, subsidie harmonie).
De heer Swaans vult aan dat er besloten is tot het instellen van een subsidieplafond en een herverdeling van de subsidies daarbinnen. Organisaties moesten aantonen welke toegevoegde waarde men maatschappelijk had. Hij heeft het gevoel gekregen dat organisaties, en vooral de verenigingen, lang niet altijd wisten hoe ze met de nieuwe subsidiesystematiek om moesten gaan. Er zijn aanloopproblemen geweest. De systematiek bleek te complex maar is inmiddels voor de verenigingen vereenvoudigd. Verder was er sprake van een lange periode waarvoor de subsidie gold (4 jaar). De heer Swaans stelt dat de gemeente zich zeker niet dominant heeft opgesteld. Er zijn uitstekende contacten tussen ambtenaren en organisaties. Deze werden ondersteund door / konden een beroep doen op de betrokken ambtenaren.

Vorig jaar werd de conclusie getrokken dat het systeem voor de harmonieën niet eerlijk en transparant was. Zij ontvingen geen subsidie omdat er weinig jeugdleden zijn. De raad heeft wellicht niet de goede resultaten / doelen geformuleerd. De raad heeft wel de kaders gesteld op basis waarvan wegingsfactoren zijn opgesteld.
Mevrouw De Groot ontkent dat het systeem niet eerlijk zou zijn. Er zat een gedachte achter, namelijk dat deelname van jeugd belangrijk is. Op onderdelen is het subsidiebeleid achteraf bijgesteld.
De heer Swaans legt uit dat de overheid en ook de gemeente Goirle in het verleden te gemakkelijk is omgegaan met subsidies. B2B heeft gezorgd voor verandering. Men is na gaan denken over de omvang en noodzakelijkheid van subsidies, over wat men zelf kan regelen en financieren.
De wegingsfactoren zijn te complex gebleken.
De heer Schellekens vult aan dat de vaste subsidieperiode voor verenigingen te lang was. Zijns inziens is er m.b.t. de harmonieën nog steeds geen goed systeem (niet de juiste weegfactoren)

5. Is de gemeenteraad in de loop der jaren geïnformeerd over doelen en resultaten?

Volgens mevrouw Criens is er eind 2012 een evaluatie geweest die heeft geleid tot een bijstelling van het beleid. Daarmee is gereageerd op signalen uit de samenleving. In 2014 is het beleid voor de uitvoering van de Jeugdwet toegevoegd. De doelstellingen zijn wel besproken, maar niet of die behaald werden.
Mevrouw De Groot zegt dat het beleid in gang is gezet en er gereageerd is op signalen van verenigingen. Als voorbeeld noemt ze de Hobbysoos.
Volgens de heer Swaans zijn doelen en resultaten niet gedetailleerd bij de raad teruggekomen. De raad is op de hoogte van ontwikkelingen in de gemeenschap / bij de verenigingen. Hoe verenigingen financieel zijn gaan draaien, weet men niet. Er is bijna geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om nogmaals subsidieverzoeken in te dienen (2e kans, na de eerste inschrijfronde).

6. Organisaties konden scoren op activiteiten voor kwetsbare groepen. Heeft de raad daar iets van gemerkt?

Mevrouw Criens vertelt dat de scouting over dit onderwerp een presentatie heeft gegeven. Deze organisatie werkte altijd al met deze bijzondere doelgroepen.
De heer Schellekens merkt op dat verenigingen meer bewust zijn worden van bijzondere deelnemers (mensen met ADHD, g-team). Er is nooit een rapportage over uitgebracht. Of deze ontwikkeling het gevolg is van het gemeentelijke beleid of maatschappelijke ontwikkelingen, is niet bekend.

Volgens mevrouw De Groot is de beleidsnota zeer betrokken en integer gemaakt. Het ambtelijk apparaat heeft zijn voelsprieten in de samenleving en heeft een groot vertrouwen. Zij als raadslid geen behoefte aan rapportages als er geen signalen zijn.
De heer Swaans vult aan dat er spelregels zijn gemaakt over de subsidieverantwoording. Die worden nageleefd. Zaken waar het niet goed ging zijn tot de raad gekomen en waar nodig hersteld. Waar niet gepiept wordt, gaat het kennelijk goed.

Het valt de heer Van Vugt op dat het in dit gesprek vooral gaat over de verenigingen en niet zozeer om de professionele instellingen. Terwijl daar toch veruit het meeste (subsidie-)geld naar toe gaat, en er belangrijk doelen aan verbonden zijn.

7. B2B is een veel omvattende, integrale nota. Is die breedte / scope een goed idee volgens de gemeenteraad of ziet men wellicht liever aparte nota's?
De heer Swaans vindt die brede scope prima.
Mevrouw Criens is het daar mee eens. In het sociaal domein hangt alles met elkaar samen.
De heer Gabriëls onderschrijft die samenhang maar weet nog niet of dat in één beleidsnota samengebracht moet worden. De hoofddoelen zijn containerbegrippen.
De heer Van 't Westeinde stelt dat sportbeleid / cultuurbeleid niet altijd te koppelen zijn aan sociale stijging.

Gezamenlijk stelt men dat de raad op sommige onderdelen geen besluit heeft durven nemen.
Er moet opnieuw naar de doelstellingen gekeken worden en de kaders moeten opnieuw gesteld worden.
De diversiteit van de verenigingen speelt nu een te kleine rol. Kwantiteit scoort nu hoger dan kwaliteit.

8. Wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de jaarstukken van de grote professionele subsidieontvangers / informeert de raad daar naar?
Er is geen jaarlijkse terugmelding. Wel ontvangt men incidenteel informatie.
Mevrouw Criens noemt als voorbeeld een informatiemarkt / netwerkbijeenkomst. Op zich vindt zij die informatie voldoende.
De heer Gabriëls meldt dat de raad het college aanspreekt als er iets fout zou gaan. Men krijgt daarover signalen uit de gemeenschap of wordt rechtstreeks door het college geïnformeerd.
De houding van de raad wordt omschreven als 'geen nieuws is goed nieuws'.
Er wordt geen informatietekort ervaren. De raadsleden kunnen zelf ook actief informatie vergaren.
Redelijkerwijs is het niet te doen alles te weten / te willen weten. De gemeenteraad werkt vanuit vertrouwen. Men heeft vertrouwen in de controlerende taak van het ambtelijk apparaat.

De heer Van 't Westeinde oppert de mogelijkheid om een hanteerbare samenvatting van de resultaten op te nemen in de jaarrekening van de gemeente.

9. Zijn er voldoende mogelijkheden geweest om bij te sturen, wanneer nodig?
De aanwezigen beamen dit. De subsidieregeling voor de verenging is bijgesteld en de mogelijkheid voor het verkrijgen van incidentele subsidies is verruimd. Er is geageerd op de gevolgen van het gewijzigde subsidiebeleid voor de harmonieën.

10. Wat verwacht men van de nieuwe beleidsnota?
Genoemd worden:
- Een andere, minder ingewikkelde weging. (Criens)
- Minder en eenvoudigere doelstellingen. De nota moet helemaal over de kop. (Gabriels)

- Onderscheid maken tussen vrijwilligersorganisaties en professionele organisaties. (van den Brekel)
- Meer subsidie naar draagkracht (Couwenberg)

Men staat nog steeds achter de visie dat voor het krijgen van subsidie een tegenprestatie geleverd moet worden.
In de weging zaten telfouten. Dit moet in de toekomst worden voorkomen.
Af en toe een rapportje ontvangen (steekproef) of voorbeelden van goede activiteiten van verenigingen wordt op prijs gesteld. Een beknopt overall beeld in het kader van het Jaarverslag zou ook kunnen.